

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

ANNUAL REPORT

आ.व ०७८/०७९ [2021/022 AD]

सुन्दर नेपाल संस्था,
सुर्खेत

“सुन्दर, आदर्श र समुन्नत समाजको परिकल्पना
समाज विकास, परिवर्तन र न्याय हाम्रो चाहना”

२६ औं वार्षिक साधारण सभामा प्रस्तुत

प्रगति तथा आर्थिक प्रतिवेदन २०७८/०७९ र प्रस्तावित नीति, कार्यक्रम
तथा बजेट २०७९/०८०

प्रतिवेदन

सल्लाहकार

बुद्धिप्रसाद सापकोटा
हेमप्रकाश भुसाल

प्रकाशन समिति

संयोजक: भूपेन्द्रप्रसाद कँडेल
सदस्यहरु:

जयनारायण आचार्य
ओमप्रकाश थापा
पदमबहादुर दलामी
ओपेन्द्रनाथ योगी
प्रविण नेपाली
मनु सापकोटा
सावित्रा योगी

प्रकाशक

सुन्दर नेपाल संस्था,
वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत
३१, भाद्र २०७९

शुभकामना

सामाजिक परिवर्तनको बाहकको रूपमा कार्य गर्ने प्रतिवद्धताका साथ स्थापना भएको सुन्दर नेपाल संस्थाका २५ वर्ष विभिन्न हिसावले उपलब्धीमूलक रहेका छन् । यसले सुर्खेतको पश्चिमी क्षेत्रको विद्यापुर गाविसबाट शुरु गरेको विकासको यात्रा विभिन्न आरोह अवरोध पार गर्दै तत्कालिन मध्य र सुदूर पश्चिम तथा हालको कर्णाली प्रदेशका अधिकांश जिल्लामा गुणस्तरीय सेवा मार्फत भौतिक निर्माणको क्षेत्रमा होस वा जनचेतना अभिवृद्धि, मानव संसाधन विकास होस वा स्थानीय तहमा सुशासन प्रवर्द्धन र सवलीकरण, पर्यावरणीय परिवर्तन होस वा नवीकरणीय ऊर्जा, द्वन्दमा संलग्न वा प्रभावित बालबालिकाको पुनर्स्थापना होस वा सबैका लागि स्वास्थ्य, खानेपानी निर्माण होस वा गरीबी निवारण सबै क्षेत्रमा एक सशक्त र नेतृत्वदायी संस्थाको रूपमा कार्य गरी समाज विकासमा अहम् र अब्बल भूमिका निर्वाह गर्न सफल भएको छ । परियोजना र संस्थागत सुशासन र पारदर्शितामा नमूनाका रूपमा प्रस्तुत भएको यस संस्थाले रोजगारी सिर्जना तथा आयवृद्धिका लागि गरेका सफल प्रयासहरूलाई यसले बेला बेलामा प्रकाशित गर्ने वार्षिक वा प्रतिनिधीमूलक सफलताका कथा, घटना अध्ययन र अन्य प्रतिवेदनले पस्कने गरेबाट प्रष्ट हुन्छ ।

नेपालको परिवर्तित सन्दर्भमा गैससको भूमिका अझ टड्कारो रूपमा देखा परेको छ । स्थानीय तहको विकास अभियानका सहयात्री, विकास र स्थानीय श्रोतसाधनको अवस्था विश्लेषण, योजना निर्माण र कार्यान्वयन, सुशासन र सामाजिक विकासमा गैससलाई अभिन्न अंगको रूपमा लिइ सहयात्रा गर्नसके संबद्ध नेपाल बनाउने अभियानले सार्थकता पाउन सक्छ । गैससको सहयोग र सहकार्य विना आर्थिक र सामाजिक रूपमा सशक्त समाजको परिकल्पना गर्न सकिदैन । गैरसरकारी निकायलाई हेर्ने दृष्टिकोण बनाउदा अन्तरराष्ट्रिय अनुभव, राष्ट्रिय रूपमा गैससले निर्वाह गरेको भूमिका, कम श्रोत साधनमा गुणस्तरीय सेवा प्रवाह, प्रशासनिक ऋणभट विना सरल, सहज र छिटो कार्य संचालन गर्ने कार्यशैली र अभियानका रूपमा सामाजिक परिचालनका लागि यिनले निभाएको भूमिकालाई आधार बनाइनुपर्छ नकि दुइचार वटा अपारदर्शी, अनियमित र खराब गैससको सामान्यीकरण । गैरसरकारी क्षेत्रको नियमन मात्र हैन राष्ट्र निर्माणमा यिनको परिचालनको मोडल निर्माण तथा सामाजिक विकासका हरेक अवसरमा गैससको परिचालनमा राज्य गम्भीर रूपमा लाग्न सक्नुपर्छ । राज्यका सहयोगीका रूपमा सदा समर्पित गैससलाई राज्यको प्रतिस्पर्धिको रूपमा हेर्ने दृष्टिकोण अहिलेको समाजमा सुहाउन सक्दैन ।

संस्थाका वर्षभरीका कार्यहरूको विस्तृत विवरण सहितको यस प्रतिवेदनको तयारीका क्रममा निरन्तर खट्ने कर्मचारी, सेवाग्राही समुदाय, साधारण सभामा शुभकामनाका प्रदान गर्न उपस्थित समस्त अतिथि, सरकारी तथा गैरसरकारी सरोकारवाला निकायहरू, प्रकाशन समिति, कार्यसमितिका मित्रहरूप्रति साधुवाद व्यक्त गर्दै संस्थाको विकासका लागि पृष्ठपोषण, समालोचनात्मक सुझाव र हित चाहने हितैषी मित्रहरूप्रति संस्थाको पूर्व अध्यक्ष र प्रमुख सल्लाहकारको हैसियतले धेरै धेरै धन्यवाद र आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । आगामी दिनमा समेत सल्लाह सुझाव र पृष्ठपोषण प्राप्त भैरहने अपेक्षा सहित समाज विकासको अभियानमा मन, बचन र कर्मले सेवा गर्ने प्रेरणा सुन्दर नेपाल परिवारलाई मिलिरहोस भन्ने अपेक्षा सहित संस्था र यसका सेवाग्राहीको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछु । संस्थाको २६ औं वार्षिक साधारण सभाको सफलताको लागि हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

बुद्धिप्रसाद सापकोटा
प्रमुख सल्लाहकार

संस्थापक अध्यक्षको शुभकामना

सुन्दर आदर्श र समुन्नत समाजको परिकल्पना, समाज विकास परिवर्तन र न्याय हाम्रो चाहना भन्ने भावनाका साथ स्थापित यस संस्थाले हालसम्म गरेका उपलब्धीहरूलाई हेर्दा संस्थापक अध्यक्षको हैसियतले गौरव अनुभूति गरिरहेको छु । यस संस्थाले स्थापना कालदेखि निरन्तर रुपमा आफ्ना गतिविधिहरूलाई अगाडी बढाउँदै विशेष गरी कर्णाली प्रदेशमा संस्थागत पहिचान बनाउन सफलता हाँसिल गरेको छ । नागरिकका प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने जनजीविकाका सवालहरूमा संस्थाले सम्बोधन गर्दै आइरहेको छ ।

संस्थाले संस्थाको रणनीतिक योजना अनुरूप कर्णाली प्रदेश र सुदूरपश्चिममा विशेष केन्द्रीत रही छ, वटा विषयगत क्षेत्र (दिगो जिविकोपार्जन, खानेपानी तथा सरसफाई, शिक्षा, स्वास्थ्य र पोषण, वन, वातावरण तथा नविकरणीय उर्जा र मानव अधिकार र सुशासन) र तीन वटा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रहरू (विपद् जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन, जलवायु परिवर्तन, सामाजिक र लैंगिक समावेशीकरण र बाल संरक्षण) मा कार्यक्रमहरू संचालन गरी लाभान्वित समुहको जीवन स्तरमा सुधार गर्न कार्य गर्नेछ ।

संस्थाले सम्पादन गरेका कामका आधारमा हाँसिल गरेका उपलब्धि र सिकाइलाई सधैं अभ्यासको रुपमा अनुसरण गर्दै अगाडी बढिरहेको छ । यस संस्थाको २६ औं वार्षिक साधारण सभाका अवसरमा यस संस्थाको उद्देश्य र रणनीतिक योजना अनुसार प्रस्तावित कार्यक्रमहरू अगाडी बढाउन सफलता मिल्ने विश्वास लिएको छु । संस्थालाई स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरी आफ्ना गतिविधिहरूलाई अगाडि बढाउने अवसर प्राप्त भएको छ । यसका लागि राज्यका सहयात्री संस्थालाई काम गर्ने उपयुक्त वातावरण राज्यले प्रदान गर्नुपर्छ । नागरिक समाज संस्थाको भुमीकालाई मजबुत बनाउन पैरवी, सुशासन, मानवअधिकार र शान्ति स्थापनाका लागि एक सशक्त संस्थाको रुपमा कार्यरत यस संस्थाले आफ्ना २६ औं बसन्तहरू विभिन्न आरोह र अवरोहका साथ पार गरिसकेको छ ।

यस संस्थाको प्रगतिका लागि प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमा सम्पूर्ण सरकारी र गैरसरकारी संघसंस्था र सहयोगी निकाय र सरोकारवाला र लक्षित समुदायका समूह एवं समस्त उपभोक्ताहरू प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । यस संस्थालाई कर्णाली प्रदेशको साथै नेपालमा नै सफल संस्थाको रुपमा अबै नयाँ उचाईमा पुऱ्याउन सबैको महत्त्वपूर्ण सल्लाह सुझाव तथा सहयोग र सद्भावको अपेक्षा सहित २६ औं वार्षिक साधारण सभाको पूर्ण सफलताको लागि शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

शान्तिप्रसाद कँडेल
सल्लाहकार तथा
संस्थापक अध्यक्ष

अध्यक्षको भनाई

हाम्रो समाज सकारात्मक सोच र परिवर्तनको पर्खाइमा रहेको छ । जसको लागि समाजमा अगुवाइ गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाको जरुरी हुन्छ । समुदायमा रहेका अभाव, विसंगति, विकृति, असंगठन र अन्यायका विरुद्ध सामुदायिक विकासमा समर्पित यस संस्थाको वार्षिक साधारण सभाको अवसरमा संस्थालाई यस उचाईमा पुऱ्याउनका लागि सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा सहित सम्पूर्ण दातृ निकाय, सरकारी तथा गैरसरकारी, सहकारी, नीजी क्षेत्र, पत्रकार, राजनितिक दल लगायत, यस संस्थाका सदस्य र कर्मचारी सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

संस्थाले समुदायमा रहेका महिला, बालबालिका, किशोरकिशोरी, गरीब, विपन्न, दलित, जनजाती तथा पढ्छाडी पारिएका समुदायका समूह तथा व्यक्तिहरुको अधिकारको संरक्षण तथा सशक्तिकरणमा निरन्तर क्रियाशील रहेको छ । विकासको निरन्तरता र समाज परिवर्तनको लागि विचार, काम र सहभागितालाई आत्मसाथ गर्दै निरन्तर रुपमा सामुदायिक विकासमा समर्पित यस संस्थाको २६ औं वार्षिक साधारण सभाको अवसरमा प्रस्तुत प्रतिवेदनमा आ.व.२०७८/०७९ मा संस्थाले सम्पन्न गरेका कार्यक्रम तथा बजेटको विवरण तथा आगामी वर्ष २०७९/०८० मा प्रस्तावित कार्यक्रम तथा बजेट र संस्थागत सूचनाहरुलाई यस प्रतिवेदनमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सुन्दर आदर्श र समुन्नत समाजको परिकल्पना समाज परिवर्तन र न्याय हाम्रो चाहना भन्ने भावनाका साथ स्थापना भएको यस संस्था २६ औं वार्षिक साधारण सभामा आईपुग्दा सुखैत लगायत मध्य तथा सुदूरपश्चिमकै अग्रिणी ग्रैह सहकारी संस्थाको रुपमा स्थापित हुन सफल भएको छ । आगामी दिनमा यस संस्थालाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा सफल संस्थाको रुपमा पहिचान गराउनको लागि संस्थाका सम्पूर्ण समबद्ध व्यक्तिहरुले दिलो ज्यान दिएर लाग्ने प्रेरणा मिल्ने छ भन्ने विश्वास लिएको छु । लाभान्वित वर्गको सन्तुष्टी र गुणस्तरीय सेवा नै हाम्रो उच्चतम चाहना हो । संस्था साभ्ना चौतारी हो यसबाट कुशल व्यक्तित्व विकास गर्ने प्रशस्त सम्भावनाहरु रहेका छन् । चेतनामुलक तथा विकासात्मक कार्य गर्ने यस पवित्र अभियानमा सबैको सहयोग, सद्भाव र समर्थन रहने विश्वास सहित गुणस्तरीय र प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्ने हाम्रो यात्रा अनवरत रुपमा चल्ने प्रतिवद्धता सहित सफलताको कामना गर्दछु ।

अध्यक्ष

हेमप्रकाश भुसाल

संस्थाको तर्फबाट साधारण सभामा प्रस्तुत आ.व. २०७८/०७९ वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

पृष्ठभूमि:

सुन्दर नेपाल संस्था एक मुनाफारहित सामाजिक गैह्रसरकारी संस्था हो । सुन्दर, आदर्श र समुन्नत समाजको परिकल्पना, समाज विकास, परिवर्तन र न्याय हाम्रो चाहना भन्ने मूल मर्मलाई आत्मसाथ गर्दै जनस्तरमा सहभागितात्मक विकासमूलक कार्यक्रमबाट समाजमा महिला, गरीब, विपन्न, दलित, तथा पछाडी पारिएका समुदायका समूह तथा व्यक्तिहरुलाई संस्थाको लक्षित समुदाय बनाइ जीवनस्तर माथि उठाउनका लागि विधिवत रुपमा २०५३ साल माघ ६ गतेका दिन जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुर्खेतमा दर्ता भई ग्रामीण समुदायमा वैकल्पिक ऊर्जा, कृषि, सिचाई, शिक्षा, स्वास्थ्य, चेतनाविकास, खानेपानी, मानव अधिकार, महिला, बाल-बालिका, पछाडी पारिएका वर्गका समुदायमा कार्यरत रहेको छ ।

संस्था स्थापना भएको २६ वर्षको अवधिमा विभिन्न दातृसंस्था, सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरूसंग साभेदारिता तथा संस्थाको आफ्नै सक्रियतामा विभिन्न सामुदायिक विकासका विविध गतिविधिहरु सक्रियरुपले संचालन गरिरहेको छ । सुर्खेत जिल्लामा दर्ता भई साविकको विद्यापुर गा.वि.स. बाट कार्य आरम्भ गरेको यस संस्थाले हाल मध्य र सुदूर पश्चिमका सुर्खेत, दैलेख, जाजरकोट, बाँके, वर्दिया, जुम्ला, कालिकोट, मुगु, दाङ्ग, सल्यान, रोल्पा, रुकुम, कैलाली, कन्चनपुर, बाजुरा र दार्चुला, हुम्ला, अछाम, डोटी, वैतडी, डहेलधुरा पूर्व कार्यक्षेत्र सहित २९ जिल्लामा संस्थाका कार्यक्रम विस्तार गर्न सफल भएको छ ।

स्थापना कालदेखि बालशिक्षा, महिला शिक्षा, कानुनी कक्षा, बाली विविधिकरण आयोजनामा महिला सहभागिताका लागि सामाजिक परिचालन, लघु उद्यम व्यवसाय कार्यक्रम, सामुदायिक साक्षरता कार्यक्रम, सामुदायिक वनमा जडिवुटि खेती/गैह्र काष्ठ वन पैदावर, सुधारिएको चुलो, विद्यालय पुर्न निर्माण सुधार, सार्वजनिक सुनुवाई तथा अन्तक्रिया, महिला प्रजनन् तथा पाठेघर सुधार, दिगो भूव्यवस्थापन, किसान-किसान कृषि प्रसार, आय आर्जनका लागि शिक्षा कार्यक्रम, कृषि, खानेपानी स्वास्थ्य शिक्षा तथा सरसफाई लगायतका कार्यक्रम सफलता पूर्वक सम्पन्न गरेको छ भने हाल संस्थाले भकारी कार्यक्रम, सोलार बहुउद्देश्यीय पानी प्रणाली तेश्रो परियोजना स्वास्थ्य र विकासको लागि नगर सरसफाई (USHHD) परियोजना, पशु बस्तुको मुल्य श्रृंखलामा आधारित साना किसानहरुको संस्था सवलीकरण परियोजना, नेपालमा डिजिटल प्रविधि पहाचमा लैङ्गीक अन्तर न्युनिकरण परियोजना, जलवायु परिवर्तन, ऊर्जा तथा वातावरण कार्यक्रम, नागरिक समाज पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना, स्वास्थ्यको लागि उर्जा कार्यक्रम, मध्यवर्ति क्षेत्रमा जिविकोपार्जनका लागि नविकरणिय उर्जाको पहाच REALiZe परियोजना, नवीकरणीय उर्जाको माध्यमबाट कृषिमा सुधार (ENRICH Project), भेरी पूर्व सूचना प्रणाली सहयोग कार्यक्रम, कृषि तथा पशु उद्यमशिलता विकास परियोजना, सिम्ता, अनुकूलन व्यापकता प्रवर्द्धन पुरस्कार परियोजना लगायतका परियोजनाहरु सञ्चालन गरिरहेको छ ।

परिकल्पना:

सुन्दर, आदर्श र सुसम्पन्न समाजको निर्माण गर्न जनस्तरमा सहभागितात्मक विकासमूलक कार्यक्रम ।

ध्येय: समाजमा पिछडिएका वर्गहरुको जीवनस्तर माथि उठाउन समाजमै बसेर समूहपद्धतिद्वारा ज्ञान, सीप, क्षमताको अभिवृद्धि गरी सामुदायिक विकास कार्यमा जनसहभागितामूलक कार्यक्रम गर्दै जाने ।

लक्ष्य:

समतामूलक समाजको निर्माण गर्दै समयसापेक्ष रुपमा विकासमा आमूल परिवर्तन ल्याउन समूहलाई संगठित गर्दै स्थानीय श्रोत र साधनको अधिकतम प्रयोग गरी पिछडिएका गरीब समुदायका लागि विकासमा पहुँच बढाई कृषि, सिचाई, वन, पर्यटन, स्वास्थ्य, शिक्षा, खेलकूद, खानेपानी, महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, असहाय, श्रममजदूर, सार्वजनिक सम्पति संरक्षण र संवर्द्धन, जस्ता जनताका सरोकारका विषयमा विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै सुन्दर र आदर्श समाज निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने ।

उद्देश्यहरु:

(क) सुन्दर र आदर्श समाजको निर्माण गर्न जनचेतना फैलाउने ।

(ख) महिला समूह गठन गरी दिगो र आयमूलक, सीपमूलक व्यवसाय सञ्चालन गर्ने ।

(ग) शिक्षा, स्वास्थ्य, साहित्य, कला, संगीत, खेलकुद आदिका लागि चाहिने आवश्यक वातावरण सृजना गर्ने ।

- (घ) राष्ट्रका अनमोल सम्पत्तिको संरक्षण र सम्वर्द्धन गरी आम्दानी बढाउने ।
 (ङ) मानवअधिकार, श्रममजदुर, खानेपानी, कृषि, सिंचाई, बालबालिका, एड्स रोगथाम सम्वन्धी काम गर्ने
 (च) समूहको बचत तथा ऋण परिचालन गर्ने ।
 (छ) महिला-पुरुष समविकास, सुशासन र दैवी प्रकोप एवं जनजाती उत्थान सम्वन्धि जनचेतनना अभिवृद्धि गर्ने ।
 (ज) सहभागितात्मक तरिकाले आवश्यकता पहिचान गरी विभिन्न दाता वा सरकारी/गैरसरकारी अन्तराष्ट्रिय वा राष्ट्रिय संघ र संस्थाहरुबाट प्राप्त सहयोग तथा अनुदानको उचित सदुपयोग गर्दै लक्षित समुदायमा कार्यक्रमको प्रतिफल पुऱ्याउने ।

संस्थाका नीति, नियम र निर्देशिकाहरू:

विधान, संस्था सञ्चालन तथा कर्मचारी प्रशासन नियमावली, आर्थिक प्रशासन सम्वन्धि नियमावली, संस्थाको आचारसंहिता, बाल अधिकार तथा बाल संरक्षण नीति, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन रणनीति, एन्टी करप्सन नीति, सवारी साधन सम्वन्धि नीति र कोष अभिवृद्धि नीति, यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट सुरक्षा नीति, सेफ गार्डिड रणनीति, रणनीतिक योजना आदि ।

संस्था दर्ता/आवद्धता:

- दर्ता मिति तथा नम्बर : जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुर्खेत: २०५३/१०/०६ मा १०/०५३/०५४
- समाज कल्याण परिषदमा आवद्धता नं: ५९५३ मिति ०५४/०३/१९

संस्थामा आवद्ध साधारण सदस्य तथा कर्मचारीको विवरण:

नवीकरण भएका साधारण सदस्य संख्या: ८२ जना (३७ जना महिला), आजिवन सदस्य: ३६ जना, सल्लाहकार सदस्य: ६ जना ।

तलवी कर्मचारी संख्या: ६६ जना

हाल संस्थाको संस्थागत आवद्धता

१) महिला प्रजनन स्वास्थ्य तथा पाठेघर सुधार समिति, सुर्खेत २) नागरिक समाज विकास परिषद्, शाखा सुर्खेत ३) लैंगिक गठबन्धन समुह सुर्खेत ४) गैह्र सरकारी संस्था महासंघ, शाखा सुर्खेत ५) नागरिक समाज एलाइन्स ६) ब्लड डोनर्स एशोसियसन ७) जिल्ला बाल कल्याण समिति ८) सुर्तिजन्य पदार्थ प्रयोग विरुद्धको संजाल ९) जिल्ला खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति सुर्खेत १०) प्रदेश खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति ११) शिक्षाका लागि राष्ट्रिय अभियान शाखा सुर्खेत १२) खाद्य अधिकार संजाल १३) प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, १४) जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति १५) बाल विवाह विरुद्धको साभा अभियान १६) बाल अधिकारका लागि साभा अभियान कर्णाली प्रदेश १७) मानव अधिकार रक्षक संजाल कर्णाली प्रदेश १८) प्रदेश कृषि समन्वय समिति

संस्थाको भौगोलिक कार्यक्षेत्र: कर्णाली, लुम्बिनी र सुदूरपश्चिम

संस्थाका कार्यालयहरू: केन्द्रिय कार्यालय वीनपा ८, आवासक्षेत्र सुर्खेत

शाखा/सम्पर्क कार्यालयहरू: दैलेख, जाजरकोट र काठमाण्डौ

संस्थाको लक्षित समुदायहरू:

यस संस्थाले समुदायमा रहेका महिला, बालबालिका, किशोरकिशोरी, गरीब, विपन्न, दलित, तथा पछाडी पारिएका समुदायका समूह तथा व्यक्तिहरुलाई संस्थाको लक्षित समुदाय बनाइ कार्यरत रहेको छ ।

खण्ड ख

संस्थाद्वारा आ.व. २०७८/०७९ पूर्व सम्पन्न गरिसकेको कार्यक्रमको विवरणः

क्र.स	कार्यक्रमको नाम	कार्यक्रम संचालन भएको गाविस हरुको नाम	कार्यक्रम शुरु गरिएको मिति	कार्यक्रम समाप्त भएको मिति	दातृ निकायको नाम
१	बाल समूह गठन, महिला समूह गठन र बचत परिचालन कार्यक्रम, बाल शिक्षा, अभिभावक शिक्षा र बालकदेखि बालकसम्म र मिना संचार अभियान कार्यक्रम	विद्यापुर गाविस	२०५४	२०५७	Unicef/SAC
२	महिला स-शक्तिकरण कार्यक्रम	विद्यापुर	२०५७	२०५९	PACT
३	कानूनी कक्षा	विद्यापुर	२०५७	२०५९	TAF
४	बाली विविधिकरण आयोजनामा महिला सहभागिताका लागि सामाजिक परिचालन कार्यक्रम	बवियाचौर, कुनाथरी, लाटीकोइली, उत्तरगंगा र साटाखानी गा.वि.स.	२०५८	२०५९	ADB / FORWARD
५	विकेन्द्रीकृत बालबालिका मुखी शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली, बालभेला	छाप्रे, विद्यापुर	२०५९	२०६०	SAC/SCF DDC, Surkhet
६	लघु उद्यम व्यवसाय कार्यक्रम	विद्यापुर, छाप्रे, बवियाचौर,	०६०	२०६१	ITDG
७	सामुदायिक साक्षरता कार्यक्रम	विद्यापुर, छाप्रे, घाटगाँउ, बवियाचौर,	२०६०	२०६२	विश्व साक्षरता परियोजना
८	सामुदायिक वनमा जडिवुटि खेती/गैह्र काष्ठ बन पैदावर कार्यक्रम	विद्यापुर,	२०६०	२०६२	DFO / NARMSAP
९	खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा सरसफाई आयोजना	विद्यापुर, गुट्टु र घाटगाऊ	२०६०	२०६३	NEWAH
१०	सुधारिएको चुलो कार्यक्रम	विद्यापुर, छाप्रे, बवियाचौर, गुट्टु, सालकोट	२०६०	२०६२	CRT, Nepal
११	विद्यालय पुर्न निर्माण सुधार कार्यक्रम	विद्यापुर,	२०६०	२०६१	SCF नर्वे
१२	सार्वजनिक सुनुवाई तथा अन्तक्रिया कार्यक्रम	सुर्खेत	२०६०	२०६२	SAP, Nepal, DDF
१३	राष्ट्रिय सुधारिएको चुलो कार्यक्रम	डोटी, बैतडी र डडेल्धुरा	२०६२	२०६३	AEPC/ESAP
१४	महिला प्रजनन् तथा पाठेघर सुधार	विद्यापुर, बवियाचौर, गुट्टु, सालकोट	२०६०	२०६३	LLINK/Helvetas / महिला प्रजनन् स्वास्थ्य तथा पाठेघर सुधार समिति

१५	दिगो भू-व्यवस्थापन कार्यक्रम	विद्यापुर, बाबियाचौर, छाप्रे, घाटगाऊँ, गुट्ट, तातापानी, सालकोट, पोखरीकाँडा	२०५७	२०६५	SSMP, Helvetas
१६	किसान-किसान कृषि प्रसार कार्यक्रम	सुर्खेत जिल्ला अन्तर्गतका ४० गा.वि.सहरु	२०६०	२०६५	SSMP, Helvetas
१७	बालसंरक्षण कार्यक्रम	जुम्ला, दैलेख र बर्दिया	२०६५	२०६६	अन्तराष्ट्रिय उद्धार समिति (IRC), नेपाल
१८	आय आर्जनका लागि शिक्षा कार्यक्रम	सुर्खेत र दैलेख जिल्ला	२०६५	२०६८	USAID Nepal
१९	शिविरमा संस्थागत चुलो कार्यक्रम	सुर्खेत	२०६८	२०६८	GIZ, Nepal
२०	उच्च मूल्यका कृषि उपज परीक्षण परियोजना	सुर्खेत	२०६६	२०६८	GIZ, Nepal
२१	नवीकरणीय ऊर्जा कार्यक्रम (लघु जलविद्युत, बायोमास कार्यक्रम, सोलार प्रविधिबाट खानेपानी प्रणाली)	सुर्खेत, दैलेख, जाजरकोट, कालिकोट, सल्यान, जुम्ला, मुगु र हुम्ला जिल्ला	२०६१	२०७०	AEPC/ESAP/NR REP
२२	शिक्षाका लागि ऊर्जा कार्यक्रम	मटेला सुर्खेत	२०७०	२०७१	GSEP, Canada
२३	स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम (LGCDP)	पोखरीकाँडा, लेखगाऊँ, तरङ्गा, गढी, रतु र गर्पन गाविस सुर्खेत।	२०६७	२०७१	DDC, Surkhet
२४	व्यवसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि परियोजना	सुर्खेत जिल्ला	डिसेम्बर २०१२	अक्टुबर २०१३	नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय, व्यवसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि परियोजना
२५	शान्ति प्रक्रियाका लागि सहयोग कार्यक्रम	दशरथपुर, लेखपराजुल, लाटीकोइली, उत्तरगंगा, हरिहरपुर तथा वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	जुलाई २०१३	डिसेम्बर २०१३	जि.आई.जेड./शान्ति स्थापनाका लागि सहयोग कार्यक्रम
२६	सवैका लागि दिगो ऊर्जामा नागरिक समाजको भूमिका	मध्य पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तरगतका जिल्ला	जुलाई २०१३	डिसेम्बर २०१३	Practical Action Nepal
२७	वनमा आधारित उद्यम प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सुर्खेत र जुम्ला	नोभेम्बर २०१४	जुलाई २०१६	डि.एफ.आई.डि., एस.डि.सि र फिडल्याण्ड सरकारको सहयोगमा बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम
२८	जलवायु सापेक्ष कृषि कार्यक्रम	सुर्खेत र दैलेख	जुलाई २०१३	नोभेम्बर २०१५	एस.एन.भी. नेपाल
२९	कार्यक्रमको नाम:द्वन्द्वमा संलग्नतथा द्वन्द्वबाट प्रभावित बालबालिकाहरु तथा शिविरबाट	मध्य तथा सुदुर पश्चिमका १६ वटा जिल्ला सुर्खेत, दैलेख,	जुन २०१३	अगष्ट २०१५	युनिसेफ नेपाल

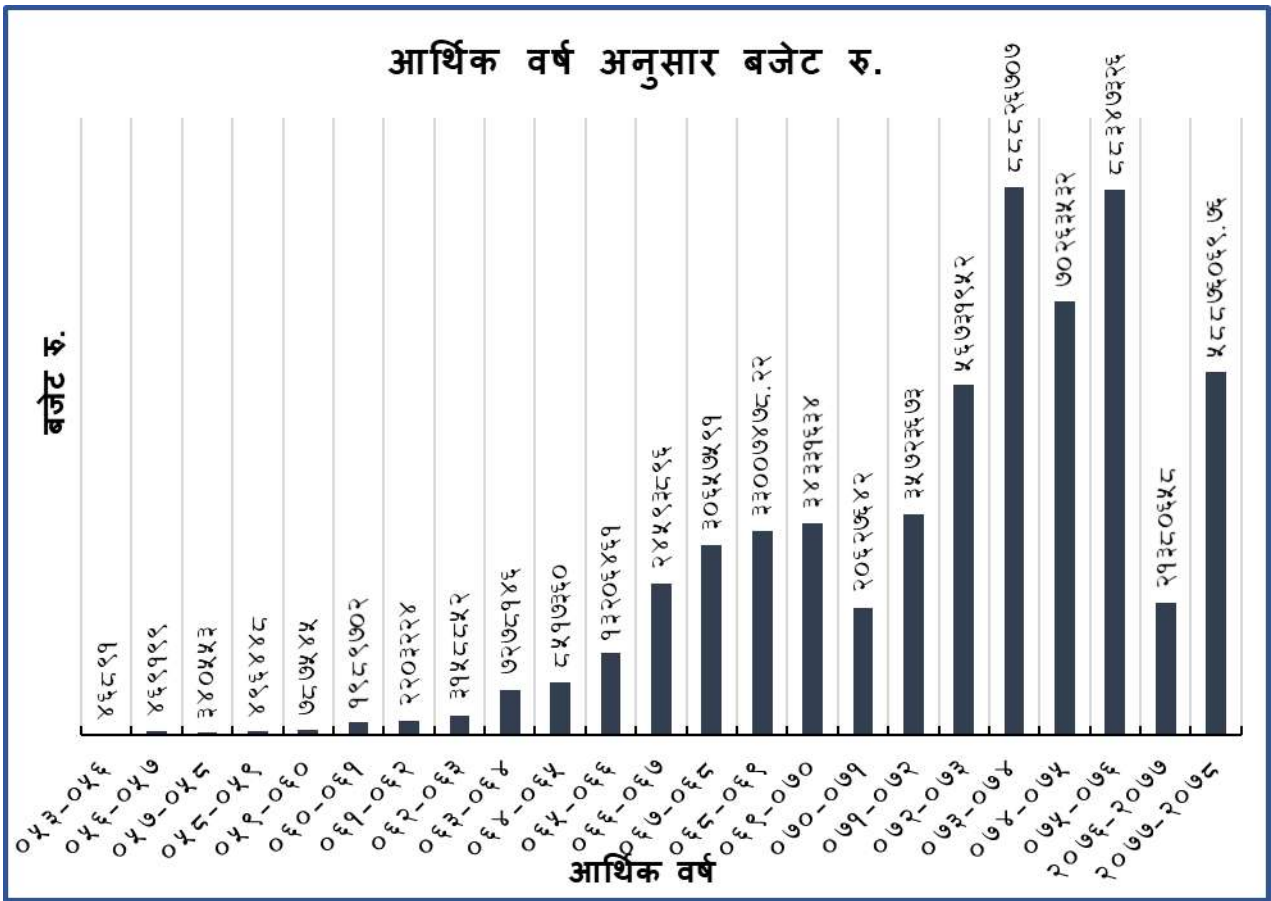
	बहिर्गमन भएका युवाहरुको पूनःएकीकरणका लागि सहयोग कार्यक्रम	कालिकोट, जुम्ला, मुगु, जाजरकोट, रुकुम, रोल्पा, सल्यान, दाङ्ग, बाँके, वर्दिया, कैलाली, कन्चनपुर, बाजुरा, दार्चुला			
३०	सोतखोला उपजलाधार क्षेत्रको जलवायू जोखिम, एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन योजना	गढी, कुनाथरी र लेखगाऊ	सेप्टेम्बर २०१५ देखि	डिसेम्बर २०१५ सम्म	युनडिपी, नेपाल
३१	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई सुधार आयोजना	चिंगाड, लेकवेशी, भेरीगंगा र गुर्भाकोट	मे २०१६	जुन १०१८	फण्डबोर्ड
३२	गरिवी निवारण कार्यक्रम	चौकुने र पञ्चपुरी	२०७४ मंसिर	२०७५ चैत्र	गरिवी निवारण कोष
३३	सवैका लागि दिगो सरसफाई तथा स्वच्छता कार्यक्रम	चौकुने, पञ्चपुरी, भेरीगंगा, बराहताल, चिंगाड, गुर्भाकोट र सिम्ता	सन् २०१०	मार्च २०१८	एस.एन.भी. नेपाल
३४	साभेदारी विकास परियोजना	चौकुने गाउँपालिका र पञ्चपुरी नगरपालिका	अक्टुबर २०१५	फेब्रुअरी २०१८	युएसएआईडि/प्याक्ट
३५	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा कार्यक्रम	चौकुने, पञ्चपुरी, लेकवेशी, गुर्भाकोट र सिम्ता	जनवरी २०१	मार्च २०१८	FAO Nepal
३६	अनुकूलन परियोजना	पञ्चपुरी, बराहताल, वीरेन्द्रनगर, भेरीगंगा, गुर्भाकोट, सिम्ता	सेप्टेम्बर २०१५	जुलाई २०१९	UKaid/iDE
३७	कृषि, स्वास्थ्य तथा वैकल्पिक जीविकोपार्जन प्रवर्द्धन (पहल) कार्यक्रम	भेरीगंगा, चिंगाड, लेकवेशी	डिसेम्बर, २०१५	अक्टोबर २०१९	यु.एस.ए.आई.डि/मर्सिकोर
३८	औषधिय तथा सुगन्धित विरुवाको क्षेत्रमा नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति कार्यान्वयन परियोजना	चौकुने, पञ्चपुरी, बराहताल, चिंगाड, लेकवेशी, वीरेन्द्रनगर, भेरीगंगा, गुर्भाकोट, सिम्ता	फेब्रुअरी २०१८	अप्रिल २०१९ सम्म	जिआइजेड
३९	प्रादेशिक प्राविधिक सेवा केन्द्र/वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र	कर्णाली प्रदेश अन्तरगतका १० वटै जिल्ला	अप्रिल २०१९	जुलाई २०१९	नेपाल सरकार वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र
४०	कर्णाली प्रदेश आयुर्वेद, योग, वैकल्पिक तथा परम्परागत चिकित्साको अवस्था तथा यसको विकासका लागि भएका प्रयास र आगामी कार्यदिशाबारे अध्ययन	कर्णाली प्रदेश अन्तरगतका १० वटै जिल्ला	२०७६	२०७७	कर्णाली प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालय
४१	न्यायमा पहुच कार्यक्रम	सुर्खेत र दैलेख जिल्ला	जुन २०१९	नोभेम्बर २०१९	युएनडिपी नेपाल
४२	वाल केन्द्रित विपद् व्यवस्थापन	कालिकोट, अछाम	१ सेप्टेम्बर	१५ मे २०२०	युनिसेफ नेपाल

	कार्यक्रम		२०१९		
४३	कीर्तिपुर नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना, बहाल कर निर्देशिका, कर तथा गैर कर ऐन २०७६ तर्जुमामा सहजीकरण	कीर्तिपुर नगरपालिका	२०७७	२०७८	कीर्तिपुर नगरपालिका
४४	कोभिड १९ को प्रतिकार्य सहयोग कार्यक्रम	सिम्ता,गुर्भाकोट, पञ्चपुरी र चौकुने पालिकाहरुमा	२०७७	२०७८	युनिसेफ नेपाल, छाया नेपाल
४५	आर्थिक पूर्णलाभ कार्यक्रम	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	३ अक्टुबर २०२०,	जनवरी २०२१	युएसएआइडि,डाइ र तयार नेपाल
४६	समुदायमा आधारित जलीय जैविक विविधता संरक्षण तथा प्रवर्द्धन (पानी कार्यक्रम)	बराहताल, पञ्चपुरी र मोहन्याल	सेप्टेम्बर २०१९	अगस्ट २०२०	युएसएआइडि,डाइ
४७	कोभिड १९ को प्रतिकार्यका लागि पारिवारीक खेती सवलीकरण परियोजना	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	अक्टुबर २०२०	अगस्ट २०२१	जिआइजेड / लिवर्ड
४८	ग्रामीण तथा विपन्न समुदायमा समावेशीता सहितको ऊर्जामा पहुँच कार्यक्रम	सुर्खेत, दैलेख र जुम्ला	अगस्ट २०२०	डिसेम्बर २०२०	Practical Action

संस्थाको आर्थिक वर्ष अनुसार बजेट विवरण

आर्थिक वर्ष	बजेट रु.
०५३-०५६	४६८९१
०५६-०५७	४६९१९९
०५७-०५८	३४०५५३
०५८-०५९	४९६४४८
०५९-०६०	७८७५४५
०६०-०६१	१९८९७०२
०६१-०६२	२२०३२२४
०६२-०६३	३१५८८५२
०६३-०६४	७२७८१४६
०६४-०६५	८५१७३६०
०६५-०६६	१३२०६४६१
०६६-०६७	२४५९३८९६
०६७-०६८	३०६५७५९१
०६८-०६९	३३००७४७८.२२
०६९-०७०	३४३३१६३४
०७०-०७१	२०६२७६४२

०७१-०७२	३५७२३६७३
०७२-०७३	५६७३१९५२
०७३-०७४	८८८२६७०७
०७४-०७५	७०२६३५३२
०७५-०७६	८८३४७३२६
२०७६-२०७७	२१३८०६५८
२०७७-२०७८	५८८७६०६९.७६
जम्मा	६०,१८,६२,५४०

हाल संस्थाले सञ्चालन गरिरहेका कार्यक्रमहरू:

क) भकारी कार्यक्रम (Building Hope along Karnali Riverbasin(BHAKARI))

१) पृष्ठभूमि

भकारी कार्यक्रम ३ वर्षे कर्णाली नदीको आसपासमा रहेका अति विपन्न ६ वटा जिल्लाको पहाड तथा हिमालका २२३५० घरधुरीलाई लक्षित गरी कार्यक्रम गरिरहेको छ। भकारी कार्यक्रम बहुवर्षीय विपद् न्यूनिकरण क्षेत्रमा कार्य गर्ने कार्यक्रम हो। जसको उद्देश्य लामो समयसम्मको लागि खाद्यान्न सुरक्षा वृद्धि गर्नुको साथै छोटो समयमा आइपर्ने आपतकालीन र विपद् जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्नु हो। यस कार्यक्रमका मुख्य क्रियाकलापहरू आयआर्जन र पोषणका लागि कृषि, समुदायलाई उत्पादनशील पानीमा पहुँच, विपद् पूर्वतयारी, साथै आपतकालीन अवस्थामा उद्धार गर्नु हो। यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य समुदाय, घर साथै व्यक्तिगत स्तरमा उत्थानशिलता वढाउनका साथै कर्णाली नदीको आसपासमा मानवीय क्षतीलाई कम गर्नमा सहयोग गर्नु हो। सुन्दर नेपाल संस्थाले भकारी कार्यक्रमका लागि सुर्खेत जिल्लामा साभेदार संस्थाको रूपमा कार्य गर्दै आइरहेको छ, जस अर्न्तगत कार्यक्रमले ४३९४ घरधुरी समेटेको छ।

२) कार्यक्रमको अवधि: अक्टुबर २०२० देखि सेप्टेम्बर २०२३

३) सहयोग गर्ने निकाय: यु.एस.ए.आइ.डी.को आर्थिक र नेतृत्व गर्ने साभेदार संस्था मर्सिकोर नेपाल

४) परियोजनाको उद्देश्यहरू :

- कर्णाली जलाधार क्षेत्रमा रहेका सडकटासन्न तथा सामाजिक बञ्चितकरणमा परेका घरधुरीहरूको खाद्य सुरक्षा र उत्थानशिलता क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
- खाद्य उपलब्धता तथा पहुँचमा बृद्धि गर्ने।
- उत्पादकत्व वढाउन दिगो रूपमा पानीको पहुँचमा सुधार ल्याउने।
- प्राकृतिक विपद्हरूको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्ने।

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका स्थानहरू:

सुर्खेत जिल्लाको बराहताल गाउँपालिका, पञ्चपुरी नगरपालिका र चौकुने गाउँपालिका

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- उत्थानशिलताको रणनीतिहरूलाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्न आवश्यक स्रोत र ज्ञानमा पहुँच पुरयाउदै घरधुरी र समुदायको खाद्य सुरक्षा सुधार गर्न सामुदायिक समूहहरू, सेवा प्रदायकहरू र स्थानीय शासकीय संरचनाहरूबीच सम्बन्ध विस्तार गर्ने।
- स्थानीय सरकार तथा सरोकारवाला संस्थाहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा खोला, मूल, भूमिगत जल भण्डार तथा वर्षातको पानी लगायतका पानीका श्रोतहरूबाट उपलब्ध पानीको प्रभावकारी प्रयोग, भण्डारण तथा निकासको माध्यमबाट सडकटासन्न परिवारको कृषि उत्पादकत्व वृद्धिका लागि आवश्यक पानीको उपलब्धतामा सहजता ल्याउने।
- समुदायमा आधारित विपद् जोखिम न्यूनीकरण र आपतकालिन प्रतिकार्य दृष्टिकोणले कर्णाली जलाधार व्यवस्थापनलाई बाढी, खडेरी र पानीको अभाव जस्ता खाद्य सुरक्षालाई असर गर्ने बारम्बार भट्टका र तनावको सामना गर्न सामुदायिक समूह तथा घरधुरीहरूको क्षमतालाई सुदृढीकरण गर्ने उद्देश्यका साथ जोड्नेछ।
- विपद्को समयमा समुदायमा रोजगारीको अवस्था सृजना गरी विपदले प्रभाव पारेका सामुदायिक भौतिक संरचनाहरूको मर्मत सुधार तथा पुनः निर्माण गरी श्रमिकहरूको आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने

- मोवाइलको प्रयोगबाट परियोजनाको अनुगमन गरि परियोजनाको सफलताका लागि मोवाइल फोन मार्फत लक्षित समुदायको समयमै जानकारी लिने र निशुल्क फोन: १२१ सेवाको माध्यमबाट पहुंचमा सहयोग गर्ने ।

७. कार्यक्रमबाट लाभान्वित घरधुरी तथा जनसंख्या

क्र.स.	सेवा प्रभावक्षेत्र	घरधुरी संख्या	लाभान्वित जनसंख्या							
			दलित		जनजाति		अन्य		जम्मा	
			पु	म	पु	म	पु	म	पु	म
१	चौकुने, पञ्चपुरी र बराहताल पालिकामा रहेका ४७ वटा समुदाय	४३९४	४१७६	४१८५	३९९५	३९२३	२४६१	२३८७	१०६३२	१०५४५

सञ्चालित मुख्य मुख्य क्रियाकलापबाट प्राप्त उपलब्धीहरू

८. उत्पादनशील पानीका क्षेत्रमा भएका प्रगति विवरण

क्र.स	आयोजनाको नाम	ठेगाना	लाभान्वित जनसंख्या						जम्मा	
			दलित		जनजाति		अन्य		पु	म
			पु.	म.	पु	म	पु	म		
१	मिजार टोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने ४	४१	३०	०	०	०	०	४१	३०
२	खतेडा टोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने ४	२६	२४	०	०	०	०	२६	२४
३	खोप्चेखोला जडाम सिँचाई कुलो	चौकुने ४	६३	६०	२	३	०	०	६५	६३
४	डुङ्खोला सिँचाई कुलो	चौकुने ४	४०	३४	११	११	०	०	५१	४५
५	काप्राखोला सिमेन्ट पोखरी	चौकुने १०	११	१४	०	०	४०	४७	५१	६१
६	बाहुनटोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने १०	६	८	०	०	७	९	१३	१७
७	स्कूलटोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने १०	१०	१०	०	०	०	०	१०	१०
८	शाहीटोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने १०	७	३	०	०	२४	२२	३१	२५
चौकुने गाउँपालिकामा जम्मा			१४३	१२६	११	११	१३४	१३८	२८८	२७५
९	खरालटोल सिँचाई कुलो	पञ्चपुरी ०९	५	६	५	५	५७	५८	६७	६९
१०	तिखाकुना सिँचाई कुलो	पञ्चपुरी ०५	९	९	७०	६८	६	६	८५	८३
११	गल्फा राजीटोल प्लाष्टिक पोखरी	पञ्चपुरी १०	०	०	३७	३९	०	०	३७	३९
१२	जामु स्कूलटोल प्लाष्टिक पोखरी	पञ्चपुरी १०	२१	१७	०	०	०	०	२१	१७
पञ्चपुरी नगरपालिकामा जम्मा			३५	३२	११२	११२	६३	६४	२१०	२०८
१३	खन्टेखोला सिँचाई कुलो	बराहताल ४	४	३	०	०	८४	८२	८८	८५
१४	आमपानी प्लाष्टिक पोखरी	बराहताल ५	१०	१२	२	२	०	०	१२	१४
१५	बिउरेनी सनफलावर पम्फ पोखरी	बराहताल ६	०	०	०	०	५८	५३	५८	५३
बराहताल गाउँपालिकामा जम्मा			१४	१५	२	२	१४२	१३५	१५८	१५२

९. उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास तालिमको विवरण

क्र.स.	आयोजनाको नाम	ठेगाना	लाभान्वित जनसंख्या						जम्मा	
			दलित		जनजाति		अन्य		पु	म
			पु.	म.	पु	म	पु	म		

१	मिजार टोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने ४	५	४	०	०	०	०	५	४
२	खतेडा टोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने ४	५	४	०	०	१	१	६	५
३	खोप्चेखोला जडाम सिँचाई कुलो	चौकुने ४	९	७	०	१	०	०	९	८
४	डङ्गखोला सिँचाई कुलो	चौकुने ४	२	५	०	१	१	१	३	७
५	काप्राखोला सिमेन्ट पोखरी	चौकुने १०	०	३	०	०	३	५	३	८
६	शाहीटोल सिँचाई प्लाष्टिक पोखरी	चौकुने १०	०	३	०	०	०	८	०	११
चौकुने गाउँ पालिकामा जम्मा			२१	२६	०	२	५	१५	२६	४३
७	खरालटोल सिँचाई कुलो	पञ्चपुरी ०९	०	०	०	१	३	३	३	४
८	तिखाकुना सिँचाई कुलो	पञ्चपुरी ०५	१	०	२	४	२	०	५	४
९	गल्फा राजीटोल प्लाष्टिक पोखरी	पञ्चपुरी १०	०	०	५	५	०	०	५	५
पञ्चपुरी नगरपालिकामा जम्मा			१	०	७	१०	५	३	१३	१३
१०	खन्टेखोला सिँचाई कुलो	बराहताल ४	०	१	०	०	५	४	५	५
११	आमपानी प्लाष्टिक पोखरी	बराहताल ५	१	७	२	०	०	०	३	७
बराहताल गाउँपालिकामा जम्मा			१	८	२	०	५	४	८	१२

उपलब्धिहरू:

१. योजनाद्वारा लाभान्वित घरधुरीले १२ महिना पानीको प्रयोग गरी उत्पादन बढाउन सफल भएका छन् ।

१०. सुन्दर नेपाल संस्था भकारी कार्यक्रमद्वारा बराहताल, पञ्चपुरी र चौकुने पालिकामा सम्पादन गरेका प्रमुख कृषि कार्यहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	उपलब्धी	लाभान्वित जनसंख्या							
			दलित		जनजाति		अन्य		जम्मा	
			पु	म	पु	म	पु	म	पु	म
१	पालिकास्तरको कम्पोष्ट मल व्यवस्थापन तालिम	१९ घरधुरी	२	५	१	४	३	७	६	१६
२	पालिका तथा समुदाय स्तरको करेसाबारी खेती सम्बन्धि तालिम	३५४ घरधुरी	२८	७५	३०	६७	६७	८७	१२५	२२९
३	समुदायस्तरको जुठेलोको खेर गएको पानी सङ्कलन प्लाष्टिक खाडल	११३ घरधुरी	१३	३९	७	१७	१४	२३	३४	७९
४	पालिकास्तरको बाखापालन तथा खोर व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम	३४ घरधुरी	४	८	३	१०	४	५	११	२३
५	समुदायमा उन्नत जातको बोयर बोका वितरण	१५ घरधुरी	२	३	१	४	२	३	५	१०
६	पालिकास्तरको एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम	२२ घरधुरी	३	३	२	३	४	७	०९	१३
७	समुदाय स्तरको अमेरिकन फौजी कीरा सम्बन्धी छलफल कार्यक्रम	२२५ घरधुरी	५०	७१	१७	२३	१५	४९	८२	१४३
८	समुदाय स्तरको करेसाबारी खेतीको लागि प्याकेजहरू वितरण -तरकारीको बीउ,	४४३ घरधुरी	८१	१०३	६३	७९	४२	७५	१८६	२५७

	सिल्पोलियन पलास्टिक, नर्सरी पलास्टिक, गार्डेन पाईप, भोलमल ड्रम, थोपा सिचाई, हजारि, स्प्रेट्याक, कुटो, आसि आदि									
९	पालीका स्तरको पर्मागार्डेन व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम	६२ घरधुरी	४	६	५	८	१७	२२	२६	३६

उपलब्धिहरु:

- करेशावारी खेती मार्फत पोषण युक्त तरकारी खाने परिवारको संख्या बढेको छ ।
- किसानहरूमा माटो सुरक्षाका लागि कम्पोस्ट तथा गोबर मलको प्रयोग बढेको छ ।
- किसानहरूमा राम्रो बोकाद्वारा स्थानीय बाखामा क्रस ब्रिडिङ गर्दा जन्मेको पाठापाठी टुलो हुने जानकारी पाएका छन् ।
- किसानहरूले अर्गानिक खेती गरी स्वस्थ उत्पादन खान पाईने कुरा जानकारी पाएका छन् ।
- उन्नत बीउ बिजन तथा प्रविधिको प्रयोगले तरकारी बालीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढेको छ ।

११. बराहताल, पञ्चपुरी र चौकुने पालीमा सम्पादन गरेका प्रमुख विपद् व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण सम्बन्धि क्रियाकलापहरू

क्र.स.	क्रियाकलाप	उपलब्धी	लाभान्वित जनसंख्या							
			दलित		जनजाति		अन्य		जम्मा	
			पु	म	पु	म	पु	म	पु	म
१	विपद् प्रतिकार्यका लागि सामुदायिक पहल तालिम (समुदाय तथा पालिकास्तरीय)	१०८ जना	२१	८	१३	१०	३६	२०	७०	३८
२	विपद् सम्बन्धि कृत्रीम घटना अभ्यास कार्यक्रम	४७ समुदाय	१४७	२८७	८९	१९३	२५३	३०१	४८९	७८९
३	समुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिलाई GESI, Good Governance तथा योजना निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी तालिम	२५ जना	३	२	२	४	६	८	११	१४
४	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई GESI, Good Governance तथा योजना निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धि तालिम - पञ्चपुरी, बराहताल, चौकुने ३ वटै पालिकाका प्रतिनिधि)	२५ जना	३	१	२	२	७	१०	१२	१३
५	सामुदायिक वनको वार्षिक कार्ययोजना निर्माण तथा बहुउद्देश्यीय नर्सरी निर्माण (बराहताल ०६ रक्सेनी) १									
६	स्थानीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्र बराहताल गा.पा, चौकुने गा.पा र पञ्चपुरी नगरपालिका गरी ३ वटा स्थापना									
७	सामुदायिक विपद्	१४१ वटा	६६५	७१७	२८७	६००	२७३	६२३	१२२५	१९४०

	व्यवस्थापन समिति र कार्यदलहरु गठन , परिचालन र सुदृढीकरण	बैठक								
८	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति बैठक	९ वटा बैठक	२१	५	२३	११	८७	४७	१३१	६३
९	एकीकृत सामुदायिक लेखाजोखा तथा कार्ययोजना निर्माण	४७ समुदाय	१७९	३१७	१०३	२३९	२९३	३०७	५७५	८६३
१०	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पालिकास्तरमा ३ वटा									
११	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना जिल्लास्तरमा १ वटा									
१२	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना प्रदेशस्तरमा १ वटा									
१३	विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि अल्पिकरण योजना (वायोइन्जिनियरीड) ६ वटा पञ्चपुरी न पा : २ वटा (दोभान र ताउले) चौकुने गा पा : २ वटा (भाला र भुडेभावर) बराहताल गा पा : २ वटा(बुटी र इखेनी)									
१४	खोज तथा उद्धार सामग्री वितरण ४७ समुदाय									
१५	विपद् सम्बन्धि सामाजिक व्यवहार परिवर्तनका लागि सूचनामूलक सन्देश (पोष्टर वितरण)	४७ समुदाय	६३१	७०१	२०७	५२३	२३३	६०२	१०७१	१८२६

उपलब्धिहरु:

१. विपद् क्षेत्र भित्र रहेका समुदायमा बाढी, पहिरो, आगलागी तथा स्वस्थ समस्याबाट कसरी बच्न सकिन्छ, त्यसबारे जानकारी तथा प्रतिकार्यका लागि क्षमता बढेको छ ।

१२. विपद् उच्च जोखिममा रहेका समुदायलाई आपतकालीन सहयोग

आपतकालीन प्रतिकार्य तपशिलका समुदायबाट आर्थिक रुपमा कमजोर घरपरिवारलाई सहायता पुऱ्याउने उद्देश्य राखी प्रति परिवार रु १०,३५० मुल्य बराबरको दैनिक अत्यावश्यक कार्यक्रमले तोकिएको सामान खरीदका लागि बराहताल, पञ्चपुरी र चौकुने पालिकामा पहिलो तथा दोस्रो चरण गरी जम्मा ७८५ जना घरधुरीलाई वितरण गरिएको छ ।

भ्यालु भौचर वितरण

क्र स	समुदाय	ठेगाना	प्राप्त गर्ने घरधुरी
१	इखेनी	बराहताल गा.पा. ६	७९
२	रक्सेनी	बराहताल गा.पा. ५	६६
३	तरङगा बाटोमुनी	बराहताल गा.पा. ४	७३
४	तरङगा बाटोमाथि	बराहताल गा.पा. ४	६७
५	साजघाट	बराहताल गा.पा. ४	६६
६	तिखाकुना	पञ्चपुरी न.पा. ५	८४
७	जामु	पञ्चपुरी न.पा. १०	५०
८	गल्फा	पञ्चपुरी न.पा. १०	७७
९	दोभान	पञ्चपुरी न.पा., ११	७६

१०	ताउले	पञ्चपुरी न.पा., ११	४५
११	सान्नेघारी	चौकुने गा.पा., ७	५२
१२	पलबस्ती	चौकुने गा.पा., ९	५०
	जम्मा प्राप्त गर्ने घरधुरी		७८५

१३. कामका लागि नगद कार्यक्रम

क्र.स.	समुदायको नाम तथा ठेगाना	योजनाको नाम	लाभान्वित घरधुरी	कैफियत
१	भुडेभावर समुदाय चौकुने ४	सिचाई कुलो संरक्षण	२५	१ जना निशर्त
२	भाला समुदाय चौकुने ४	सिचाई कुलो संरक्षण	४४	२ जना निशर्त
	जम्मा		६९	

१४. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

क्र.स	क्रियाकलाप	उपलब्धी	लाभान्वित जनसंख्या						जम्मा	
			दलित		जनजाति		अन्य		पु	म
			पु.	म.	पु	म	पु	म		
१	सामाजिक दिवसहरू	१० वटा	१९	६३	२२	३७	२३	७१	६	१७१
२	परिवारिक संवाद कार्यक्रम	५ वटा	८	१८	१२	३२	१	१६	३	६६
३	क्षमता विकास तालिम	१० वटा	०	६५	०	५४	०	१३१	०	२५०
४	परिवर्तनका सम्बाहकलाई तालिम	३ वटा	४	२०	४	१३	१३	१०	२१	४३
५	सुरक्षा तथा संरक्षण सम्बन्धी तालिम	६ वटा	१३	३६	५	३५	१६	३	३	७०
६	सुरक्षा तथा संरक्षण सम्बन्धी तालिम कार्यक्रमका कर्मचारी	१ वटा	१		१	३	९	४	७	११
			४५	२०२	४४	१७४	८	२३	१७	६११

८) कार्यक्रमको मुख्य गुणात्मक उपलब्धिहरू:

- ४७ वटा समुदायमा आयआर्जन र पोषणका लागि कृषि, समुदायलाई उत्पादनशील पानीमा पहुँच, विपद् पूर्वतयारीका कार्यक्रमले समुदायको क्षमता विकास भएको छ ।
- १५ वटा समुदायमा समुदायलाई उत्पादनशील पानीमा पहुँच अभिवृद्धि भई उत्पादनमूलक कार्य भएको छ ।
- १२८७ घरधुरीमा कृषि प्रविधिको विस्तार तथा क्षमता विकास भएको छ
- आयोजनाको दिगोपनका लागि स्थानीय सरकारसँग समन्वय विस्तार गरिएको ।

९) कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- निश्चित क्षेत्र वडा र समुदायमा मात्र कार्यक्रम रहेको हुँदा समन्वय गर्न असजिलो र पालिकास्तरमा श्रोत परिचालनमा कठिनाई ।

१०) कार्यक्रममा भएका मुख्य चुनौतीहरू

नगरपालिकाको केही सिमित वडा र समुदायमा मात्र भकारी कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुँदा अन्य वडाहरूबाट आएको मागलाई सम्बोधन गर्न कठिन ।

११) मुख्य सिकाई

- गाउँपालिका र नगरपालिकालाई आयोजना बैंक बनाउन सहजीकरण गर्नु पर्ने ।
- ICAP र आकस्मिक योजनालाई वडा वा पालिकाबाट अनुमोदन गराउनु पर्ने ।

१२) सुभाव :

- विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापनका कृयाकलापहरू महत्वपूर्ण भएकोले एक जना सुपरभाइजर संगै अफिसर पनि भएमा कार्यक्रम प्रभावकारी गराउन प्रतिवेदनमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।
- कृषि अर्न्तगत पनि क्षेत्र धेरै समेट्नु पर्ने भएकोले अफिसर भए थप काममा गुणस्तरियता आउने देखिन्छ र योजना अनुसार क्रियाकलाप पनि समयमा सम्पन्न हुने देखिन्छ ।

ख) पशु बस्तुको मुल्य श्रृंखलामा आधारित साना किसानहरुको संस्था सवलीकरण परियोजना (SLVC-2)

१. पृष्ठभूमि:

हेफर इन्टरनेशनल नेपालको आर्थिक सहयोग र सुन्दर नेपाल संस्थाको सहजीकरणमा “पशु बस्तुको मुल्य श्रृंखलामा आधारित साना किसानहरुको संस्था सवलीकरण परियोजना” हाल सखेत जिल्लाको भेरीगंगा नगरपालिका, वीरेन्द्रनगर नगरपालिका र बराहताल गाउँपालिकामा सञ्चालन भइरहेको छ । साना किसान उद्यमी सुदृढीकरण परियोजना अन्तर्गत गठन भएका ८ वटा सहकारीहरुको सशक्तिकरण गरी सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र सहकारी मार्फत व्यवसाय विकास सेवामा वृद्धि गर्ने र परियोजनाको अन्त्यसम्म आई पुग्दा सहकारीमा आवद्ध परिवारको वार्षिक आमदानी रु.५,५७,६७५।- पुर्याइने यस परियोजनाको लक्ष्य रहेको छ । आमदानीमा वृद्धि गर्नको लागि सहकारी मार्फत मुख्य गरि बाखा, डेरी, तरकारी र लोकल कुखुरामा काम भइरहेको छ ।

२. कार्यक्रमको अवधि: अप्रिल २०१८ देखि जुन २०२२ सम्म ।

३. सहयोगी गर्ने निकाय: हेफर इन्टरनेशनल नेपाल ।

४. लक्षित लाभान्वित परिवार: ६२६७

५. परियोजनाको उद्देश्य:

- सहकारी र यसका सदस्यहरु बीच सामाजिक पूंजीको सुदृढीकरण गर्ने ।
- सहकारी सुशासन र वित्तीय व्यवस्थापनमा सुधार गर्ने ।
- सहकारीको व्यवसायिक र बजारीकरण सीपमा वृद्धि गर्ने ।
- सहकारीले प्रावधान गरेको व्यवसाय विकास सेवाहरुमा सुधार गर्ने ।
- सहकारीको खुद बचत तथा वित्तीय दिगोपना अभिवृद्धि गर्ने ।

६. कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान: भेरीगंगा नगरपालिका, वीरेन्द्रनगर नगरपालिका र बराहताल गाउँपालिका ।

७. कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

क. परियोजना कार्यान्वयन गर्ने साभेदार संस्था:

- व्यवसाय विकास सेवामा वृद्धि गर्ने (वित्तीय सेवामा पहुँच, लगानी र सेवामा पहुँच, बजारमा पहुँच र समन्वय र आवद्धता) ।
- बजारसँग आवद्धता हुने ।
- सहकारीको तह र विश्लेषण अनुसारका विभिन्न प्रकारका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिने ।
- सहकारीमा आवद्ध भएका सबै समूहहरुको प्रतिनिधित्व हुने गरी SHG Network गठन गर्ने ।
- सहकारीको नियमित रुपमा अनुगमन गर्न र सहयोग गर्नको लागि नगर प्रमुख/गाउँपालिका अध्यक्षको संयोजकत्वमा परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति (PMCC) गठन गर्ने ।

ख. परियोजना कार्यान्वयन गर्ने परामर्शदाता सक्षम संस्था

- हाल सहकारीमा भएका नीति, निर्देशिका र विनियमको समिक्षा र विश्लेषण गर्ने ।
- आवश्यक नीति, निर्देशिका र विनियमहरुको निर्माण गर्ने ।
- नयाँ निर्माण गरिएका नीति, निर्देशिका र विनियमहरुको बारेमा अभिमुखिकरण गर्ने ।

- सहकारीको व्यवस्थापन र लेखा व्यवस्थापनको पुस्तिका तयार गर्ने ।
- सहकारीको नियमित रुपमा अनुगमन र मुल्यांकन गर्ने ।

८. सञ्चालित मुख्य क्रियाकलाप तथा लाभान्वित वर्ग:

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाइ	लक्ष्य	प्रगती	लाभान्वित संख्या								
					दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा		जम्मा
					म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	
१	समूह सञ्जालका अगुवाहरुको बैठक	पटक	४२	४२	३२१	०	११६	०	४८७	०	९२४	०	९२४
२	सहकारीको क्षमता मापन गोष्ठी	पटक	१६	१६	१६८	१	१५२	०	१६३	०	४८३	१	४८४
३	अन्तर सहकारी स्तरीय समिक्षा बैठक	पटक	१	१	६	०	४	०	२२	०	३२	०	३२
४	बीमा कम्पनी र सहकारी बिचको समिक्षा बैठक	पटक	१	१	६	०	४	०	२२	०	३२	०	३२
५	बैंकबाट कर्जा लिने सदस्यहरु संगको बैठक	पटक	१६	१६	६८	०	२६	०	१९४	०	२८८	०	२८८
६	जिउदो खसी तौल सम्बन्धि शिविर सञ्चालन	पटक	९	९	९२	१३	७२	६	१९४	१८	३८८	३३	४२१
७	संकलन केन्द्र	वटा	५	५									
८	मौषमी तथा बेमौषमी तरकारीको लागि सहयोग	पटक	२	२									
९	सहकारीलाई कम्प्युटर सहयोग	वटा	१	१									
१०	परियोजना समापन समारोह बैठक सहकारी स्तरमा	पटक	८	८	४८	७	१७	४	१४१	७	२०६	१८	२२४
११	सरोकारवालाहरुको फिल्ड भ्रमण	पटक	३	३	९	७	४	६	३६	३१	४९	४४	९३
१२	परियोजना समापन समारोह बैठक पालिका स्तरमा	पटक	३	३	९	७	४	६	३६	३१	४९	४४	९३
जम्मा					७३३	३८	४०८	२२	१३०३	८७	२४४४	१४७	२५९१

९. कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धि:

- सहकारी मार्फत यो वर्ष ८९१२ वटा खसीको बिक्रि गरिएको छ ।
- यस वर्ष ४२५१ वटा साना तथा ठुला पशुको बिमा गरिएको छ ।
- त्रीवेणी, सफल, उत्तरगंगा र सम्भौता सहकारीले डेरीको कारोबार नियमित रुपमा गरेका छन् ।
- त्रीवेणी, सफल, उत्तरगंगा र सम्भौता सहकारीले मल, दानाको कारोबार गरेका छन् ।
- लाटीकोइली र उत्तरगंगा सहकारीले सहकारी मार्फत तरकारीको बजारीकरण गर्ने कार्य शुरुवात गरेका छन् ।

- त्रीवेणी र सफल सहकारीले स्थानीय खाद्य वस्तु संकलन गरी बजारीकरण गर्ने काम गरेका छन् ।
- सफल, सम्भौता र सफलता सहकारीले हेफर इन्टरनेशनल नेपाल बाट ५० प्रतिशत अनुदानमा कृषि तथा पशुजन्य वस्तु ढुवानीका लागि पिक अप महेन्द्रा बोलेरो गाडी प्राप्त गरेका छन् ।
- त्रीवेणी र सफल सहकारी अन्तरगत २ ठाउमा घाँसको श्रोत केन्द्र स्थापना भएको छ ।
- सफल सहकारीले BLB मार्फत रेमिटेन्सको सेवा प्रदान गरिरहेको छ ।
- ८ वटा सहकारीको नीति बनाउने काम सम्पन्न भएको छ भने हाल ८ वटै सहकारीले कार्यान्वयनमा पनि ल्याइ सकेका छन् ।
- ८ वटा सहकारीको Business Plan तयार गरिएको छ ।
- यस अवधिमा ५ वटा सहकारीहरूमा सङ्कलन केन्द्र निर्माण गर्ने कार्य भएको छ ।
- सहकारीहरूले स्थानीय तथा प्रदेश सरकार र विभिन्न दातृ निकायमा प्रस्तावना पेश गर्नु ।
- कोरोना व्यवस्थापन तथा नियन्त्रणका लागी सहयोग हेफर इन्टरनेशनल नेपालले भेरीगंगा नगरपालिका, वीरेन्द्रनगर नगरपालिका र बराहताल गाउँपालिकालाई रु.२०,००,०००/- नगद सहयोग गरेको थियो ।

१०. कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- स्थानीय सरकारको एकद्वार नीति तथा प्रणाली नहुनु ।
- सहकारीमा चालु पुँजको अभाव ।
- कोरोनाको कारण सहूलियत ऋण लिई व्यवसाय सञ्चालन गर्ने सदस्यलाई बैंकको किस्ता तिर्न कठिन ।
- कोभिड १९ को कारण बैंकबाट कृषकले समयमा ऋण प्राप्त गर्न नसक्नु ।

११. मुख्य सिकाइ:

- समूह संजालका अगुवा प्रतिनिधि बीच छलफलबाट सहकारीको कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन सकिने ।
- असल तथा सफल उद्यमीहरूबीच अन्तरक्रिया गरी कम लागतमा कसरी बढी आय आर्जन गर्न सकिन्छ भन्ने सिकाइ अन्य सदस्यहरूलाई हुने कुराको सिकाइ भयो ।
- स्थानीय सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वयमा काम गर्दा परियोजनाको कार्यक्रममा सहयोग हुने रहेछ ।
- सहकारी मार्फत खसि बजारीकरण गर्दा स्थानीय प्रहरीको समन्वय गर्दा प्रभावकारी हुने ।

ग) नेपालमा डिजिटल प्रविधि पहुँचमा लैङ्गीक अन्तर न्युनिकरण परियोजना (Bridging the Gender Digital Gap in Nepal)

१. पृष्ठभूमी:

नेपालमा डिजिटल प्रविधिमा लैङ्गीक अन्तर कम गर्ने उद्देश्यले Bridging the Gender Digital Gap in Nepal परियोजना Women's Global Development and Prosperity Initiative Women Connect Challenge Round Three (W-GDP WCC) Digital Frontiers USAID को आर्थिक सहयोगमा DAI मार्फत नेपालका ३० जिल्लाहरूमा हेफर प्रोजेक्ट इन्टरनेशनल नेपालले कार्यान्वयन गरेको छ ।

यस परियोजनाको मुख्य उद्देश्य ग्रामिण महिलाहरूको डिजिटल प्रविधिमा पहुँच अभिवृद्धि गर्नका लागि विद्यमान अवरोधहरूलाई सम्बोधन गर्नु रहेको छ । उक्त उद्देश्य हासिल गर्न यस परियोजनाले निम्न ३ नतिजा क्षेत्रहरूमा गतिविधिहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

१. इ-चौतारी मार्फत १० लाख महिला किसानको कृषि उद्यम प्रवर्धनका लागि कृषि विस्तार र परामर्श सेवामा पहुँच वृद्धि गर्नु,
२. महिला किसानहरूको आवश्यकता अनुसार GeoKrishi प्रविधिका सुचनाको अध्यावधिक र सेवाहरू विस्तार गर्नु,

३. कृषि विकास तथा सेवा विस्तार योजना, उत्पादन सामाग्री र वजारीकरण प्रक्रियालाई महिला किसानमुखी बनाउन स्थानीय सरकार तथा निजी क्षेत्रलाई GeoKrishi प्रविधि मार्फत डिजिटल सूचना उपलब्ध गराउनु,

यस परियोजनाका मुख्य क्रियाकलापहरूमा GeoKrishi प्रविधिको व्यापक प्रयोगका लागि स्थानीय सरकारसँग समन्वय गर्नु, सेवा विस्तारका लागि प्राविधिकहरूको क्षमता विकास गर्नु, इ-चौतारी (e-Chautari) को स्थापना तथा प्रचार प्रसार, किसानहरूको विवरण डिजिटल प्रविधिमा अध्यावधिक गर्नु, नमुना महिला किसानहरूको नव उद्यम प्रवर्द्धन तथा सहयोग, GeoKrishi प्रविधिलाई उपयोगका हिसाबले प्रयोगकर्ता मैत्री बनाउँदै लैजानु आदि रहेका छन् ।

२. कार्यक्रमको अवधि: अगस्त २०२१ देखि डिसेम्बर २०२२ सम्म ।

३. सहयोगी गर्ने निकाय: USAID र हेफर इन्टरनेशनल नेपाल

४. लक्षित लाभान्वित परिवार: ४८६०४

५. परियोजनाको उद्देश्य:

- ग्रामिण महिलाहरूको डिजिटल प्रविधिमा पहुँच अभिवृद्धि गर्नका लागि विद्यमान अवरोधहरूलाई सम्बोधन गर्नु रहेको छ ।

६. कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान: भेरीगंगा नगरपालिका, वीरेन्द्रनगर नगरपालिका र बराहताल गाउँपालिका ।

७. कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- डिजिटल सहजकर्ताहरूलाई GeoKrishi सम्बन्धि अभिमुखीकरण गर्ने ।
- डिजिटल सहजकर्ताहरू मार्फत किसानहरूलाई GeoKrishi मोबाइल एप इन्सटल गरी चलाउन सिकाउने ।
- GeoKrishi मोबाइल एप मार्फत किसानहरूलाई कृषि सम्बन्धि डिजिटल सूचना उपलब्ध गराउने ।
- सहकारी, वडा स्तर र पालिका स्तरमा इ-चौतारी (e-Chaurari) स्थापना गरी किसानहरूलाई विज्ञसँग जोडी प्राविधिक ज्ञान, सीप सिकाइ कृषि उद्यम प्रवर्द्धनमा सहयोग गर्ने ।
- कृषि विकास तथा सेवा विस्तार योजना, उत्पादन सामाग्री र वजारीकरण प्रक्रियालाई महिला किसानमुखी बनाउन स्थानीय सरकार तथा निजी क्षेत्रलाई GeoKrishi प्रविधि मार्फत डिजिटल सूचना उपलब्ध गराउनु ।

८. सञ्चालित मुख्य क्रियाकलाप तथा लाभान्वित वर्ग:

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाइ	लक्ष्य	प्रगती	लाभान्वित संख्या									
					दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा		जम्मा	
					म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.		
१	डिजिटल कृषि सहजकर्ताहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने	पटक	४	४	६	०	१८	०	३९	३	६३	३	६६	
२	इ-चौतारी गठन तथा अभिमुखीकरण	पटक	६	६	४६	१	२१	०	७६	१	१४३	२	१४५	
जम्मा					५२	१	३९	०	११५	४	२०६	५	२११	

९. कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धि:

- सहकारी स्तरमा ६ वटा इ-चौतारी स्थापना गरिएको छ ।
- हाल सम्म डिजिटल सहजकर्ताहरू मार्फत ३८२५९ जनालाई GeoKrishi सम्बन्धि सूचना प्रभाव गरिएको छ ।
- किसानहरूले GeoKrishi मोबाइल एपबाट घरमै बसी कृषि सम्बन्धि सूचना लिइ रहेका छन् ।

१०. कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- सबै स्थानमा इन्टरनेटको सुविधा नभएकाले GeoKrishi मोबाइल एप इन्सटल गर्न समस्या भएको ।
- सहकारीमा प्रोजेक्टर नभएको कारणले इ-चौतारी प्रभावकारी नहुनु ।
- सहकारीमा इ-चौतारी सेमिनार हुँदा बस्ने ठाउँ प्रयाप्त नहुनु ।

११. मुख्य सिकाइ:

- इ-चौतारीलाई व्यवस्थित गर्न सकेको खण्डमा किसानहरूले कृषि सम्बन्धि सूचना प्राप्त गरी उत्पादन बढाउन सक्छन् भन्ने कुराको सिकाइ भयो ।

घ) सोलार बहुउद्देश्यीय पानी प्रणाली तेश्रो परियोजना

१) पृष्ठभूमी:

JOA, Unica Foundation र EKO energy को आर्थिक सहयोगमा रिन्यूएबल वर्ल्डको अगुवाई र सुन्दर नेपाल संस्था, सुर्खेतको सहजीकरण आर्थिक सहयोग र रिन्यूएबल वर्ल्ड नेपालको नेतृत्व र सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतको सहजीकरणमा सञ्चालित सोलार बहु उद्देश्यीय पानी प्रणाली तेश्रो परियोजना एक आवश्यकतामा आधारित कार्यक्रम हो । यस प्रविधि अन्तर्गत सौर ऊर्जाको प्रयोगबाट समुदाय भन्दा तल रहेको श्रोतको पानीलाई आवश्यकता अनुसार तानेर समुदायको सिरानमा पानी टंकी (रिजर्भ्वार) निर्माण गरी संकलन गरिन्छ । यसरी संकलन गरिएको पानीलाई उचित तरिकाले खानेपानी, सरसफाई, पशुपालन, उत्पादनमूलक कार्य जस्तै लघु सिंचाई लगायतमा प्रयोग गरिन्छ । यस कार्यक्रमको लक्ष्य भनेको ग्रामीण भेगका बासिन्दाहरूका लागि पर्याप्त घरायसी तथा उत्पादनमूलक प्रयोगका लागि सौर्य उर्जा प्रविधिको प्रयोग गरी पम्पवाट पानी तानेर दैनिक प्रयोजन र जीविकोपार्जनका अवसरहरू सिर्जना गरी आमदानी वृद्धि गर्नु हो ।

२) कार्यक्रमको अवधि: जनवरी २०१९ देखि मार्च २०२१ सम्म र प्रतिवेदन १६जुलाई २०२० देखि १५ जुलाई २०२१

३) सहयोगी गर्ने निकाय: जोवा र युनिका फाउण्डेसनको आर्थिक सहयोग र रिन्यूएबल वर्ल्ड नेपालको नेतृत्व तथा स्थानीय तहहरूसंगको सहकार्य

४) परियोजनाको उद्देश्य:

- ग्रामीण भेगका बासिन्दाहरूका लागि पर्याप्त घरायसी तथा उत्पादनमूलक प्रयोगका लागि सौर्य ऊर्जा प्रविधिको प्रयोग गरी पम्पवाट पानी तानेर दैनिक प्रयोजन र जीविकोपार्जनका अवसरहरू सिर्जना गरी आमदानी वृद्धि गर्ने

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान:

सुर्खेत जिल्लाको चौकुने, पञ्चपुरी, बराहताल, भेरीगंगा र गुर्भाकोट

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- परियोजनाको माग संकलन, संभाव्यता अध्ययन
- वित्तीय तथा प्रविधिक सहयोग: जिल्ला स्थित सरकारी तथा गैसस, सामुदायिक वन, नीजीक्षेत्र आदिबाट श्रोत जुटाउने ।
- आवश्यक परेमा समुदायले बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट सहूलियत दरमा ऋणको व्यवस्था जुटाउने ।
- उपकरण आपूर्ति तथा जडान: छनोट गरिएका अनुभवी र मान्यता प्राप्त जडानकर्ता कम्पनीले प्रविधिको निर्माण तथा जडान गर्ने ।
- पानीको प्रयोग गरी लघु सिंचाई प्रविधि सहितको तरकारीखेती र उत्पादन कार्यक्रममा सहजीकरण
- मर्मत सम्भार

७) कार्यक्रम अन्तर्गत सम्पन्न आयोजनाबाट लाभान्वित वर्गको विवरण

क्रसं	आयोजनाको नाम	लक्ष्य	प्रगति	घरधुरी	लाभान्वित संख्या							
					दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा	
					म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.
१	उपल्लो भ्याड सोलार मुस भेरीगंगा १	१	सम्पन्न	३९	८	८	०	०	१००	९६	१०८	१०४
२	देवस्थल सोलार मुस भेरीगंगा २	१	सम्पन्न	२९	१८	१९	०	०	४९	६०	६७	७९
३	आमखोली सोलार मुस गुर्वाकोट ९ नादेकोट	१	सम्पन्न	३५	९	८	०	०	७८	७४	८७	८२
४	खारेपानी सोलार मुस बराहताल ५	१	सम्पन्न	५३	८१	७८	४१	४८	१३	१८	१३५	१४४
५	जुगेधारा सोलार मुस बराहताल १०	१	सम्पन्न	१०३	७९	८८	१८०	१६२	९	१५	२६९	२६५
६	धनीगाड सोलार मुस बराहताल १०	१	सम्पन्न	४२	५३	५४	६	९	२७	३३	८६	९६
७	जब्देन भक्तडि सोलार मुस	१	सम्पन्न	८६	१६	१२	०	०	२३१	२०९	२४७	२२१
८	वशन्तपुर सोलार मुस	१	सम्पन्न	८५	२२९	२१८	७९	७१	१९	२५	३२७	३१४
९	राग सुन्दरपुर सोलार मुस	१	सम्पन्न	१७८	५१	४३	२७३	२४०	३६२	३५१	६८६	६३४
१०	सान्नेघारी सोलार मुस	१	निर्माणधीन	१९८	३८१	४११	७८	७८	१७९	१६५	६३८	६५४
	कुल जम्मा			८४८	९२५	९३९	६५७	६०८	१०६७	१०४६	२६४९	२५९३

सञ्चालित मुख्य मुख्य क्रियाकलापबाट प्राप्त संख्यात्मक उपलब्धी

क्र.सं.	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगति	लाभान्वित जनसंख्या						जम्मा महिला	जम्मा पुरुष
				दलित		जनजाती		अन्य			
				म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.		
१	सोलार बहुउद्देश्यीय पानी प्रणाली मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन तालिम	१ पटक	१ पटक		५	२	९	४	१९	६	३३
२	परियोजना समापन कार्यशाला	१ पटक	१ पटक	१	१	२	१२	४	३२	७	४५
	जम्मा			१	६	४	२१	८	५१	१३	७८

८) कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरू:

- ९ वटा सोलार बहुउद्देश्यीय आयोजनाहरू सम्पन्न भई स्वच्छ खानेपानी तथा सिंचाई सुविधा प्राप्त भएको छ।
- १ वटा आयोजनाको श्रोतको व्यवस्थापन भई निर्माण कार्य भइरहेको छ।
- आयोजनाको दिगोपनका लागि स्थानीय सरकारसँग समन्वय विस्तार गरिएको

९) कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- लगानीका श्रोत जुटाउनमा कठिनाई, मुहान प्रायजसो जोखिमपूर्ण स्थानमा रहेकाले यसको संरक्षण र दिगोपना

१०) मुख्य सिकाई तथा सुझाव:

सुर्खेत जिल्लामा सौर्य पम्प प्रविधि तथा बहु उद्देश्यीय पानी प्रणाली कार्यक्रमका लागि प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेकोले यसका लागि सरकारी, गैर सरकारी, सामुदायिक वन, बैंक तथा वित्तीय संस्था, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वयको जरुरी रहेको देखिन्छ।

ड) स्वास्थ्य र विकासको लागि नगर सरसफाई (USHHD) परियोजना

स्वास्थ्य विकासको लागि नगर सरसफाई (USHHD Program) कार्यक्रम एस.एन.भि. नेपालको आर्थिक सहयोगमा सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतको सहजिकरणमा सञ्चालित परियोजना हो। यो कार्यक्रम सुर्खेत जिल्लाको वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको १६ वडामा लागू गरिएको छ। स्वास्थ्य विकासको लागि नगर सरसफाई (USHHD Program) कार्यक्रमको समग्र लक्ष्य दिगो र वातावरणीय रूपमा सुरक्षित सरसफाई र सुधारिएको स्वच्छताका अभ्यासहरूमा सुरक्षित पहचको माध्यमबाट महिला र पुरुषहरूको स्वास्थ्य र जीवनको गुणस्तरमा सुधार ल्याउनु हो।

कार्यक्रमको उद्देश्य

१. वातावरणीय रूपमा सुरक्षित सरसफाई र स्वच्छता अभ्यास र दिगो शहर र दिगो शहर व्यापी स्वच्छता अभ्यास र सरसफाई सेवा वितरण, जिम्मेवार स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार, संघिय सरकार र जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा अन्य सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्यको माध्यमबाट व्यवहार परिवर्तनको साथै क्षमता अभिवृद्धि गर्नु हो।
२. स्थानीय तह तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूका लागि प्राविधिक सहयोग तथा सल्लाह तथा सुझावको माध्यमबाट खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धी सबैको पहुँचमा वृद्धि गर्नुका साथै व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तनको लागि पहल गर्ने।
३. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धी सबैको पहुँचमा वृद्धि गर्नुका लागि निम्न बमोजिमका क्षेत्रहरूमा विद्यालय, समुदाय र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विविध क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने १. सावुन पानीले हात धुने २. चर्पिको उचित व्यवस्थापन ३. महिनावारी स्वच्छता ४. ठोस फोहोरको व्यवस्थापन ५. दिसा जन्य लेदो पदार्थको व्यवस्थापन।
४. राष्ट्रिय सरसफाई निर्देशिकामा उल्लेख भए अनुसारका स्वास्थ्य, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी स्तरवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

सञ्चालित क्रियाकलापहरू

क्र.स	क्रियाकलापको नाम	इकाई	लक्ष्य	उपलब्धि	दलित			जनजाती			अन्य		
					महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	घर भेट तथा घरधुरी अनुगमन फलोअप		१२००	१२५२									
२	टोल विकास समिति परिचालन	संख्या	४०	४१	२५१	९८	३४९	३०५	१२६	४३१	४७१	८३	५५४
३	आमा समूह परिचालन	संख्या	१२	१२	१०२	१	१०३	११५	०	११५	७८	०	७८
४	समुदाय स्तरमा सरसफाई तथा स्वच्छता अभियान	पटक	१९	१९	२०३	४१	२४४	१९५	२१	२१६	२३१	१४७	३७८
५	जनचेतनात्मक रयाली तथा माइकीड	पटक	३	३	४५	१०	५५	३६	८	४४	७५	२४	९९
६	डस्टबिन वितरण	संख्या	१५६	१५६	६५	१२	७७	४३	११	५४	६८	३७	१०५
७	नमूना टोलका वारेमा सरोकारवाला अभिमुखिकरण	पटक	६	६	१६	१०	२६	२६	१६	४२	१०२	८२	१८४
८	दिवसीय कार्यक्रम (नारी, महिनावारी, विश्व वातावरण)	पटक	४	४	५५	१७	७२	३९	११	४९	१५७	६४	२२२

	दिवस)												
९	पूर्ण सरसफाई वडा घोषणा (वडा नं ५)	संख्या	१	१	९	३८	४७	३०	८	३८	१२६	६३	१८९
१०	पूर्ण सरसफाई टोल घोषणा (नमूना समुदाय गैरी गाउँ वडा नं १	संख्या	१	१	१९	६	२५	४५	१५	६०	९१	४९	१४०
११	स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुखहरूसँग अन्तरक्रिया	पटक	१	१	०	१	१	२	३	५	११	१६	२७
१२	स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको बैठक तथा डिजिटल तालिम	पटक	१७	१७	१२	९	२१	२०	१५	३५	९०	४०	१३०
१३	सेवा प्रदायक र नगरपालिकाको संयुक्त बैठक	पटक	४	४	०	०	०	५	५	१०	१०	२६	३६
१४	सेवा प्रदायकका लागि डिजिटल तालिम	पटक	१	१	३	१	४	१	१	२	३	४	७
१५	विद्यालयका लागि डिजिटल तालिम	पटक	२०	२०	२५	१६	४१	२०	१४	३४	९२	४९	१४१
१६	वडा स्तरीय खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समितिको बैठक सहजिकरण	पटक	१२	१२	१०	१७	२७	२०	२४	४४	६७	६८	१३५
१७	विद्यालय स्तरीय खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समितिको बैठक	पटक	३	३	२	२	४	०	२	२	१६	१६	३२
१८	नगर स्तरीय खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समितिको बैठक सहजिकरण	पटक	१	१	०	१	१	१	२	३	६	२३	२९
१९	नगरपालिकासँग समन्वय	पटक	१०	१०									
२०	स्वयंसेविकाहरूका लागि अभिमुखिकरण	पटक	५	५	१०	०	१०	१५	०	१५	२९	२	३१
२१	दीशाजन्य लेदो व्यवस्थापनको नियमित अनुगमन	पटक	२	२	०	०	०	१	३	४	१	३	४
२२	ठोस फोहर व्यवस्थापन तथा दीशा जन्य लेदो व्यवस्थापन सम्बन्धि २ दिवसीय तालिम	जना	१	१	३	१	४	२	१	३	१२	३	१५
२३	वडा तथा नगरपालिका स्तरीय समुदाय अनुगमन	पटक	१	१	१	३	४	०	१	१	२	३	५
२४	MCPM /SNV समुदाय अनुगमन तथा खानेपानी सूरक्षा सम्बन्धी सिर्काई आदान प्रदान भ्रमण	पटक	२	२	०	१	१	२	४	६	१३	९	२२
कुल जम्मा			१५१२	१५६४	८३१	२८५	१११६	९२३	२९१	१२१४	१७५१	८११	२५६२

उपलब्धी

- १. व्यवहार परिवर्तनको लागि सञ्चार BCC क्रियाकलाप नियमित रूपमा हुने स्वयम् सेविकाको बैठकमा छलफलको विषय बनेको छ ।
- नगरपालिका अन्तरसम्बन्धित शाखा तथा स्वास्थ्य चौकी र वडा कार्यालयहरूले परियोजनाले परिष्कृत कृषाकलापहरूलाई आत्मसाथ गर्दै नियमित रूपमा समन्वय र सहकार्य गर्ने भएका छन् ।
- खाने पानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्य गर्ने विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग नियमित रूपमा समन्वयात्मक बैठक सञ्चालन गर्नुका साथै विविध क्रियाकलाप समेत सम्पन्न गरिएको छ ।
- स्थानीय तहको समन्वय र आयोजनामा वडा तथा समुदायहरूमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी योजना बनाउने, अनुगमन गर्ने र सुझाव दिनुका साथै कार्यान्वयनको लागि पहल भइरहेको ।
- समुदाय स्तरमा हुने ठोस फोहोर र दिसा जन्य लेदो पदार्थको व्यवस्थापनको लागि स्थानीय तह र निजि क्षेत्रसँग नियमित बैठक तथा छलफल ।
- खाने पानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको विषयमा समुदायका विभिन्न वर्ग तथा समुदायको व्यक्तिहरू सचेत भएका छन् ।
- परियोजनाको सहजीकरणमा एक वटा वडा पूर्ण सरसफाई क्षेत्र घोषणा हुनुका साथै अन्य वडाहरूले समेत अभियान सञ्चालनका कार्यक्रम सुरु गरेका छन् ।

चुनौतिहरू

- खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छतालाई नगरवासीले कम प्राथमिकतामा राख्दै गुजारा व्यवस्थामा चित्त बुझाउने संस्कार हामी माझ छ ।
- स्थानीय सरकारले सरसफाईको क्षेत्रमा बजेट कम विनियोजन हुनुका साथै सरकारी निकायबाट अनुगमनमा कमी
- खानेपानी तथा सरसफाई भित्रकै फोहोर व्यवस्थापन नगरको मुख्य समस्याको रूपमा रहेको र व्यवस्थित फोहोर व्यवस्थापन संरचना नभएको ।

अवसरहरू

- टोल विकास संस्था, W-wash cc, Swash cc जस्ता सरकारी संरचनालाई परिचालन गर्ने अवसर प्राप्त भएको छ ।
- खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रम नगरपालिकाले अपनत्व गरेको ।
- खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी बन्ने सम्पूर्ण नीती, नियम, निर्देशिका तथा विनियम निर्माण गर्नको निमित्त सहयोग गर्ने अवसर प्राप्त भएको छ ।
- BCC लाई संस्थागत गर्नको लागि नगरपालिका, वडा, टोल विकास समिति तथा अन्य निकायहरूसँग अभियानकै रूपमा सहकार्य भएको ।
- नगरपालिकाले पूर्ण सरसफाई क्षेत्र घोषणालाई आफ्नो वार्षिक नीतिमा नै समावेश गरी विभिन्न वडामा कार्यक्रम गर्न आह्वान गरेको ।
- व्यवस्थित दीसा जन्य लेदो व्यवस्थापन प्लान्ट निर्माण गरी सो को सञ्चालन समेत प्रारम्भ भएको ।
- नगरपालिकाद्वारा गठित टोल विकास संस्थाहरु नै खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताका अभियानमा नेतृत्वदायी भूमिकामा क्रियाशिल भएको ।

सिकाई

- खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संघ संस्थाहरूसँग प्रभावकारीरूपमा समन्वय हुंदा नगरको सरसफाई तथा स्वच्छताको अभियान कार्यान्वयनमा सहज भएको ।
- निजी क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि गर्दा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी अभियानमा सघाउ पुग्ने ।
- व्यवहार परिवर्तनको लागि समुदायमा नियमित अनुगमन र प्रोत्साहन महत्वपूर्ण हुने ।
- नगरपालिकाको प्राथमिकतामा परेको पूर्ण सरसफाई क्षेत्रको कार्यक्रममा नगरपालिकाको समेत लागत सहभागिता वृद्धि गर्न सहज भएको ।

च) नागरिक समाज पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना (CS:MAP)

पृष्ठभूमि

पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना अन्तर्राष्ट्रिय विकासका लागि अमेरिकी सहयोग नियोग (यूएसएआईडि) को आर्थिक सहयोगमा एफएचआई ३६० र सुन्दर नेपाल संस्थाको साभेदारीमा सञ्चालित परियोजना हो । यस परियोजनाले नागरिक समाज तथा सञ्चार क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरूबीच सुमधुर सम्बन्ध विस्तार र नीतिगत पैरवीमा सहकार्य गरी ३ तहका सरकारसँग हातेमालो गर्दै सुशासन र जवाफदेहिताको क्षेत्रमा काम गर्दछ । यसैगरी राज्यका विभिन्न अंगहरूसँग रचनात्मकरूपमा संलग्न हुनका लागि नागरिक समाजको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र असल शासन प्रणाली तथा सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने प्रकृयाको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा प्रभावकारीता एवं विविध क्षेत्रमा जवाफदेहिता माग गर्ने प्रादेशिक अभियानहरूलाई सहयोग गर्ने अभिप्राय राखेको छ ।

यस परियोजना अन्तर्गत नेपालमा प्रभावकारी विकास सम्बद्ध कार्यको अनुभव तथा सान्दर्भिक विज्ञता भएका अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू इक्वेल एक्सेस तथा इन्टर नेशनल सेन्टर फर नट फर प्रफिट ल (आईसीएनएल) सँगको साभेदारीमा उपयुक्त वातावरणलाई थप सवलीकरण गर्न र नागरिक समाज तथा सञ्चार क्षेत्रलाई थप विधि सम्मत उत्तरदायी एवं सार्वजनिक हितका लागि सक्षम प्रतिनिधि हुन आवश्यक पर्ने श्रोत, उत्प्रेरणा तथा समन्वयका मञ्चहरू प्रदान गर्न एफएचआई ३६० ले स्थानीय नेतृत्व सहितको पट्टी अधि सारेको छ ।

परियोजनाको अवधि : मार्च १६, २०१७ देखि डिसेम्बर जुन २०२२

कार्यक्षेत्र : सुर्खेत, दैलेख र जाजरकोट जिल्ला

सहयोग गर्ने निकाय : यूएसएआईडीको आर्थिक सहयोग र एफ.एच.आई ३६० को साभेदारी

लक्ष्य : सार्वजनिक हितलाई अधि बढाउन सक्ने बैद्य, उत्तरदायी, दिगो, इमान्दार र जवाफदेही नेपाली नागरिक समाजलाई प्रोत्साहन गर्नु हो ।

परियोजनाको उद्देश्य

- नागरिक समाज तथा सञ्चार क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरू बीच उपयुक्त परिवेशको सुदृढीकरण गर्ने ।
- प्रभावकारी नीतिगत पैरवी तथा सरकारी निकायहरूसँगको संलग्नताको लागि नागरिक समाज तथा सञ्चार क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- सार्वजनिक श्रोतको प्रयोग तथा सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने प्रक्रियामा थप प्रभावकारी निरिक्षण तथा संयोजन गर्ने ।
- स्थानीय समाधानका उपायहरूलाई थप बढावा दिन प्रयासरत यूएसएआईडीको प्राथमिकताका क्षेत्रहरूमा छनौट भएका नागरिक समाजका संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता तथा दिगोपनाको लागि संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने ।

परियोजना सञ्चालन प्रक्रिया

- स्थानीय, जिल्ला तथा प्रदेशस्तरका सरोकारवालाहरूको पहिचान तथा नक्शाङ्कन
- स्थानीय सभाको बैठक तथा परिचालन

- रेडियो श्रोता समूहको परिचालन
- युवाहरुलाई सिर्जनशील शाखामा समेट्दै प्रविधिमा आवद्ध
- संस्थाको रणनीतिक योजना अनुरूप विषयगत क्षेत्रका सवाल पहिचान तथा पैरवी
- सार्वजनिक निकायमा सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरुको अभ्यास तथा क्षमता विकास
- स्थानीय तथा राष्ट्रिय संजालहरुसँग समन्वय तथा सम्वन्ध विस्तार
- प्रदेशस्तरमा बनेका ऐन कानुनहरुमा बहस पैरवी

सञ्चालित मुख्य मुख्य क्रियाकलापबाट प्राप्त संख्यात्मक उपलब्धी

क्र.स	क्रियाकलाप	प्रगति	लाभान्वित जनसंख्या							
			दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा	
			म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.
१	स्थानीय सभाको बैठक	७	२६	२५	१५	५	३४	६८	७५	९८
२	स्थानीय सभामा HEAD बैठक	८	५२	२५	२०	१८	७४	७८	१४६	१२१
३	साभ्केदारी मञ्चको गठन तथा बैठक	३	६	७	६	७	८	९	२०	२३
४	मानव अधिकार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३	२१	१६	१४	१७	४९	११६	८४	१४९
५	स्थानीय सरकारको सुशासन प्रवर्द्धनका लागि सहजीकरण	३		१	२	०	३	१८	५	१९
६	दिवश मनाउने कार्यक्रम	१	३	२	०	०	६	४	९	६
७	सामाजिक जवाफदेहिता औजार सम्वन्धी अभिमुखिकरण	३	४	३			४	५	८	८
८	योजना तथा बजेट तर्जुमा अभिमुखिकरण	३	०	५	१	१	६	१७	७	२३
९	नेतृत्व विकास तालिम	१	३	०	०	१	४	२	७	३
१०	नागरिकबाट स्थानीय सरकारको निगरानी	३	१३	७	३	९	१५	४२	३१	५८
११	HEAD गठबन्धनको जिल्लास्तरको बैठक	३	९	३	०	०	१३	२०	२१	२३
१२	HEAD गठबन्धनद्वारा सार्वजनिक सेवाको निगरानी	६	२	९	२	२	५	२०	९	३१
१३	नागरिक संस्था र निति प्राथमिकता मुद्दामा जिल्ला स्तर अन्तरक्रिया	२	२३	१८	४	२	३२	४१	५९	६१
१७	मिडिया र नागरिक समाजद्वारा सबै स्थानियतहको नागरिकको सेवा प्रयोगबारे संयुक्त निगरानी	३	३	७	२	३	९	३३	१४	३९
१८	नागरिक समाजको आन्तरिक	२	७	६	४	५	१४	३६	२६	४७

	सुशासन प्रवर्द्धन									
१९	जिल्ला स्तरीय नीति विश्लेषण	३	४	२	०	३	५	१२	१७	९
२०	परियोजना समापन बैठक	३	१४	१३	१	३	४४	६४	५९	८०
	जम्मा		१९०	१४९	७४	७६	३२५	५८५	५९७	७९८

परियोजनाका मुख्य उपलब्धीहरू

- संस्थाले सुशासनको क्षेत्रमा काम गर्नका लागि पहिचान गराएको छ ।
- समुदायहरू आफ्ना योजनाहरूलाई टोल, वडा हुँदै गाउँ, नगर सभा सम्म पठाउन सफल भएका छन् ।
- नारायण नगरपालिका दैलेखका जनप्रतिनिधिहरूले सम्पत्ती सार्वजनिक गरी विश्वसनियता बढाएका छन् ।
- वडा तथा गाउँ नगरपालिकामा सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरूको व्यवहारिकरूपले प्रयोग र अभ्यासको शुरुवात
- संस्थाको सहजिकरणमा निर्माण भएका विविध ऐन, नीति नियम तथा निर्देशिकाहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भएका छन् ।
- लेकवशी नगरपालिकाकाले यसै आव २०७८।०७९मा विभिन्न प्रकारको कार्यक्रमको सहजिकरण, सिकाइबाट पालिकाको सुशासन नीति निर्माण गरि कार्यान्वयनको लागि नगर सभाबाट पास गर्ने काम गरेको छ ।
- संस्थालाई आन्तरिकरूपले सुशासनयुक्त बनाउनका लागि विभिन्न सूचकको आधारमा **Minimum Standerd** तयार गरिएको छ ।

परियोजना सञ्चालनमा देखिएका मुख्य समस्याहरू

- कार्यक्रमको अवधिको निश्चित नहुनु, स्टाफहरूको आउने जाने क्रम बढि हुनु
- आर्थिक श्रोतको लागि सधैँ बाह्य सहयोगमा निर्भर रहनु

कार्यक्रममा देखिएका मुख्य चुनौतीहरू

- स्थानीय सरकार र परियोजनाको समय चक्र नमिल्नु ।
- पैरवीका सवालहरूमा स्थानीय समुदायलाई स्वस्फुर्तरूपले संलग्न बनाउन कठिन ।
- दिगोपनाको लागि स्थानीय सरकारसँग स्थायी संरचना निरन्तरतामा कमी ।
- कोरोना तथा विपद् व्यवस्थापनमा सहयोगि भुमिकामा कमी ।

मुख्य सिकाई

- योजना गर्दा श्रोत साधनमा आधारित भएर गरेमा लक्ष्य प्राप्ती गर्न र नतिजा निकाल्न सजिलो हुने ।
- सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, सूचनाको हक जस्ता सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरूको प्रयोग र अभ्यासले सुशासनमा सघाउ पुगेको छ ।

छ) जलवायु, ऊर्जा तथा वातावरण कार्यक्रम

१) पृष्ठभूमी

कर्णाली र सुदूर पश्चिमका मध्ये तथा पहाडी क्षेत्रमा कार्वन परियोजना दर्ता मार्फत इको जोन विस्तार गर्न मध्ये तथा सुदूरपश्चिमका दुई प्रदेश सबैभन्दा न्यून सूचकाङ्कमा रहेको मानव विकास सूचकाङ्कको स्थितीलाई ध्यानमा राख्दै वन फण्डानी, वायु प्रदुषण र मातृ तथा बाल स्वास्थ्यका समस्यालाई सम्बोधन गर्न दुई मुख्य उद्देश्य हासिल गर्ने लक्ष्य राखेको छ । पहिलो वन संरक्षण र मातृ र बाल स्वास्थ्य सुधार गर्ने जसको लागि सुधारिएको चुलो प्रवर्द्धन गर्ने, वन विनाश रोक्ने, वृक्षारोपण गर्ने विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था परिसरमा हरित क्षेत्र स्थापना गर्ने र दोस्रो स्थानीय समुदायमा सुधारिएको चुलो प्रवर्द्धन तथा कार्वनको व्यापार गरी जीविकोपार्जनमा सुधार गर्ने कार्यक्रमको मूल मर्म रहेको छ ।

२) कार्यक्रमको अवधि: जुन २०२१ देखि जुलाई २०२२

३) सहयोगी निकाय: युनिसेफ नेपाल

४) परियोजनाको उद्देश्य:

- सुधारिएको चुलो प्रवर्द्धन, मातृ र बाल स्वास्थ्य सुधार गर्न, वन विनाश रोक्न र वातावरण संरक्षण गर्ने ।
- गोल्ड स्टान्डर्डमा कार्वन परियोजना दर्ता गरी जीविकोपार्जन सुधारको लागि सुधारिएको चुलोको माध्यमबाट कार्वन व्यापार गर्ने ।
- विद्यालय र स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा वृक्षारोपण गरी हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने ।
- स्वास्थ्य, शिक्षा सरोकारवाला तथा सरकारी अधिकारीहरुलाई जलवायु उर्जा तथा वातावरण र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तालिम नीति तथा वकालत

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान:

कर्णाली प्रदेशमा सिम्ता गाउँपालिका, रासकोट नगरपालिका र खाँडाचक्र नगरपालिका र सुदूर पश्चिम प्रदेशमा बडीमालिका, त्रिवेणी र रामारोशन गाउँपालिका गरी जम्मा ६ वटा पालिकामा

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- आधार सर्वेक्षण
- स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग परामर्श बैठक
- विद्यालय, स्वास्थ्य र पालिकाका अधिकारीहरुलाई जलवायु, उर्जा तथा वातावरण र विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी तालिम
- विद्यालय, स्वास्थ्य र सरकारी अधिकारीहरुको लागि जलवायु, उर्जा, वातावरण र विपद् व्यवस्थापनका साथै सुधारिएको चुलो सम्बन्धी तालिम स्रोत पुस्तिका र बालबालिका र ग्रामिण महिलाहरुको लागि सुधारिएको चुलो प्रवर्द्धन सम्बन्धि फ्ल्यर्स प्रकाशन र चेतनामूलक कार्यक्रम ।
- हरित वातावरण क्षेत्र निर्माणका लागि विद्यालय, स्थानीय तह, स्वास्थ्य क्षेत्र परिसरमा वृक्षारोपण गर्ने ।
- सुधारिएको चुलो वितरण गर्ने ।
- गोल्ड स्ट्याण्डर्डमा कार्वन प्रोजेक्ट रजिष्ट्रेशन तथा कार्वन व्यापार

७) कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरु:

क) जलवायु उर्जा तथा वातावरण कार्यक्रमको लागि तालिम पुस्तिका निर्माण सम्बन्धी TOT तालिम सम्पन्न भयो ।

ख) स्थानीय समुदायहरुलाई, विद्यार्थीहरुलाई सुधारिएको चुलो, वायु प्रदुषण र वन विनाशका प्रभावहरुबारे जानकारी दिनको लागि शिक्षक, सरकारी अधिकारी र स्वास्थ्य संस्थाको लागि स्रोत पुस्तिका तथा बालबालिका र महिलाहरुको लागि फ्लेयर्स प्रकाशन गरी वितरण गरियो ।

ग) सामाजिक परिचालकहरुलाई सामाजिक परिचालन सम्बन्धि तालिम सम्पन्न गरियो ।

घ) ६ वटा पालिकामा जम्मा १११७५ सुधारिएको चुलो वितरण गरिएको जुन यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.स.	पालिका	वितरण गरिएको चुलो	कैफियत
१	बडीमालिका	२०००	
२	त्रिवेणी	१०००	
३	रामारोशन	२०००	

लागि जलवायु उर्जा तथा वातावरण र सुधारिएको चुलो सम्बन्धि फ्लेयर्स तयारी र वितरण	००	००								
जम्मा			३४४ ९	१०६२	२१९	७८	७९३८	२०९५	९३७१	५४८५

९) कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- जलवायु उर्जा तथा वातावरणको लागि प्रसार सामग्री बनाउँदा सहयोगी निकायका विभिन्न क्षेत्रसँग परामर्श लिनुपर्ने र यसै विषयसँग सम्बन्धित दक्ष व्यक्तिको थप प्रयास चाहिने हुँदा CEE प्रसार सामग्री छपाईमा ढिलाइ भयो ।
- सुधारिएको चुलो विडिंग गर्दा लाभ ग्राहीले माग गरेका भन्दा फरक पर्दा समुदायमा सुधारिएको चुलो वितरणमा कठिनाई ।

१०) मुख्य सिकाई तथा सुझाव:

- सुधारिएको चुलो विडिंग गर्दा लाभग्राहीहरूबाट आएको माग अनुसार सुधारिएको चुलोको मापदण्डलाई समेटी उल्लेख गरी विडिंग गर्दा गुणस्तरीय चुलो छनौटमा आउने साथै स्थानीय स्तरमा रहेको भेण्डरलाई छनौट भयो भने प्राविधिक सहयोग तथा विग्रिएको सुधारिएको चुलो मर्मत गर्न समयमै वितरण गरिएको स्थानमा पठाउन सहज हुने ।

ज) कृषि तथा पशु उद्यमशिलता विकास परियोजना, सिम्ता

१. पृष्ठभूमि:

सिम्ता गाउँपालिका र हेफर प्रोजेक्ट नेपालको सहयोगमा सुन्दर नेपाल संस्थाको सहकार्यमा कृषि तथा पशुवस्तुहरूको उत्पादनमा वृद्धि गरि दिगो, रोजगार मुलक उद्यमशिल र मर्यादित कृषि व्यवसायको विकास गर्नका लागि कृषि तथा पशु विकास परियोजना सञ्चालन गर्नको लागि “कृषि तथा पशु उद्यमशिलता विकास परियोजना, सिम्ता” परियोजना सञ्चालन गरिएको छ । यस परियोजनाको अवधि १ वर्ष ८ महिना (२० महिना) रहेको छ । यस परियोजना गाउँपालिकाको ९ वटै वडामा सञ्चालन भइरहेको छ । यस परियोजनाको लक्ष्य प्रत्यक्ष रूपमा आबद्ध विपन्न, दलित तथा जनजाति परिवारहरू तथा उद्यमीहरूको वार्षिक आमदानीमा वृद्धि गरी जीविकोपार्जनमा सुधार गर्नु रहेको छ । यस परियोजनाको निर्दिष्ट उद्देश्यहरूमा आबद्ध महिलाहरूलाई स्वावलम्बी समूहहरू तथा सहकारीमा आबद्ध गरी सामाजिक पूँजीको अभिवृद्धि गर्नु, सुधारिएको कृषि तथा पशु व्यवसाय व्यवस्थापन र उन्नत प्रविधिहरूको अनुशरणबाट कृषि तथा पशु वस्तुहरूको उत्पादन, उत्पादकत्व र उद्यमशीलता अभिवृद्धि गर्नु, रोजगारी सृजनामा सहयोग गर्नु र कृषि तथा पशु वस्तुको विषयगत क्षेत्रको विकासका लागि संस्थागत संयन्त्र निर्माणार्थ सकारात्मक वातावरण सृजना गर्नु रहेकोछ ।

२. कार्यक्रमको अवधि: जनवरी २०२१ देखि जुन २०२३ सम्म ।

३. सहयोग गर्ने निकाय: सिम्ता गाउँ पालिका र हेफर प्रोजेक्ट नेपाल ।

४. लक्षित लाभान्वित परिवार: १३५० घरधुरी

५. परियोजनाको उद्देश्य:

- यस परियोजनामा प्रत्यक्ष रूपमा आबद्ध १,३५० परिवारहरूको वार्षिक आमदानीमा वृद्धि गरी जीविकोपार्जनमा सुधार गर्नु रहेको छ ।
- विपन्न, दलित तथा जनजाति समेतका परिवारहरू ५४ वटा स्वावलम्बी समूहहरू र सहकारीमा संगठित गरी सामाजिक पूँजीको अभिवृद्धि गर्ने ।
- कृषि उपज तथा पशुवस्तुहरूको गुणस्तरीय उत्पादन, उत्पादकत्व (मूलतवाखा केन्द्रीत) र उद्यमशिलता अभिवृद्धि गर्ने साथै बजारीकरण गर्न सहजीकरण गर्ने ।
- कृषि उपज तथा पशुवस्तुहरूको विषयगत क्षेत्रको विकासका लागि संस्थागत संयन्त्र निर्माणार्थ सकारात्मक वातावरण सिर्जना गर्ने ।

६. कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान: सिम्ता गाउँपालिका अन्तरगत ९ वटै वडाहरूमा ।

७. कार्यक्रम सञ्चालन विधि तथा प्रक्रिया:

१. मूल्यमा आधारित सर्वाङ्गीण सामुदायिकविकास

२. उपहार प्रदान

३. उत्पादन, उत्पादकत्व र उद्यमशीलता

४. मूल्यश्रृंखला र बजार पद्धति

५. स्वावलम्बी समुह र सहकारीको संस्थागत क्षमता विकास

६. पारस्परिक सहयोग, समन्वय र सहकार्य

७. त्रिपक्षिय साभेदारीमा परियोजना कार्यान्वयन

८. सञ्चालित मुख्य क्रियाकलाप तथा लाभान्वित वर्ग:

क्र.सं.	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगति	लिङ्ग		जातीगत विवरण						
				म.	पु.	जनजाती		दलित		अन्य		जम्मा
						पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	
१	सिम्ता गाउँपालिका स्तरीय अनुगमन तथा समन्वय समिति गठन	१	१	३	२४	३	०	३	१	१८	२	२७
२	वडा स्तरीय अनुगमन तथा समन्वय समिति गठन	९	९	४१	९४	१२	३	२३	८	५९	३०	१३५
३	उपभोक्ता समिति गठन तथा परिचालन	१	१	९	०	१		२			६	९
४	मुल समूहको लागि ४ दिने आधारशिला तालिम	१८	१८	४५२	०	०	१७	०	१४३	०	२९२	४५२
५	समूह स्तरमा २ दिने पशु तथा श्रोतका उचित व्यवस्थापन तालिम	१८	३	७९	०	०	०	०	११	०	६८	७९
६	सुचना पाटी	१०	१०									
७	समूह स्तरमा तरकारीको बीउ वितरण	१८	१८	४५२	०	०	१७	०	१४३	०	२९२	४५२
८	समूहमा उन्नत जातको जमुनपारी र खरी जातको वाखा वितरण	१५०	१५०	१५०	०	०	३	०	६३	०	८४	१५०
९	समूहमा उन्नत जातको जमुनपारी र खरी जातको बोका वितरण	१८	१८	४५२	०	०	१७	०	१४३	०	२९२	४५२
१०	वकाईनो, इन्दु, इपिल इपिल,भटमासे घाँसको नर्सरी उत्पादन	१८	२	५०	०	०	०	०	४	०	४६	५०
११	कर्मचारीहरुको लागि ४ दिने स्वावलम्बि समूह व्यवस्थापन तालिम	१	१	१	४	०	१		१	१	२	५

१२	वाखा,बोका र भेडालाई जुकाको औषधी खुवाउने	१०,०००	१	७५००								
१३	वकाईनो, इन्दु, इपिल इपिल,भटमासे घाँसको विरुवा वितरण	१८	१८	४५२	०	०	१७	०	१४३	०	२९२	४५२
१४	कर्मचारीहरूको लागि ७ दिने आधारशिला तालिम	१	१	२	६	०	१	०	१	२	४	८
	जम्मा			२१४३	१२८	१५	७७	२	६६३	८०	१४१०	२२७१

९. कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धि:

- सदस्यहरूमा सकारात्मक सोचको विकास हुनुको साथै उपहार प्रदान गर्ने बानीको विकास भएको छ ।
- नियमित बचत तथा परिचालन गर्ने अभ्यास सुरु भएको छ ।
- खोर गोठ नियमित रूपमा सरसफाई तथा निर्माण कार्य भएको छ ।
- वाखालाई जुकाको औषधी नियमित रूपमा खुवाउने गरेका छन् ।
- सामुहिक काम गर्ने भावनाको विकास भएको छ ।
- योजनालाई नियमित समिक्षा तथा कार्यान्वयन गर्ने गरेको ।
- नेतृत्वको विकास भएको छ ।

१०. कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- परियोजनामा केभ अथवा प्राविधिक जनशक्तिको अभाव ।
- बाखा तथा बोकाको विमा गर्नका भौगोलिक कठिनाई भएकाले विमा गर्न समस्या भएको ।
- नव निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरूलाई साभेदारी परियोजनाको मोडलको बारेमा बुझाउनको लागी समय लाग्ने ।
- मानव श्रोत साधनको कमिको कारणले अपेक्षित उपलब्धी हुन गाह्रो भएको ।

११. कार्यक्रममा भएका मुख्य सिकाइ तथा चुनौतिहरू

- साभेदारी परियोजना मार्फत वितरण गरेका स्रोतहरूको Duplication नहुनु पर्ने कुरामा जोड दिएको
- साभेदारी कार्यक्रम प्रभावकारीताको लागि स्थानीय तहसँगको समन्वयमा मात्र सञ्चालन गर्नु पर्ने रहेछ ।

भ) मध्यवर्ति क्षेत्रमा जिविकोपार्जनका लागि नवीकरणीय उर्जाको पहुँच (REALiZe Project)

क. पृष्ठभुमी

यस परियोजना जर्सी ओभरसिज एड र रिन्यूएबल वर्ल्ड नेपाल (मुख्य साभेदार संस्था) तथा लिबर्ड र सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतको सहजीकरणमा सञ्चालित कार्यक्रम हो । नवीकरणीय ऊर्जाको पहुँच अभिवृद्धि गरी मध्यवर्ती क्षेत्रको जोखिमयुक्त स्थानमा बसोबास गर्ने स्थानीयहरूको आयआर्जनमा वृद्धि गरी निर्णयकारी भूमिकामा पहुँच अभिवृद्धि गर्नु नै यस परियोजनाको मुख्य लक्ष्य हो ।

२) कार्यक्रमको अवधि: २०२० जनवरि देखि २०२३ डिसेम्बर

३) सहयोगी गर्ने निकाय: जर्सी ओभरसिज एड र रिन्यूएबल वर्ल्ड

४) परियोजनाको उद्देश्य:

- सामुदायिक संगठनहरूको सुशासन अभिवृद्धि तथा नयाँपुस्ताको संलग्नतामा वातावरण मैत्री विकास वृद्धि गर्नका लागि निम्न माध्यमिक तह लक्षित गरी पाठ्यक्रम निर्माण हुनेछ ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रमा अबस्थित हास हुदै गैरहेको जलस्रोतहरूको नवीकरणीय ऊर्जा द्वारा समुदाय लक्षित दिगो उपलब्धता हासिल हुनेछ ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रका समुदायमा चरिचरन न्यूनीकरण, सुधारिएको चुलोको प्रयोग, र गैह्रकाष्ठ वन पैदावार अभिवृद्धि गरी वनमा आधारित जिविकोपार्जन कार्यक्रमको संचालन हुनेछ ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रका बासिन्दाहरूको सहकारीमा पहुँच वृद्धि गराई नवीकरणीय ऊर्जाको प्रयोगयुक्त मूल्य श्रृंखला प्रवर्द्धन हुनेछ ।

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान:

सुर्खेत जिल्लाको भेरिगंगा नगरपालिका वडा नं १, २, ४ र ५

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- परियोजनाको माग सङ्कलन
- संभाव्यता अध्ययन
- आर्थिक तथा प्रविधिक सहयोग: परियोजना, स्थानीय निकाय, प्रदेश सरकार
- विभिन्न सरोकारवाला निकायसँग समन्वय र सहकार्य

७. सञ्चालित मुख्य मुख्य क्रियाकलापबाट प्राप्त संख्यात्मक उपलब्धी

क्र. स	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगति	लाभान्वित जनसंख्या					
				दलित		जनजाती		अन्य	
				म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.
१	पानीको बहुउपयोग सम्बन्धि स्थलगत प्रदर्शन	१२	१२	१	०	२	२	४	२
२	समुदायिक वन उपभोक्तालाई उन्नत जातको बोका सहयोग	७	७	०	०	१	१	१	५
३	अनियन्त्रित चरचरण न्यूनीकरण तथा खोर केन्द्रित पशुपालन प्रवर्धन बैठक	१५	१४	२	४	८	६	१२	१४
४.	वनस्पति प्रजाति वनमाराबाट कम्पोष्ट मल तथा मल्लिचड सम्बन्धी तालिम	१२	१२	३३	१५	१४	१४	३२	४६
५	एकल महिला, कम्जोर, सिमान्तकृत घरधुरीलाई नमुना बाखा खोर निर्माणमा सहयोग	३६	३६	०	६	३	८	४	१५
६	सोलार प्रणालीको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार तालिम	२	१	१	३	८	२	३	५
७	खानेपानी उपभोक्ता समूहका	१	१	२	१	६	५	४	३

	लागि सोलार मुस अवलोकन भ्रमण								
८	समुदाय स्तरीय वित्तीय साक्षरता तथा सुशासन सम्बन्धी तालिम	६	६	२	४	८	६	१२	२४
९	विद्यालयमा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दिवस सञ्चालन कार्यक्रम(पानी दिवस, जैविक विविधता दिवस र वातावरण दिवस)	४	२						
१०	मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति र सदस्यका लागि अवलोकन भ्रमण	१	१	१	२	२	५	४	६
जम्मा				४२	३५	५२	४९	७६	१२०

८) कार्यक्रमको मुख्य गुणात्मक उपलब्धिहरू:

- मध्यवर्ती क्षेत्रमा चरिचरण नियन्त्रण तथा पशुचौपायको सुरक्षा
- जैविक विविधता संरक्षणमा सहयोग
- नवीकरणीय उर्जा (सोलार मुस) बाट ग्रामीण समुदायमा खानेपानीको पहुँच

९) कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- लगानीमा श्रोत जुटाउनमा कठिनाई
- स्थानीय व्यक्तिहरूमा ज्ञान र सिपको कमि
- निर्माण सामग्री हुवानीमा समस्या
- स्थानीय व्यक्तिहरूमा ज्ञान तथा प्रविधिक सिपको अभाव

१०) कार्यक्रममा भएका मुख्य चुनौतीहरू

- राष्ट्रिय निकुञ्जमा कार्यक्रम गर्दा जंगली जनावरको जोखिम

११) मुख्य सिकाई

- विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा स्थानीय निकायको समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा दिगोपन हुने

१२) सुझाव:

- परियोजनाले गरेका क्रियाकलापहरूको दिगोपनका लागि समन्वित पालिकासँग नियमित समन्वय गर्ने

रियलाइज परियोजना अन्तरगत भेरीगंगा न.पा मा बेर्ना वितरण

रिन्यूएबल वर्ल्डको सहयोगमा निर्मित सोलार मुस खानेपानी आयोजनामा भ्रमण

रियलाइज परियोजना अन्तरगत भेरीगंगा न.पा मा पर्ने तल्लो भर्थाड र साधनेमा बोयर बाख्रा वितरण

रियलाइज परियोजना अन्तरगत बराहताल गा.पा मा श्रीमूल सोलार लिफ्ट खानेपानी आयोजनामा खानेपानी ट्याङ्की निर्माण

ब) नवीकरणीय ऊर्जाको माध्यमबाट कृषिमा सुधार (ENRICH Project)

क. पृष्ठभूमि

यस परियोजना ईनोसेन्ट फाउन्डेसन र रिन्यूएबल वर्ल्ड नेपाल (मुख्य साभेदार संस्था) र सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतको सहजीकरणमा सञ्चालित कार्यक्रम हो । यस कार्यक्रमको लक्ष्य भनेको नवीकरणीय उर्जाको पहुँचबाट कृषिमा सुधार ल्याई जिविकोपार्जनमा सहयोग पुराउनु र नवीकरणीय उर्जाको पहुँच अभिवृद्धि गरि नयाँ प्रविधि मार्फत गोबर ग्यास बाट ग्रामिण स्थानमा खाना बनाउन तथा अन्य कार्य गर्न सहयोग पुऱ्याउने हो ।

२) कार्यक्रमको अवधि: २०२० जनवरिदेखि २०२३ डिसेम्बर

३) सहयोगी गर्ने निकाय: ईनोसेन्ट फाउन्डेसन र रिन्यूएबल वर्ल्ड

४) परियोजनाको उद्देश्य:

- नवीकरणीय उर्जा (बायो ग्यास) को सहयोग मार्फत नयाँ प्रविधि (ब्याग डाईजेस्टर) बाट ग्रामिण स्थानमा खाना बनाउन तथा अन्य कार्य सहयोग पुराउनु हो ।
- बायो ग्याँस तथा ब्याग डाईजेस्टरको प्रयोगबाट सुधारीएको कम्पोष्ट मल तथा गडौँले मल निर्माण
- अर्गानिक कृषि उत्पादन गरी स्वास्थ्य तथा पोषणमा सुधार
- नर्सरी व्यवस्थापन, व्यवसायिक तरकारी उत्पादन सम्बन्धी जानकारी गराउने

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान:

सुर्खेत जिल्लाको भेरिगंगा नगरपालिका

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- परियोजनाको माग संकलन
- संभाव्यता अध्ययन
- आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग: परियोजना
- विभिन्न सरोकारवाला निकायसँग समन्वय र सहकार्य

७. सञ्चालित मुख्य मुख्य क्रियाकलापबाट प्राप्त संख्यात्मक उपलब्धी

क्र. स	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगति	लाभान्वित जनसंख्या					
				दलित		जनजाती		अन्य	
				म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.
१	कार्यक्रम सुभारम्भ तथा परिचयात्मक कार्यक्रम	१	१	३	३	२	३	८	२७
२	सरोकारवाला निकायसँग बैठक	२	२	१२	११	४	३	२९	२६
३	कृषि बजारीकरण कार्यक्रम	१	१	२	०	२	१	८	१५
४	नर्सरी व्यवस्थापन तालिम	८	८	१४	४	९	६	१५५	३६
५	व्यवसायिक तरकारी उत्पादन तथा पोष्ट हार्भेस्ट ट्यान्डलिङ सम्बन्धी तालिम	८	८	१४	४	९	६	१७२	३४
६	एकीकृत शत्रु जीव व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम	८	८	१२	०	१२	४	१०५	१९
७	ब्याग डाईजेस्टर प्रविधि स्थापना	४	४	०	०	०	०	१७	१४
जम्मा				५५	२०	३७	२२	४९४	१७१

८) कार्यक्रमको मुख्य गुणात्मक उपलब्धिहरू:

- नयाँ प्रविधिको (ब्याग डाईजेस्टर) विकास भएको
- नवीकरणीय उर्जा (सोलार मुस) बाट ग्रामीण समुदायमा खाना पकाउन सहयोग भएको
- जैविक मललाई प्राथमिकता दिएर अर्गानिक कृषि उत्पादन भएको

९) कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- जन समुदायले लागत सहभागिता जनाउन कठिन
- स्थानीय व्यक्तिहरूमा प्राविधिक ज्ञान र सिपको कमि
- व्यवसायिक कृषि उत्पादन नभएको
- स्थानीय तथा प्रदेश सरकारबाट समपुरक रकम जुटाउन कठिनाई

१०) कार्यक्रममा भएका मुख्य चुनौतीहरू

- स्थानीय व्यक्तिहरूमा प्राविधिक ज्ञान तथा सिपको अभाव
- कृषि बालीमा रोग कीराको प्रकोप

११) मुख्य सिकाई

- विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा स्थानीय तहको समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा दिगोपन हुने
- रासायनिक मल बिना पनि कृषि उत्पादन गर्न सकिने

१२) सुझाव:

- परियोजनाले गरेका क्रियाकलापहरूको दिगोपनका लागि सम्बन्धित पालिकासँग नियमित समन्वय गर्ने ।

इनरिच परियोजना अन्तरगत भेरीगंगा न.पा मा पलाष्टिक टनेल निर्माणमा सहयोग

ट) स्वास्थ्यको लागि ऊर्जा कार्यक्रम (E4H-2)

१) पृष्ठभूमि

यस परियोजना रिन्यूएबल वर्ल्ड (मुख्य साभेदार संस्था) र सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतको सहजीकरणमा सञ्चालित कार्यक्रम हो । नविकरणीय उर्जाको माध्यमबाट स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार ल्याउने विभिन्न प्रकारका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी स्वास्थ्य संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु यस परियोजनाको मुख्य उद्देश्य हो । परियोजनाले विद्युतको पहुँच नपुगेको क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सौर्य ऊर्जाको जडान गरी अत्यावश्यक विद्युतीय स्वास्थ्य उपकरणहरू सञ्चालनमा ल्याई स्वास्थ्य केन्द्रहरूबाट प्रदान गरिने आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूलाई प्रभावकारी बनाउने र सुधार ल्याउन सहयोग गर्दछ ।

२) कार्यक्रमको अवधि: जुलाई २०२१ देखि जुन २०२२

३) सहयोगी गर्ने निकाय: लुईस च्यारीटेबल ट्रस्ट, ईको इनर्जि, सोउटर च्यारीटेबल ट्रस्ट, ब्राईन गिनिज च्यारीटेबल ट्रस्ट, एच.एफ.डब्लु र एस्वाई रोटर्री

४) परियोजनाको उद्देश्य:

- स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गरि अत्यावश्यक विद्युतीय स्वास्थ्य उपकरणहरू सञ्चालनमा ल्याई स्वास्थ्य केन्द्रहरूबाट प्रदान गरिने आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूलाई प्रभावकारी बनाउने र सुधार ल्याउने ।
- अत्याधिक प्रदुषण गर्ने परम्परागत चुलोको प्रयोगको परिणाम स्वरूप मानिसमा आउने स्वासप्रस्वास सम्बन्धी समस्या न्यूनीकरण गर्नको लागि सुधारिएको प्रवर्धन गर्ने ।

- स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित विषयहरूमा जनचेतना बढाउनको निम्ति स्वास्थ्य केन्द्रको समन्वयमा विभिन्न दिवश, कार्यक्रम सञ्चालनमा सहयोग गर्ने ।

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान:

सुर्खेत जिल्लाको बराहताल गाउँपालिका र गुर्भाकोट नगरपालिका

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- संभाव्यता अध्ययन
- आर्थिक तथा प्रविधिक सहयोग: परियोजना तथा सम्बन्धित पालिका, वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्था ।
- उपकरण आपूर्ति तथा जडान: छनोट गरिएका अनुभवी र मान्यता प्राप्त जडानकर्ता कम्पनीले प्रविधिको निर्माण तथा जडान गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक पर्ने उपकरणहरू पालिका तथा स्वास्थ्य शाखाको साभेदारीमा उपलब्ध गराउने ।

७. सञ्चालित मुख्य मुख्य क्रियाकलापबाट प्राप्त संख्यात्मक उपलब्धी

क्र. स	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगति	लाभान्वित जनसंख्या					
				दलित		जनजाती		अन्य	
				म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.
१	कार्यक्रम सुभारम्भ तथा परिचयात्मक कार्यक्रम	३	३	८	७	९	११	१७	३५
२	आमा समूहसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम	६	६	१८	०	३२	०	५६	०
३	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइमा Hand Wash station वितरण	१०	१०	१११	१२३	१५८	१७६	३२५	३३८
४	सौर्य उर्जा प्रणाली मर्मत सम्भार तालिम	१	१	१	०	१	३	१	४
५	प्रस्तावित ४ वटा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा १.२ के.वि. - २ के.वि. क्षमताको सौर्य उर्जा प्रणाली जडान ।	४	४						
६	भ्याक्सिन तथा अन्य औषधी राख्नका लागि फ्रिज सहयोग ।	४	४						
७	स्वास्थ्य केन्द्रलाई आवश्यक अन्य स्वास्थ्य उपकरणहरू खरिदमा सहयोग ।	४	४						
८	सुधारिएको फलामे चुलो प्रवर्धनका लागि अनुदान सहयोग ।	१५०	१५०	२५	५	११	२	१४	१३
१०	स्वास्थ्य केन्द्रहरूको समन्वयमा स्वास्थ्य सम्बन्धि दिवशहरू मनाउने ।	४	४	२०	४	२१	११	५१	१९
११	स्वास्थ्य केन्द्र कार्यक्षेत्र अन्तर्गत रहने आमा	२२४	२२४	२९९	०	१३३	७	४५४	१०

	समूहहरूमा स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना वृद्धिका लागि कक्षा सञ्चालन गर्ने ।								
१३	परियोजना सल्लाहकार समिति बैठक ।	२	२	१	०	०	४	१	१५
	जम्मा			४८३	१३९	३६५	२१४	९१९	४३४

स्वास्थ्य इकाई/परियोजनाको विवरण:

क्र.सं	परियोजनाको नाम	ठेगाना
१	धारापानी स्वास्थ्य केन्द्र	गुर्भाकोट - ०३, सुर्खेत
२	टिमुरे शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	गुर्भाकोट - ०३, सुर्खेत
३	कोट शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	गुर्भाकोट - ०४, सुर्खेत
४	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	बराहताल - ६, सुर्खेत

८) कार्यक्रमको मुख्य गुणात्मक उपलब्धिहरू:

- १० वटा स्वास्थ्य केन्द्रमा मा १.२ KWP - २ KWP को सौर्य उर्जा प्रणाली जडान । खोप व्यवस्थापनका लागि रेफ्रिजरेटर उपलब्ध गराईएको
- स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक पर्ने उपकरणहरू सहयोग गरेको
- आयोजनाको दिगोपनका लागि स्थानीय सरकारसँग समन्वय विस्तार गरिएको ।

९) कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरू:

- लगानीका श्रोत जुटाउनमा कठिनाई
- सौर्य उर्जा प्रणालीमा समस्या आउदा मर्मत सम्भारका लागि आवश्यक जनशक्तिको अभाव

१०) मुख्य सिकाई

- विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा स्थानीय तहको समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा दिगोपन हुने

११) सुझाव:

- परियोजनाले गरेका क्रियाकलापहरूको दिगोपनका लागि सम्बन्धित पालिकासँग नियमित समन्वय गर्ने ।

सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र, बराहताल-६, विउरेनीमा स्वास्थ्य सामग्री सहयोग

सुधारीएको फलामे चुलो प्रदर्शनी र अनुदानमा वितरण

आमा समूहलाई स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धी कक्षा सञ्चालन

१.२ KWP को सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान

ठ) भेरी पूर्वसुचना प्रणाली(EWS) परियोजना

१. पृष्ठभूमि

यस परियोजना रिन्ट्यूएबल वर्ल्ड नेपालको आर्थिक सहयोग र सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतको सहजीकरणमा सञ्चालित कार्यक्रम हो । विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि सुचनामा पहुँच अभिवृद्धि गरि भेरी नदी क्षेत्रका जोखिमयुक्त स्थानमा बसोबास गर्ने स्थानीयहरूको जोखिम न्युनिकरण गर्ने यस परियोजनाको मुख्य लक्ष्य हो ।

२) कार्यक्रमको अवधि: २०२१ नोभेम्बर देखि २०२२ अक्टोबर

३) सहयोगी निकाय: रिन्ट्यूएबल वर्ल्ड

४) परियोजनाको उद्देश्य:

- भेरी नदी क्षेत्रका जोखिमयुक्त स्थानमा बसोबास गर्ने स्थानीयहरूको जोखिम न्युनिकरण गर्न जोखिम सम्बन्धि सुचनामा पहुँच बढाउन सुचना प्रणाली सिस्टमको जडान गर्ने परियोजनाको मुख्य लक्ष्य हो ।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि सुचनामा पहुँच, ज्ञान, सिप र क्षमता अभिवृद्धि ।

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान:

बराहताल गाउँपालिका - वार्ड नं २ पाग्मा र वार्ड नं ४ तरंगा

पञ्चपुरी नगरपालिका - वार्ड नं ९ जामुराग र वार्ड नं ११ तातापानी

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

- परियोजनाको माग सङ्कलन
- संभाव्यता अध्ययन
- जल तथा मौसम विभागसँग समन्वय
- प्रदेश तथा स्थानीय निकायसँग बैठक तथा छलफल
- उपकरण आपूर्ति तथा जडान: छनोट गरिएका अनुभवी र मान्यता प्राप्त जडानकर्ता कम्पनीले प्रविधिको निर्माण तथा जडान गर्ने, मर्मत सम्भर

७) सञ्चालित मुख्य मुख्य क्रियाकलापबाट प्राप्त संख्यात्मक उपलब्धी

क्र. स	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगति	लाभान्वित जनसंख्या					
				दलित		जनजाती		अन्य	
				म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.
१	परियोजना सुभारम्भ बैठक	१	१	०	१	०	०	३	२४
२	परियोजना परिचयात्मक तथा सार्वजनिक सुनुवाइ	२	२	०	०	२	१	४	१९
३	समुदाय स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन	४	४	१०	५	३५	९	३२	२४
४	नगरस्तरीय परियोजना सल्लाहकार समितिको बैठक तथा अनुगमन	२	२	५	८	७	९	१४	२९
५	संकटतासन्नता क्षमता विश्लेषण	४	४	१०	८	२५	८	३६	२९
६	पुर्वसूचना प्रणाली सिस्टम जडान	४	४						
	जम्मा			२५	२२	६९	२७	८९	१२५

८) कार्यक्रमको मुख्य गुणात्मक उपलब्धिहरु:

- ४ वटा पुर्वसूचना प्रणाली सिस्टम जडान सम्पन्न भएको छ ।
- ४ वटा पुर्वसूचना प्रणाली सिस्टम जडान भएका स्थानमा समुदाय स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी क्षमता विकास भएको छ ।
- पुर्वसूचना प्रणाली सिस्टमको दिगोपनका लागि स्थानीय सरकारसँग समन्वय विस्तार गरिएको ।

९) कार्यक्रममा भएका मुख्य समस्याहरु:/ चुनौतीहरु

- उपकरण आपूर्ति तथा जडानकर्ता कम्पनी प्रयाप्त नहुनु जसले गर्दा प्रविधिको निर्माण तथा जडान उपयुक्त समयमा गर्न नसकिनु ।

१०) मुख्य सिकाई

पुर्व सूचना प्रणाली सिस्टम जडान गर्दा स्व सञ्चालित सूचना प्रवाह हुने उपकरण जडान गर्न जरुरी रहेको देखिन्छ ।

ड) अनुकूलन व्यापकता प्रवर्द्धन परियोजना

१) पृष्ठभूमी:

अनुकूलन योजना कार्यान्वयनले संकटासन्न अवस्था मूल्याङ्कन र अनुकूलन बीचको खाडललाई पूर्णता दिन्छ । प्रमुख सरोकारवालाहरु र स्थानीय नेतृत्वबीच सहभागितालाई योजना प्रक्रियामा संलग्न गर्नु नै अनुकूलन योजनाको सामुदायिक स्वामित्व कार्यान्वयन प्रक्रियाको सुनिश्चितता हो । जसले जलवायु सम्बन्धी भावी जोखिमपना वा भावी संकटहरुमा जुध्न र अनुकूलित हुन सहयोग पुग्ने छ । स्थानीय अनुकूलन योजनाको कार्यान्वयन र विपद् व्यवस्थापन तथा पुर्व तयारीको क्षमता विकासका लागि सौर्य ऊर्जाको प्रयोग गरी बहुउद्देश्यीय खानेपानी तथा सिंचाई प्रणाली, लघु सिंचाई प्रविधिको विस्तार, जलवायु सापेक्ष कृषि प्रविधिको विस्तार र बजारीकरण, प्राकृतिक श्रोत व्यवस्थापन, जडिबुटी खेती प्रवर्द्धन, वैकल्पिक जिविकोपार्जन लगायतका क्षेत्रमा संकटासन्न समुदायमा विभिन्न सहयोगी निकायहरूसँगको

सहकार्यमा कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेको छ । यस कार्यक्रमका लागि A@SP ले प्राविधिक सहयोग गरिरहेको छ । कार्यक्रम सुर्खेत जिल्ला पञ्चपुरी ९ मा यो कार्यक्रम अन्तरगत सहयोग गरिएको छ ।

२) कार्यक्रमको अवधि: १६ सेप्टेम्बर २०१७ देखि जुन २०२२

३) सहयोगी गर्ने निकाय: विगलट्री फण्ड/रिन्युएबल वर्ल्ड, स्थानीय पालिका

४) परियोजनाको उद्देश्य: जलवायु सम्बन्धि भावी जोखिमपना वा भावी संकटहरुमा जुध्न र अनुकूलित हुन सहजीकरण

५) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान: पञ्चपुरी ९

६) कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:

संभाव्यता अध्ययन, विस्तृत सर्वेक्षण, श्रोत व्यवस्थापन, आयोजना निर्माण र जलवायु सापेक्ष कृषि

७) सञ्चालित मुख्य क्रियाकलाप तथा लाभान्वित वर्ग

क्रसं	क्रियाकलाप	लक्ष्य	प्रगति	लाभान्वित संख्या							
				दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा	
				म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.
१	अनुकूलन व्यापकता प्रवर्द्धन पुरस्कार प्रवर्द्धन आयोजना अन्तरगत राग सुन्दरपुर सोलार बहुउद्देश्यीय पानी प्रणाली आयोजनाको व्यवस्थापनका लागि सहयोग	१पटक	१ पटक	१७८	५१	४३	२७३	२४०	३६२	३५१	६८६

८) कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरू:

अनुकूलन व्यापकता प्रवर्द्धन पुरस्कार परियोजना अन्तरगत प्राप्त भएको कोषबाट जसले राग सुन्दरपुर सोलार बहुउद्देश्यीय पानी प्रणाली आयोजनाको पम्प टंकी निर्माण तथा व्यवस्थापनमा सहयोग गरिएको थियो ।

संस्थाका आन्तरिक कार्यक्रमहरू

ख) कार्यसमिति बैठक तथा अनुगमन

सुन्दर नेपाल संस्थाले गत २०७८/०७९ मा नियमित तथा विशेष बैठक गरी जम्मा ८ वटा बैठक बसी महत्वपूर्ण निर्णयहरू गरेको छ। संस्थाले संस्थाका नीति निर्देशिकाक तयार तथा समय सापेक्ष परिमार्जनका लागि आवश्यक कार्य गरेको थियो। सुन्दर नेपाल संस्थाको कार्यसमितिले गत आ.व.मा गरेका कार्यक्रमको लक्ष्य, उद्देश्य अनुरूपको प्रभावको लेखाजोखा गर्न र आवश्यक सल्लाह सुझाव दिनका लागि समय-समयमा कार्यस्थलमा गई अनुगमन तथा मूल्यांकन गरेको थियो।

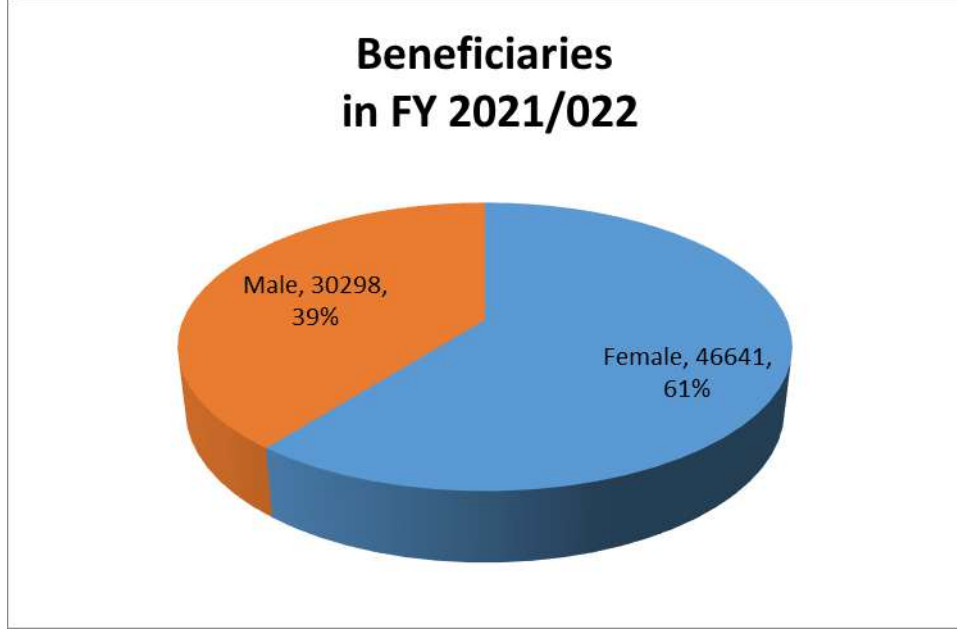
ग) कार्यक्रममा सहभागिता

सुन्दर नेपाल संस्थाका कार्यक्रम लागू भएका जिल्ला तथा पालिका स्तरमा सञ्चालन भएका अभियानहरूमा सहकार्य तथा सहभागित जनाएको थियो। महिला हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियान, धान दिवस, सुशासन अभियान, बालविवाह विरुद्ध अभियान, सरसफाई अभियान, पूर्ण खोप अभियान, विपद् व्यवस्थानपन, छुवाछुत तथा छाउपडि प्रथा विरुद्ध अभियान आदि।

कार्यक्रमबाट लाभान्वित जनसंख्या विवरण									
परियोजनाको नाम	जम्मा लाभान्वित संख्या								कुल जम्मा
	दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा		
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	
भकारी कार्यक्रम	४१८५	४१७६	३९२३	३९९५	२३८७	२४६१	१०४९५	१०६३२	२११२७
सोलार मुस बहुउद्देश्यीय पानी प्रणाली तेश्रो परियोजना	९२५	९३९	६५७	६०८	१०६७	१०४६	२६४९	२५९३	५२४२
स्वास्थ्य र विकासको लागि नगर सरसफाई कार्यक्रम	८३१	२८५	९२३	२९१	१७५१	८११	३५०५	१३८७	४८९२
एस.एल.भि.सी दोस्रो परियोजना	७३३	३८	४०८	२२	१३०३	८७	२४४४	१४७	२५९१
नेपालमा डिजिटल प्रविधि पहाचमा लैङ्गीक अन्तर न्युनिकरण परियोजना	५२	१	३९	०	११५	४	२०६	५	२११
नागरिक समाज पारस्परिक जवाफ देहिता परियोजना	१९०	१४९	७४	७६	३२५	५८५	५८९	८१०	१३९९
स्वास्थ्यको लागि उर्जा कार्यक्रम	४८३	१३९	३६५	२१४	९१९	४३४	१७६७	७८७	२५५४
मध्यवर्ति क्षेत्रमा जिविकोपार्जनका लागि नवीकरणीय उर्जाको पहुच REALiZe परियोजना	२५२	९९	४४	६८	१९९	३३३	४९५	५००	९९५
नवीकरणिय उर्जाको माध्यमबाट कृषिमा सुधार (ENRICH Project)	५५	२०	३७	२२	४९४	१७१	५८६	२१३	७९९
भेरी पूर्वसुचना प्रणाली परियोजना	२५	२२	६९	२७	८९	१२५	१८३	१७४	३५७
कृषि तथा पशु उद्यमशिलता विकास परियोजना, सिम्ता	६६३	२६	७७	१५	१४१०	८०	२१५०	१२१	२२७१
जलवायु, ऊर्जा तथा वातावरण	३४४९	१०६२	२१९	७८	७९३८	२०९५	११६०६	३२३५	१४८४१

कार्यक्रम									
अनुकूलन व्यापकता प्रवर्द्धन परियोजना	१७८	५१	४३	२७३	२४०	३६२	४६१	६८६	११४७
जम्मा							९५०५	९००८	१८५१३
	१२०२१	७००७	६८७८	५६८९	१८२३७	८५९४	४६६४१	३०२९८	७६९३९

सफलताका कथाहरू

खानेमुख लाई जुझाले छेकदैन

खानेमुखलाई जुझाले छेकदैन भनेभै मेहेनत र परिश्रम गरेपछि सफलतामा पुग्न कसैले रोक्न सक्दैन । सुर्खेत जिल्ला भेरीगंगा नगरपालिका-११, चिप्ले भैसेकी कृषक जानकी रेग्मी बुढाथोकी विगत लामो समयदेखि व्यवसायिक कृषि पेशा अन्तरगत तरकारी खेतीमा सक्रिय हुदै राम्रो आम्दानी गर्न सफल भएकी छन् । सामान्य किसान परिवारमा हुर्केकी जानकी वि.स २०७४ सालदेखि निरन्तर कृषि व्यवसायमा आवद्ध छिन् । करिब २० रोपनी जग्गामा उनले व्यवसायिक रुपमा तरकारी खेतीबाट राम्रो आम्दानी गरी जिविकोपार्जन गर्दै आइकी छिन् । वर्ष दिन भरिमा ७ - ८ जनालाई आफ्नै रोजगारी समेत दिदै आएकी जानकीले अन्य व्यापार व्यवसाय भन्दा कृषि पेशा हाम्रो लागि आम्दानीको राम्रो स्रोत भएको बताउँछिन् । तरकारी खेतीमा ध्यान दिदै आएकी जानकीको बारीमा रहर लाग्दा

किसिमले लटरम्म फलिरहेको सिजन अनुसार उन्नत जातका टमाटर, आलु, बन्दा, काउली, बन्दा, रायो, मुला, करेला, काँको, लौका आदि देख्न सकिन्छ । कृषि पेशाले उनलाई दैनिक घर खर्च लगायत छोरा छोरीको पढाई लेखाई देखि अन्य कुराहरूमा धेरै सहयोग पुगेको छ । आफ्नै जग्गामा INRICH परियोजनाको सहयोगबाट व्यवसायिक तरकारी खेती गर्दै आएकी कृषक जानकी राम्रो आम्दानी गरी अरुलाई समेत कृषि पेशामा लाग्न प्रेरित गरिकी छिन् । उनले यसै कृषि पेशाबाट वार्षिक ४ लाख भन्दा बढी आम्दानी गर्छिन् । उनको बारीमा वार्षिक ७५ कुन्टल जति तरकारी उत्पादन हुन्छ । उनका उत्पादित कृषि वस्तु नजिकैको

छिन्चु र मेहेलकुना बजारमा बिक्री वितरण हुदै आईरहेको छ । जसरी जानकीले समाजलाई चुनौती दिएर सफल कृषक बनेर देखाउन सफल भईन् । उनको त्यो संघर्षका कथाहरूलाई आत्मासाथ गर्न सकेको खण्डमा जीवन जीउन सहज हुनेमा दुइमत छैन ।

सामुदायिक कृषि तथा पशु उद्यमी तालिमले चम्केको भविष्य

दुर्पता खड्काको जन्म भेरीगंगा नगरपालिका वडा नं.६ भिङ्गनी, सुर्खेतमा बुवा जय बहादुर खड्का र आमा टीका खड्काको चौथो सन्तानका रूपमा वि.सं २०४८ साल कार्तिक १६ गतेका दिन भएको हो । उनको परिवारमा ६ जना दिदि बहिनी गरी र बुवा आमा गरी जम्मा ८ जनाको परिवार रहेका छन् । सबैजना दिदि बहिनीको विवाह भैसकेको छ । ५ रोपनी जग्गामा खेती गरेर ८ जनाको परिवारले गुजरा गरिहेका थिए । घरपरिवारमा आम्दानीको श्रोतको रूपमा १ वटा भैसी ४ वटा बाखा पालेर जीवन निर्वाह गरिहेका थिए । बुवा आमाको अथक प्रयास र सहयोगबाट प्रविणता प्रमाण पत्र तह उत्तिर्ण गर्न सफल भएको कुरा दुर्पताले बताइन् । उनको मनमा उच्च शिक्षा हासिल गर्ने प्रबल इच्छा थियो किनकी उनले अध्ययन गरेको मा.वि. भिङ्गनीबाट दुर्पता लगायत ४ जनामात्र एस.एल.सी.पास गर्न सफल भएका थिए । आफुले अध्ययन गरेको विद्यालयका शिक्षकहरूले उनी माथी ठुलो आशा राखेका थिए ।

एक्कासी दुर्पताको जीवनमा ठुलो समस्या आई प्यो । २०६९ साल ९ महिना २३ गतेका दिन घरमा पालेका पशुलाई घाँस काट्ने क्रममा उनको बुवा रुखबाट लडेर मेरुदन्ड भाँचिन पुग्यो त्यसपछि उनको उच्च शिक्षा हासिल गर्ने दृढ मनोकांक्षा हेर्दाहेर्दै तसारापात भयो । बुवाको घटना पश्चात घरको सम्पूर्ण जिम्मेवारी दुर्पताको काँधमा आईप्यो । यस्तो अवस्थामा के गर्ने कसो गर्ने भन्ने कुरा नै सोचन नसकेको कुरा दुर्पताले बताइन् ।

यसै क्रममा हेफर इन्टरनेशनल नेपालको आर्थिक सहयोगमा सामुदायिक कृषि तथा पशु उद्यमीमा ४२ दिनको कृषि र पशु सम्बन्धि तालिम लिएपछि उनले हाल ४० वटा मुल समूह र उपहार समूमा तथा भेरीगंगा नगरपालिकाको वडा नं ६ र ७ का ४२०० घरधुरी तथा सल्यानको कालीमाटी गाउँपालिकाको २०० घरधुरीमा समेत सेवा दिदैआईरहको कुरा दुर्पताले बताइन् । हेफर इन्टरनेशनल नेपालको आर्थिक सहयोगमा सञ्चालित सानाकिसान उद्यमी सुदृढिकरण परियोजना अन्तर्गत एग्रोभेट कोषको रु ३०,०००/- रुपैयाबाट सानो घुम्तीमा एग्रोभेट सुरु गरेकी उनको कारोबारो बढ्दै जाँदा २ वटा कोठा भाडामा लिएर एग्रोभेट सञ्चालन गर्दै आएको र हाल स्थानीय भिङ्गनी बजारमा रु.४२,००,०००/- (बयालिस लाख) रुपैयाको घर किनेर आफ्नै घरमा एग्रोभेट सञ्चालन गर्दै आएकी छिन् । आज भोली दैनिक रु.२५,०००/- देखि रु.३०,०००/- रुपैया सम्मको कारोबार हुने गरेको कुरा दुर्पताले बताइन् । किसानहरूलाई सहकारीको सहयोगमा एग्रोभेटबाट दैनिक रूपमा पशुको उपचार तथा समय समयमा जुकाको औषधी, खोप, शिविर सञ्चालन र २ महिना पुग्ना साथ बोकालाई खसी बनाउने काम गरिरहेकी छिन् । जसले गर्दा दुर्पताको आम्दानीमा निकै राम्रो टेवा पुगेको छ । उनले पशुको उपचार सँग सँगै लोकल कुखुरालाई रानीखेतको भ्याक्सिनेशन गर्ने गरेकिछन् । एग्रोभेटबाट बोईलर कुखुरा, गिरीराजका चल्ला, दाना आदिको कारोबारो गर्ने गरेकी छिन् । यस एग्रोभेटको आम्दानीले बहिनीलाई १८ महिने भि.जे.टि.ए. पढाउन सफल भएको र आफुले पनि १८ महिने भि.जे.टि.ए. पास गर्न सफल भइन् । दुर्पताबाट प्राविधिक सेवा पाउन थालेपछि समुदायमा बाखा संख्या बृद्धि हुदै गयो र दुर्पताको व्यवसाय पनि बृद्धि हुदै गयो । त्यसैगरी समूहका सदस्यहरूको पनि आर्थिक अवस्थामा सुधार हुदै आएको छ । प्रत्येक सदस्यको घर-घरको खेतबारी काल्नाहरूमा व्यवसायीक रूपमा घाँसखेती गरीरहेका कुरा दुर्पताले बताइन् ।

त्रिवेणी सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी संस्था मार्फत सेवा प्रवाह गरिरहेकी छिन् । आफुलाई कठिन समयमा आवश्यक ज्ञान सिप तथा औजार उपकरण सहयोग गर्ने सहयोगी संस्था तथा हेफर इन्टरनेशनल नेपाललाई आमा र बुवाको रूपमा लिने गरेको छिन् ।

"अगाडी बढौ हाम्रो साथमा छ सुन्दर नेपाल संस्था"

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं ५ आनन्द टोल मा ७३ वर्षीय नन्द बहादुर विगत ३३ वर्ष देखि बसोबास गर्दै आएका उनको परिवारमा जम्मा पाँच जना छन् र शैक्षिक हिसावले ८ कक्षा पास छन् । उनको जमनामा ८ कक्षा पास गरेपनि जागीर पाइन्थ्यो तर जागिर नखायर कृषि पेशामा लागेका यिनलाई कृषि गर्ने र समाजसेवा गर्न धेरै मन पर्छ ।

सानै देखि समाजसेवामा रुचि राख्ने नन्दबहादुरले दैनिक एक घण्टा समुदायमा सरसफाइको अवस्था कस्तो छ भनेर गाउँघर चाहार्ने र फोहोर गर्नेलाई सम्झाउने गर्छन् । यसो गर्दा यही बुढालाई मात्र चाहिन्छ सरसफाई भनेर खिसी गर्ने, अटेर गर्ने तथा मतलब नगर्ने गर्थे त्यती बेला आफुलाई बुढो भएर हेपेको जस्तो लाग्थ्यो तर मैले आफ्नो उमेरको प्रवाह नगरी सरसफाई अभियानमा लागि रहे, आज सर-सफाइको काम गर्दा आफु तन्नेरी भएको महशुस हुन्छ ।

अहिले USHHD कार्यक्रम अर्न्तगत सुन्दर नेपाल संस्थाले अभियानकै रुपमा सरसफाइ कार्यक्रम समुदायमा लैजादा मलाई कसैले भन्ने मौका पाएका छैनन् । सरसफाइ सम्बन्धि समुदाय स्तरीय छलफल कार्यक्रममा सधै सहभागी भएर सवैले आ-आफ्नो घर आगन चर्पि, लगायत घरायसी बातावरण सफा राखेका छन् र घरमा पालेका गाइ वस्तु गोबर तथा गोठको फोहोरलाई समेत व्यवस्थित गर्दै आफुलाई चाहिने मल घरमै उत्पादन गर्ने गरेका छन् । आन्नद टोलको शिरमा रहेको खोर्के खोलाको शिरमा पर्ने गुना पानी मुलबाट सदाबहार बगिरहने पानीलाई पनि संरक्षण र सफा गरी समुदायका सवैलाई अहिले नुहाउन र कपडा धुन सजिलो भएको छ ।

उनले समुदायमा रहेको पानीको कुलोमा नुहाउन र कपडा धुन आउने र पलाष्टिक जथाभावी फालेलाई जथाभावि फोहोर फाले बापत रु १००० रुपया जरीमाना लगाउने नियम लगाएपछि अहिले कसैले पनि फोहोर नफालेको बताउछन्, उनले आफ्नै लगानीमा एउटा बोर्ड पनि लेखेर राखेका छन् । जसमा फोहोर तथा पलाष्टिक जन्त्र पदार्थ जथाभावि नफालौ फालेमा रु १००० जरीमाना लगाइने छ ।

नन्द बहादुर भन्छन् "समुदायको सरसफाई अभियानलाई सवैले साथ दिएमा नहुने के रहिन्छ र पहिले हाम्रो समुदाय कस्तो थियो र अहिले हाम्रो समुदायको रुप रेखा नै बदलिएको छ, सरसफाईको काम गर्न उमेरले छेक्दैन वृद्ध, यूवा र बाल बालिका सवैले सहयोग गरेर नै हामीले आफ्नो टोललाई सफा र स्वच्छ बनाउन सक्छौ, हामी अगाडी बढौ हाम्रो साथमा छ सुन्दर नेपाल संस्था "

"मैले अलिकति पनि फोहोर देख्न सक्दैन"

कुल बहादुर टमटा वीरेन्द्रनगर १ समावेशी टोलमा बसोबास गर्दै आएका एक दलित परिवारका सदस्य हुन । उनी नेपाली सेनामा कार्यरत कर्मचारी हुन्, उनको परिवारमा एक छोरा, श्रीमति र आफु गरी ३ जना मात्रको रहेको छ ।

सानै देखि सरसफाईमा एकदम रुचि भएका कुल बहादुर श्रीमतिलाई घरायसी काममा सघाउनुका साथै चर्पीदेखि घर वरपर सबै सफा राख्ने काम आफैले गर्ने गर्दछन् । उनलाई पहिले पुरुषले पनि महिलाले गर्ने काम गरेको, कस्तो जोइटिंग्रे हो भनि गाउँले तथा आफन्तले खिसी गर्ने जिस्काउने गर्थे । यस्तो भन्दा आफुले सुरु सुरुमा असजिलो

महशुस गर्दै लुकेर भए पनि उनी बारीको काम, भान्छाको काम अनि आफ्नो काममा तल्लीन हुन्थे । समावेशी टोलमा USHHD कार्यक्रम अन्तरगत खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी अभिमुखीकरणमा सहभागी भए पश्चात उनलाई भन् सरसफाई कार्यक्रममा उत्सुकता बढेको छ । उनी सुन्दर नेपाल

संस्थाबाट सञ्चालन भएका कार्यक्रम पटक-पटक सहभागी भइ चर्पीको सही प्रयोग, व्यक्तिगत सरसफाई, घरायसी फोहोर र दीशा जन्य लेदो व्यवस्थापन लगाएत वातावरण सरसफाईका विषयमा जानकारी लिएपछि सरसफाईमा महिलाको मात्र नभै पुरुषको समेत महत्वपूर्ण भूमिका रहेको दावी गर्छन् । उनी चर्पी सफा गर्ने र घरको सरसफाई गर्ने जिम्मा पनि आफ्नो रहेको बताउँछन् र आफुले गरेको काममा गर्व गर्दै चोक-चोकमा बसेर तास खेल्ने तथा चिया गफ लगाउने यूवाहरूलाई समेत यस काममा सहयोग गर्न आह्वान गर्छन् ।

आज सरसफाई अभियान्ताका रुपमा वडामा चिनिएका कुल बहादुर टमटा टोल-टोलमा पुगेर सबैलाई सरसफाईमा लाग्न अनुरोध गर्दै उनी भन्छन्, "मैले अलिकति पनि फोहोर देख्न सक्दैन, र सबैलाई म जस्तै नबनाई छाड्दैन" आफ्नो टोललाई पूण सरसफाई युक्त नमूना टोल बनाएर छाड्छु ।

BHAKARI boosted income of community through agriculture, productive water

Thapadera community is located Barahatal Rural Municipality-2, Surkhet district of Karnali Province. 2071 BS there were came big flood, that time died 10 people and also came land slide washed away around 22 Hector of land. Community have around 35 HHs, they all were lost their home by flood, and number of cattle were died. In 2020 AD Sunder Nepal Sanstha's Bhakari project were came to working in disaster effected/venerable areas of Surkhet

district, where basin areas of Bheri and Karnali River for working on disaster risk reduce and resilience development. Thapadera community also joined with USAID/BHAKARI project during initial period as name of Thapadera community. BHAKARI project were formed in there as community disaster management committee on capacity building on disaster preparedness as well as resilient development through agriculture and productive water. As part of project implemented, first ICAAP in community, majority of the community were faced scarce of drinking and irrigation water for crops production. Before BHAKARI intervention community use to Bheri River for drinking water, each year community were infected by Diarrhea. There were also much drought areas as well as land has converted by sandy, very difficulties to producing of crops. Interims of community demand BHAKARI project were mapped the opportunity to what kind of water schemes we can develop in community for drinking and irrigation. Based on the technical observation project decided to construction of Multiple Use water System schemes as drinking and irrigation purpose. Under the design estimate of water schemes cost assumed around 22 hundred thousand rupees for completion of schemes. Regarding the cost calculation those cost was very high for project to construction of own self. So Sunder Nepal Sanstha's BHAKARI team were collected leverage amount 10 hundred thousand rupees from Barahatal Rural Municipality and 4 hundred thousand rupees from community. As per collected of cost amount BHAKARI project and community were developed Multiple Use water System in there. Community uses Multiple Use water system for irrigation and drinking purpose. After scheme competition Sunder Nepal Sanstha's BHAKARI team were conducted number of vegetable production and Kitchen garden training to community. Received the agriculture training as well as available of water, community members were started kitchen garden (vegetable production) in each house holds for house hold consultation and marketing purpose.

Among the community people Mr. Bhakta Bahadur Thapa is one the member who also effected by flood, lost 2 houses, plowed cattle and 10 goats. He is 43 years old, he have small family as two son and couple. Due to effect of flood he was displaced and stayed in a place called Girighat for about 4 years. In the BHAKARI program he is chair of agriculture groups and care taker of multiple use water system. He got the opportunity to get various agriculture training after involving in community. He was encouraged to production of Cauliflower, Cabbage, Tomato, Chili, Bean, Cowpea, green leafy vegetables, and coriander were planted in 3 Katha of land. From vegetables he earned Rs. 9,600 rupees from cauliflower (Sold 160 kg on NPR 60/Kg), bean NPR. 1,500 (Sold 50 kg on NPR 30/Kg), Cabbage NPR. 3,600 (Sold 60 kg on NPR 60/Kg), Tomato NPR 10,000 (Sold 165 kg on NPR 60/kg). He earn total amount NPR 24,700 rupees around six month period. The earned money has helped to run the house, supported for home expenses, children's education and he also save in Bank. He said my future plan is to expand the cultivated land on vegetable production based on market demand. Mr. Bhakta Bahadur Thapa is one of the pioneer member who is inspiration of the community. He given many things to BHAKARI project who supported to earned income from vegetables. Moreover, Thapadera community is flood prone areas BHAKARI also regular trained and orientated to community for disaster preparedness and early warning system through CDMC.

Bag Digester as an Improved Bio Gas Technology

Subarna Bhandari from Bheriganga Municipality-13, Ramghat, Surkhet has been involved in dairy farming for a long time. He has more than 25 buffalo on his dairy farm. From his buffalo farm, more than 180 kg amount of dung has been produced daily. Mainly Bhandari has been exporting the farm yard manure to a nearby farmer. With the ENRICH project intervention, his life has changed. He installed a 30 cubic meter bag digester biogas plant nearby his farm and residence. He told us " with support from the project for installation of bag digester technology, he saves expenses to buy LPG gas.

Alongside, an evident benefit of bag digester as mentioned by Mr. Bhandari complete replacement of firewood fuel and LPG gas. He has been sharing the biogas with three nearby households. The project has supported four bag digesters of different sizes in four different sites in Bheriganga Municipality. He utilizes the slurry that has been expelling from the bag digester by converting the slurry into vermicompost. Also, the direct use of slurry with the addition of water in field is also practiced by Mr. Bhandari. Mr. Bhandari is planning to expand the vermicomposting in the future. He stated that slurry can be used as dried granulated form.

Sundar Nepal Sanstha: At a Glance

Background

Sundar Nepal Sanstha was established in 1996, by a group of energetic youth volunteers works in mobilizing the communities in Surkhet district with the aim to enhance the living condition of the poor, deprived and marginalized people through delivery of quality services. It has sound administrative and financial system, computerized accounting system, own building with 24 hours electricity and internet. It has a number of bylaws, policies and guidelines for the operation of the organization and activities. BNA has carved its name and made significant achievements both on organizational development and program implementation on local governance; health, sanitation and hygiene; climate change adaptation; promotion of renewable energy & biomass energy; advocating gender equity and social inclusion; adopting sustainable agriculture & livestock management and promotion of community forest-based enterprises.

General Information

1. Type of Organization:

Non-profit, Social Development Organization devoted to deliver the services to the community.

2. Registration Details:

- i. Registration at Chief District Office of Surkhet.
- ii. RegNo/ Year of Registration: 90/ 053/054.
- iii. SWC Affiliation N0: 5953/2054

3. Vision:

Developmental works in Community for the creation of beautiful, ideal & well-established society.

4. Mission:

Continuous support to community for the enhancement of women, poor and deprived people through group approach for their empowerment. Community development programs for enhancing knowledge, skill & ability, different public related programs like Agriculture, Irrigation, Health, Education, Child, Women, Drinking water, income generation and infrastructure development.

5. Goal:

Assist to develop a beautiful & ideal, society and assess of poor & deprived people through the group mobilization, utilization of the local resources in great extent, by the formation of impartial society.

Objectives:

- To enhance the capacity and awareness of the community.
- To increase community's income and link to market and private sectors.
- To enhance the living standard of disadvantage and marginalized people through the promotion of renewable energy, access to safe drinking water, sustainable agriculture & adaptation of farming techniques, advocate for child rights & fair wage-labor, and gender equity & social inclusion,
- To create an enabling environment for improved education, health, literature, music, arts and sports.
- To promote and conserve the valuable natural resources of the country.

Number of General Members -80, Advisors: 6

Total Staff: 64

Main Areas of Activity

- i. Agriculture
- ii. Education
- iii. Forestry and environment
- iv. Drinking water, Health and Sanitation
- v. Renewable Energy
- vi. Good governance
- vii. Women Empowerment and Human right
- viii. Child Development and Networking
- ix. Community Empowerment

Running project of the year FY 2020/2021

SN	Project Title	Partners	target Area	Focuses	Duration
1	Bhakari Project	USAID/ Mercy Corps	Surkhet district	Bhakari is a multi-year emergency program focused on increasing long-term food security while responding to short-term emergency shocks and reducing disaster risk . Interventions will include integrated agriculture, water access, and emergency assistance.	October 2020 to September 2023
2	Solar MUS-III	Renewal able world	Surkhet	To increase the income level and health condition of the communities through solar-MUS project with multiple use of water.	2019 to 2021
3	USHHD Project	SNV	Birendranagar Municipality Surkhet	To Promote WASH in target areas	August 2020 to December 2020
4	SLVC II	Heifer international Nepal	Surkhet	To Promote cooperative and farmers .	2018 to 2021
5	Civil Society: Mutual Accountability Project (CS: MAP) Project:	Fhi 360/USA ID	Surkhet, Dailekh and Jajarkot District	The goal of this project is to strengthen the effective civil society and media oversight of public resource use and public service delivery.	2017 March to 2020

6	Renewable Energy Access for Livelihoods in fragile buffer Zones (REALiZe)	JOA/ Renewable World	Surkhet	The main objective of the project is enabled 8,378 poor people living in northern Bardia National Park buffer zones to generate a sustainable, renewable-energy enhanced income, conserve the fragile forest landscape in which they live, and gain a louder voice in buffer zone decision-making within 3.5 years.	Jan 2020-December 2023
7	Enriching Agriculture in Nepal through Bag digesters (ENRICH Nepal)	Renewable World	Surkhet	To increase nutritional intake and generate increased income through the development of a new, self-sustaining market in Bag Digesters, biogas, and organic fertiliser in 12 communities in Surkhet and Banke districts. The working area of this project is Bheriganga Municipality.	Jan 2020-December 2023
8	Energy for Health (E4H)	Renewable World	Surkhet	The main objective of the program is to improve the health status of ten poor, off-grid communities in Surkhet District, Nepal through access to clean energy solutions.	Jan 2020-December 2023
9	Climate, Energy and Environment	UNICEF	Surkhet, Kalikot and Bajura	To promote ICS and CEE	August-2021-April 2022
12	Bheri Early Warning System	RW	Surkhet	To Promote Early Warning System in Rural communities of Bheri river basin	Jan-2022-October 2022
13	Adaptation skill price	DFID/ UKAID	Brahatal, Chaukune, Birendranagar Surkhet	To address climate change and disaster	2017 to 2022
14	Internal program	SNS	Karnali province	Linkage and coordination	2021-2022

सुन्दर नेपाल संस्थाको संस्थापक कार्यसमितिको विवरणः

आ.व.:२०५३/०५४

क्र.सं	सदस्यको नाम	ठेगाना	पद	पेशा
१	शान्तिप्रसाद कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	अध्यक्ष	शिक्षण
२	डा.बुद्धिप्रसाद सापकोटा	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	उपाध्यक्ष	प्राध्यापन
३	हरिभक्त कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	सचिव	शिक्षण
४	रुद्रप्रसाद खनाल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	स-सचिव	शिक्षण
५	धर्मराज सिग्देल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	कोषाध्यक्ष	शिक्षण
६	लक्ष्मीप्रसाद ढकाल	पञ्चपुरी-७, सुर्खेत	सदस्य	कृषि
७	यामलाल घिमिरे	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	सदस्य	शिक्षण

सुन्दर नेपाल संस्थाको वर्तमान कार्यसमितिको विवरण

सुन्दर नेपाल संस्थाको वर्तमान कार्यसमितिको विवरण २०७५/०७७ का लागि

क्र.सं	सदस्यको नाम	ठेगाना	पद	पेशा
१.	हेमप्रकाश भुसाल	वीरेन्द्रनगर-६, सुर्खेत	अध्यक्ष	व्यवसाय
२.	पूर्णा सापकोटा	वीरेन्द्रनगर-१२, सुर्खेत	उपाध्यक्ष	नोकरी
३.	हिरामणि पौडेल	पञ्चपुरी-६, सुर्खेत	सचिव	शिक्षण
४.	प्रेमराज पाठक	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	सहसचिव	सेवा निवृत्त
५.	माया सापकोटा	वीरेन्द्रनगर-६, सुर्खेत	कोषाध्यक्ष	नोकरी
६.	उमा भट्टराई	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	सदस्य	नोकरी
७.	लिला गुरुङ्ग	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	सदस्य	शिक्षण
८.	ललित बहादुर सारु	नेटा - ०९, सुर्खेत	सदस्य	नोकरी
९.	प्रतिमा परियार	लेखबेसी ०१, सुर्खेत	सदस्य	नोकरी

कार्यसमितिको लैंगिक तथा जातिगत विवरण

क्र.सं	जम्मा सदस्य संख्या	दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा	
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	म	पु
१	९	१	०	१	१	३	३	५	४

संस्थाका सल्लाहकारहरु

क्र.सं.	नम	ठेगाना	पेशा	कैफियत
१	डा.बुद्धिप्रसाद सापकोटा	वीरेन्द्रनगर ८,सुर्खेत	प्राध्यापन	प्रमुख सल्लाहकार
२	शान्तिप्रसाद कँडेल	पञ्चपुरी-८,सुर्खेत	शिक्षण	सल्लाहकार
३	डा. नारायणप्रसाद पौडेल	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	प्राध्यापन	सल्लाहकार
४	डा. विष्णुकुमार धिताल	गोरखा	नोकरी	सल्लाहकार
५	गणेशबहादुर वली	वीरेन्द्रनगर-१०, सुर्खेत	व्कालत	कानुनी सल्लाहकार

संस्थाका मानार्थ सदस्य/संस्थाहरू

दिगो भू-व्यवस्थापन कार्यक्रम (SSMP) ललितपुर, समाज जाजरण केन्द्र सुर्खेत, दिगो जीवन कार्यक्रम काठमाण्डौ, नेपाल स्वास्थ्यका लागि पानी (नेवा) बाँके, साप नेपाल, PACT/TAF Nepal, FORWARD, CRT- Nepal, ITDG, विश्व साक्षरता परियोजना ।

सुन्दर नेपाल संस्थाका विभिन्न उपसमितिहरू

<p>१.दिगो जिविकोपार्जन समिति</p> <p>श्री ललित बहादुर सारु : संयोजक श्री पदमबहादुर दलामी : सदस्य श्री पुस्पा रौनीयार : सदस्य</p>	<p>२. खानेपानी तथा सरसफाई समिति</p> <p>श्री पुर्णा सापकोटा : संयोजक श्री चन्द्र प्रसाद तिमिल्सेना : सदस्य श्री लाल बहादुर खत्री : सदस्य</p>
<p>३.शिक्षा तथा मानव श्रोत ब्यवस्थापन समिति</p> <p>श्री हिरामणी पौड्याल : संयोजक श्री थानेश्वर लामिछाने: सदस्य श्री त्रीभुवन वि.सी : सदस्य श्री अनन्द प्रसाद सुवेदी श्री दुर्पता सुनार</p>	<p>४.स्वास्थ्य र पोषण समिति</p> <p>श्री लिला गुरुड : संयोजक श्री शिवराज जैसी: सदस्य श्री सौभाकर खनाल: सदस्य</p>
<p>५. वन वातावरण र नविकरणीय उर्जा समिति</p> <p>श्री प्रतिमा परियार : संयोजक श्री सजित कंडेल : सदस्य श्री शितली चौधरी : सदस्य</p>	<p>६.मानव अधिकार र शुसासन समिति</p> <p>श्री उमा भट्टराई संयोजक श्री दुर्गा गाहा मगर : सदस्य श्री धुवराज खराल : सदस्य</p>
<p>७. लेखा ब्यवस्थापन समिति</p> <p>श्री सुवास ढकाल : संयोजक श्री सुमनबाबु कंडेल : सदस्य श्री शर्मिला क्षेत्री : सदस्य</p>	<p>८. भौतिक परिक्षण उपसमिति</p> <p>श्री उमा भट्टराई: संयोजक श्री सावित्रा योगी: सदस्य श्री पुस्पा रौनीयार: सदस्य</p>
<p>९. खरिद उपसमिति</p> <p>श्री प्रेमराज पाठक: संयोजक श्री सावित्रा योगी: सदस्य सम्बन्धित परियोजनाको कार्यक्रम संयोजक/ सम्बन्धित विषय विज्ञ</p>	

सुन्दर नेपाल संस्थाको कर्मचारीहरूको विवरण:

क्र.सं	कर्मचारीको नाम	पद	ठेगाना	संस्थामा संलग्न वर्ष
१	भूपेन्द्रप्रसाद कंडेल	कार्यकारी निर्देशक	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५३
२	बिना गौतम	कार्यालय सहयोगी	वीरेन्द्रनगर-५, सुर्खेत	२०७४
नागरिक समाज : पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना				
३	प्रविन नेपाली	कार्यक्रम संयोजक	कुशे, जाजरकोट	२०७८
४	यामबहादुर थापा	कार्यक्रम संयोजक	गुर्भाकोट सुर्खेत	२०७७
५	वीरबहादुर नेपाली	जिल्ला कार्यक्रम अधिकृत	शिवालय गाउपालिका ०७, जाजरकोट	२०७८
६	टोपेन्द्रकुमार शाही	जिल्ला कार्यक्रम अधिकृत	शिवालय गाउपालिका ०७, जाजरकोट	२०७८
७	यज्ञराज थापा	जिल्ला कार्यक्रम अधिकृत	नारायण-१, दैलेख	२०७५
८	मिना शाही	अभियान सुपरभाईजर	भेरीगंगा-११, सुर्खेत	२०७६
९	लिला जैसी	कार्यालय सहायक	वीरेन्द्रनगर-१२, सुर्खेत	२०६४

१०	सिता डांगी	सामुदायिक अनुसन्धानकर्ता	भेरीगंगा सुर्खेत	२०७६
पशुको मुल्य श्रखलामा आधारित साना किसानहरुको संस्था सबलीकरण परियोजना				
११	पदमबहादुर दलामी	परियोजना संयोजक	भेरीगंगा-६, सुर्खेत	२०६७
१२	कुन्ती रेग्मी	लेखा अधिकृत	वीरेन्द्रनगर-७, सुर्खेत	२०७५
१३	काशिराम शर्मा	सहकारी क्षमता अभिवृद्धि सहजकर्ता	वीरेन्द्रनगर-११, सुर्खेत	२०७१
१४	देउरुपा बि.क.	सहकारी क्षमता अभिवृद्धि सहजकर्ता	भेरीगंगा ७ सुर्खेत	२०७५
स्वास्थ्य र विकासका लागि शहरी सरसफाई तथा स्वच्छता				
१५	मनकुमारी सापकोटा	कार्यक्रम अधिकृत	वीरेन्द्रनगर-९, सुर्खेत	२०७५
१६	टिकाराम आचार्य	कार्यक्रम सुपरभाइजर	चिङ्गाड ०४, सुर्खेत	२०७७
१७	चरित्रा कुमारी के.सी.	सामाजिक परिचालक	वीरेन्द्रनगर-११, सुर्खेत	२०७७
१८	किशोर शाही	सामाजिक परिचालक	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७७
१९	गोमा हमाल	सामाजिक परिचालक	वीरेन्द्रनगर-४, सुर्खेत	२०७७
२०	कृष्णबहादुर खड्का	सामाजिक परिचालक	चिङ्गाड २, सुर्खेत	२०७७
२१	बिरेन्द्र बुढा	सामाजिक परिचालक	कालिकोट	२०७७
२२	साबित्रा योगी	वरिष्ठ लेखा तथा प्रशासन अधिकृत	वीरेन्द्रनगर-१, सुर्खेत	२०७२
सोलार मुस तेस्रो परियोजना				
२३	संजित मल्ल	प्राविधिक सुपरभाइजर	गुर्भाकोट -१२, सुर्खेत	२०७५
२४	नवराज खत्री	प्राविधिक सुपरभाइजर	बराहताल -२, सुर्खेत	२०७६
२५	कृष्ण लम्साल	कार्यक्रम संयोजक	वीरेन्द्रनगर ०४, सुर्खेत	२०७७
भकारी परियोजना				
२६	खिमबहादुर रेग्मी	कार्यक्रम संयोजक	गुर्भाकोट ०६, सुर्खेत	२०७४
२७	जनक नारायण आचार्य	कार्यक्रम संयोजक	नवलपरासी	२०७८
२८	गोकुलप्रसाद चालिसे	लेखा तथा व्यवस्थापन अधिकृत	वीरेन्द्रनगर १२, सुर्खेत	२०७४
२९	मञ्जु रिमाल	जेसी अधिकृत	वीरेन्द्रनगर ०८, सुर्खेत	२०७७
३०	सुभम् पौडेल	डी आर आर सुपरभाइजर	बारबर्दिया ०७	२०७७
३१	राजबहादुर रोकाय	सव इन्जिनियर	ठाँटिकाँध दैलेख	२०७७
३२	सुवास चन्द्र भारती	सव इन्जिनियर	वीरेन्द्रनगर ०४, सुर्खेत	२०७८
३३	तिलक वली	कृषि प्राविधिक सुपरभाइजर	भेरीगंगा ०४, सुर्खेत	२०७७
३४	विजय कँडेल	कृषि प्राविधिक सुपरभाइजर	पञ्चपुरी ०९, सुर्खेत	२०७८
३५	कृष्ण वि.क	सामाजिक परिचालक	पञ्चपुरी ०४, सुर्खेत	२०७७
३६	सुजन राना	सामाजिक परिचालक	बराहताल सुर्खेत	२०७७
३७	पार्वती कँडेल	सामाजिक परिचालक	चौकुने ०७, सुर्खेत	२०७७
३८	अन्जु थापा	कार्यालय सहयोगी	पञ्चपुरी ०५, सुर्खेत	२०७७
३९	लाल बहादुर बुढा	प्राविधिक सुपरभाइजर	वीरेन्द्रनगर ०९, सुर्खेत	२०७७
४०	तपेन्द्र सावद	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन अधिकृत	चौकुने, सुर्खेत	२०७७
४१	भरना बस्नेत	सामाजिक परिचालक	बराहताल ५ सुर्खेत	२०७८
४२	बिनोद विस्ट	लेखा तथा व्यवस्थापन अधिकृत	वीरेन्द्रनगर ०६, सुर्खेत	२०७८

४३	गगनबहादुर खड्का	डी आर आर अधिकृत	चिडगाड ०५, सुर्खेत	२०७८
४४	निर्मल लामिछाने	सामाजिक परिचालक	बराहताल	२०७८
४५	जगत कठायत	सामाजिक परिचालक	पन्चपुरी	२०७८
४६	टीका कुमारी जोशी	सामाजिक परिचालक	चौकुने	२०७८
४७	विमल वली	सामाजिक परिचालक	बराहताल	२०७८
स्वास्थ्यका लागि ऊर्जा कार्यक्रम				
४८	लक्ष्मी ढ्यांगा	सामाजिक परिचालक	पन्चपुरी ०३, सुर्खेत	२०७७
४९	नमराज महर	सुपरभाइजर	भेरीगंगा ०६, सुर्खेत	२०७७
५०	निसा सारु मगर	सुपरभाइजर	बराहताल ०७, सुर्खेत	२०७८
रियलाइज परियोजना				
५१	नरेश थापा	कृषि तथा पशुसेवा प्राविधिक	वीरेन्द्रनगर ०४, सुर्खेत	२०७७
५२	भुवन बस्नेत	जिल्ला संयोजक	दोलखा	२०७८
५३	ओपेन्द्रनाथ योगी	जिल्ला संयोजक	वीरेन्द्रनगर ०३, सुर्खेत	२०७९
५४	कृष्णाअर्जुन खनाल	लेखा अधिकृत	पञ्चपुरी ०६, सुर्खेत	२०७७
५५	रिता घर्ति मगर	स्वयंसेवक	भेरीगंगा २, सुर्खेत	२०७८
५६	निर्मला थापा मगर	स्वयंसेवक	भेरीगंगा ३, सुर्खेत	२०७८
५७	कृष्णबहादुर भाट	स्वयंसेवक	भेरीगंगा २, सुर्खेत	२०७८
इनरिच परियोजना				
५८	याम बहादुर राना	कृषि प्राविधिक	चिडगाड ५, सुर्खेत	२०७७
भेरी पुर्व सुचना प्रणाली				
५९	शिवराज सुवेदी	सुपरभाइजर	वीरेन्द्रनगर ०४, सुर्खेत	२०७८
कृषि तथा पशु उद्यमशिलता बिकास परियोजना				
६०	ओमप्रकाश थापा	कार्यक्रम संयोजक	गुर्भाकोट -१ सुर्खेत	२०७८
६१	भगवती रिजाल	लेखा अधिकृत	सिम्ता गाउँपालिका, सुर्खेत	२०७८
६२	निर्मल खत्री	कृषि परावीधिक	सिम्ता गाउँपालिका, सुर्खेत	२०७८
६३	दिपककुमार बुढा	सामाजिक परिचालक	सिम्ता गाउँपालिका, सुर्खेत	२०७८
६४	सिर्जना राना	सामाजिक परिचालक	सिम्ता गाउँपालिका, सुर्खेत	२०७८
६५	उदय के.सी.	सामाजिक परिचालक	सिम्ता गाउँपालिका, सुर्खेत	२०७८
६६	अम्मर बि.क.	सामाजिक परिचालक	सिम्ता गाउँपालिका, सुर्खेत	२०७८

संस्थाको कर्मचारीहरुको लैंगिक तथा जातिगत विवरण:

क्र.सं	कार्यक्रमको नाम	जम्मा कर्मचारी संख्या	दलित		जनजाती		अन्य	
			महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	संस्थाको सञ्चालित परियोजना र आन्तरिक	६६	२	६	५	४	१३	३६

सुन्दर नेपाल संस्थाको वर्तमान साधारण सदस्यको विवरण

क्र. सं	सदस्यको नाम	ठेगाना	सदस्यता लिएको मिति	सदस्यताको प्रकार	सदस्यता नं
१	शान्तिप्रसाद कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५३/१०/०६	आजिवन	१
२	बुद्धिप्रसाद सापकोटा	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०५३/१०/०६	आजिवन	२
३	रुद्रप्रसाद खनाल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५३/१०/०६	साधारण	४
४	धर्मराज सिग्देल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५३/१०/०६	साधारण	५
५	लक्ष्मीप्रसाद ढकाल	पञ्चपुरी-७, सुर्खेत	२०५३/१०/०६	साधारण	७
६	दूर्गा देवी कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५३/१०/१६	साधारण	०८
७	भक्तप्रसाद घिमिरे	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५३/१०/१६	साधारण	०९
८	भूपेन्द्रप्रसाद कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५३/१०/१६	आजिवन	१०
९	भीमराज बाँस्तोला	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६१/०२/१९	आजिवन	३७
१०	लालबहादुर बुढा	सिंजा-६, जुम्ला	२०६१/१०/१५	आजिवन	४८
११	नवराज भण्डारी	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६४/०२/२०	आजिवन	७३
१२	माधवप्रसाद घिमिरे	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०६३/०४/१७	आजिवन	६०
१३	हिमलाल कँडेल	चौकुने-८, सुर्खेत	२०६०/०४/१०	आजिवन	३०
१४	प्रेमराज पाठक	वि.न.पा.-९, सुर्खेत	२०६१/०२/२३	आजिवन	३८
१५	चोकराज अधिकारी	गुर्भाकोट-१, सुर्खेत	२०६३/०४/१७	आजिवन	६१
१६	शिवराज सुवेदी	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६१/०४/२०	आजिवन	४३
१७	मायाकुमारी सापकोटा	वीरेन्द्रनगर-६, सुर्खेत	२०६४/१०/२१	आजिवन	७५
१८	शिवप्रसाद जैशी	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०६३/०४/२२	आजिवन	६५
१९	प्रेमप्रसाद लम्साल	पञ्चपुरी-३, सुर्खेत	२०६१/०७/१५	साधारण	४७
२०	तीर्थराज खनाल	पञ्चपुरी-६, सुर्खेत	२०५९/०१/२०	साधारण	२१
२१	ईश्वरी ठाडा	लेकवेशी-१, सुर्खेत	२०६१/१२/०४	साधारण	४९
२२	मानबहादुर बि. क.	चौकुने-८, सुर्खेत	२०६४/०१/१७	साधारण	७१
२३	चन्द्रप्रसाद तिमिल्सेना	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६४/०१/१६	आजिवन	७०
२४	हिरामणि पौड्याल	पञ्चपुरी-६, सुर्खेत	२०६३/०४/२२	आजिवन	६७
२५	कल्पना वारले	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	०६३/०४/२२	साधारण	६४
२६	नामसरा सिजापति	पञ्चपुरी-३, सुर्खेत	२०६०/०४/१९	साधारण	३१
२७	भवानीप्रसाद कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५८/०८/०५	साधारण	३३
२८	शोभाखर खनाल	पञ्चपुरी-६, सुर्खेत	०६३/०४/१७	आजिवन	५८
२९	तुलसी भण्डारी	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६४/०९/२४	साधारण	५४
३०	अमृता कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०५७/१०/१६	साधारण	१२
३१	पूर्णा सापकोटा	वीरेन्द्रनगर-१२, सुर्खेत	२०६२/११/२१	साधारण	५६
३२	कमला सापकोटा	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६६/०५/१५	साधारण	७८

३३	धुवराज खराल	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६२/०४/१४	साधारण	५२
३४	भुवन तिरुवा	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०६२/०५/२१	साधारण	५५
३५	छविराज कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०६१/०४/१९	साधारण	४५
३६	बाधुराम थारु	वीरेन्द्रनगर-१०, सुर्खेत	२०६४/१०/२३	साधारण	७६
३७	मिरा राना	वीरेन्द्रनगर-५, सुर्खेत	२०६८/०८/०८	साधारण	७९
३८	गंगा नेपाली	वीरेन्द्रनगर-१०, सुर्खेत	२०६८/०८/०८	साधारण	८०
३९	हेमप्रकाश भुसाल	वीरेन्द्रनगर-०६, सुर्खेत	२०६८/०८/०८	आजिवन	८१
४०	आनन्दप्रसाद सुवेदी	वीरेन्द्रनगर-१२, सुर्खेत	२०७०/०८/०८	साधारण	८२
४१	उमाकुमारी भट्टराई	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७०/०८/०८	आजिवन	८३
४२	दुर्पता सुनार	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०७०/०९/२५	आजिवन	८४
४३	पद्मबहादुर दलामी	भेरीगंगा-६, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	आजिवन	८५
४४	पुस्पा रौनियार	वीरेन्द्रनगर-०६, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	आजिवन	८६
४५	सुमनवावु कँडेल	पञ्चपुरी-८, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	आजिवन	८७
४६	ज्वाला राई (नेपाली)	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	८९
४७	ललितबहादुर सारु	लेकवेशी-५, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	९०
४८	निमा गुरुङ्ग	गुर्भाकोट-१२, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	९१
४९	सावित्रा योगी	वीरेन्द्रनगर-३, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	९२
५०	ममिता कसेरा	भेरीगंगा-१३, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	९३
५१	नन्दलाल ढकाल	वीरेन्द्रनगर-११, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	९४
५२	रोसनी चौधरी	वीरेन्द्रनगर-०८, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	९५
५३	मोहनसिंह राना मगर	लेकवेशी-५, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	आजिवन	९६
५४	थानेश्वर लामिछाने	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	आजिवन	९७
५५	होमता सापकोटा	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	९८
५६	सुवास ढकाल	वीरेन्द्रनगर-११, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	आजिवन	९९
५७	लिला जैसी	वीरेन्द्रनगर-१२, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	आजिवन	१००
५८	खगेन्द्रबहादुर वि.क.	चौकुने- १, सुर्खेत	२०७२/०३/०९	साधारण	१०१
५९	लिला गुरुङ्ग	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७२/०३/३१	आजिवन	१०२
६०	मीना चौधरी	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७२/०३/३१	साधारण	१०३
६१	शर्मिला क्षेत्री	वीरेन्द्रनगर-४, सुर्खेत	२०७२/०३/३१	साधारण	१०४
६२	शारदा शेर्पा	लेकवेशी-५, सुर्खेत	२०७२/०३/३१	साधारण	१०५
६३	त्रिभुवन वि.सी.	पञ्चपुरी-९, सुर्खेत	२०७२/०३/३१	साधारण	४६
६४	चरित्रा कुमारी के.सी	वीरेन्द्रनगर-१५, सुर्खेत	२०७४/०२/३१	साधारण	१०७
६५	वीरेन्द्र नेपाली	वीरेन्द्रनगर-४, सुर्खेत	२०७४/०२/३१	साधारण	१०८
६६	लक्ष्मीकुमारी भुसाल	पञ्चपुरी ९, सुर्खेत	२०७४/०२/३१	आजिवन	१०९
६७	भीमकुमारी भुसाल	पञ्चपुरी ९, सुर्खेत	२०७४/०२/३१	आजिवन	११०
६८	विनोद ढकाल	वीरेन्द्रनगर ११, सुर्खेत	२०७५/०३/३०	आजिवन	१११
६९	सौरभ कर्माचार्य	वीरेन्द्रनगर-६, सुर्खेत	२०७५/०३/३०	आजिवन	११२
७०	सकुन्तला सुवेदी	वीरेन्द्रनगर-५, सुर्खेत	२०७५/०३/३०	आजिवन	११३

७१	दुर्गाकुमारी गाह मगर	गुर्भाकोट-१, सुर्खेत	२०७६/०३/३०	साधारण	११४
७२	शितली चौधरी	वीरेन्द्रनगर-९, सुर्खेत	२०७६/०३/३०	साधारण	११५
७३	लालबहादुर खत्री	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७६/०३/३०	साधारण	११६
७४	प्रतिमा परियार	लेकवेशी-१ सुर्खेत	२०७६/०३/३०	साधारण	११७
७५	कोपिलाकुमारी राना	चिङ्गाड-५, सुर्खेत	२०७६/०३/३०	साधारण	११८
७६	वेदप्रसाद ढकाल	वीरेन्द्रनगर-१६, सुर्खेत	२०७६/०१/२०	साधारण	११९
७७	गणेशबहादुर ओली	वीरेन्द्रनगर-१५, सुर्खेत	२०७६/०१/२०	साधारण	१२०
७८	कल्पना ढकाल	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	२०७६/०१/२०	साधारण	१२१
७९	किमसरा खत्री	सिम्ता	२०७६/०१/२०	साधारण	१२२
८०	नन्दा महतरा	वीरेन्द्रनगर-११, सुर्खेत	२०७६/०१/२०	साधारण	१२३
८१	अञ्जली वि.सी.	सल्यान	२०७९/०३/२२	साधारण	१२४
८२	सम्भना सुनार	वीरेन्द्रनगर-१, सुर्खेत	२०७९/०३/२२	साधारण	१२५

साधारण सदस्यको लैंगिक तथा जातिगत विवरण

क्र.सं	जम्मा सदस्य संख्या	दलित		जनजाति		अन्य जाति		जम्मा	
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	८२	७	३	९	५	२१	३७	३७	४५

सुन्दर नेपाल संस्थाबाट हालसम्म विभिन्न आ.व.मा सम्मानित व्यक्ति, संघ संस्थाहरको विवरण

क्र.सं	सम्मानित हुने व्यक्ति, संघ संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्मानित गरिएको मुख्य विषय	सम्मानित भएको अवसर	वर्ष
१	प्रेमदेव गिरी	विनपा १	कला र संस्कृति संरक्षणमा अनुलनीय योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०६१/०६२
२	शान्तिप्रसाद कंडेल	विद्यापुर ८ सुर्खेत	संस्था स्थापना तथा संस्थागत विकासमा योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०६१/०६२
३	कुलमान नेपाली	वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	कला र संस्कृति संरक्षणमा अनुलनीय योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०६२/०६३
४	गोविन्द कोइराला	वीरेन्द्रनगर-८, सुर्खेत	कला र संस्कृति संरक्षणमा अनुलनीय योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०६३/०६४
५	लिलाराम पौड्याल	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सुर्खेत	जिल्लाको कृषि विकासमा विशेष योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०६४/०६५
६	खम्बबहादुर थापा	दैलेख	सुधारिएको चुलो निर्माण तथा वातावरण संरक्षण	वार्षिक साधारण सभा	०६५/०६६
७	शिखर मावि	रामघाट, सुर्खेत	२०६६ सालको एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा ल्याउन सफल	वार्षिक साधारण सभा	०६६/०६७
८	विजयश्वरी उमावि	राकम, सुर्खेत	२०६७ सालको एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा ल्याउन सफल	वार्षिक साधारण सभा	०६७/०६८
९	शिखर मावि	रामघाट, सुर्खेत	२०६८ सालको	वार्षिक साधारण सभा	०६८/०६९

			एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा ल्याउन सफल	सभा	
८	डा. दिपक गौतम	सुर्खेत	समाजसेवा, शैक्षिक सहयोग तथा प्राज्ञिक व्यक्तित्व	वार्षिक साधारण सभा	०६८/०६९
९	प्रभात मावि थानीचौर	छिन्चु सुर्खेत	२०६९ सालको एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा ल्याउन सफल	वार्षिक साधारण सभा	०६९/०७०
१०	सुर्खेती कल्याण समाज	काठमाण्डौ	समाजसेवा	वार्षिक साधारण सभा	०६९/०७०
११	नेपाल राष्ट्रिय उमावि बडाखोली	मेहलकुना सुर्खेत	२०७० सालको एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा ल्याउन सफल	वार्षिक साधारण सभा	०७० /०७१
१२	गणेशभक्त गौतम	वीरेन्द्रनगर, ७ सुर्खेत	नाट्य तथा अभिनय क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०७१ /०७२
१३	जन उच्च मावि वीरेन्द्रनगर	वीरेन्द्रनगर, ६ सुर्खेत	२०७१ सालको एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा ल्याउन सफल	वार्षिक साधारण सभा	०७१ /०७२
१४	विजय कुमार गिरी	वीरेन्द्रनगर, ३ सुर्खेत	जिल्लाको कृषि क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याय वापत ।	वार्षिक साधारण सभा	०७२ /०७३
१५	प्रशान्ति वृद्धाश्रम केन्द्र	वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	जेष्ठ नागरिकको क्षेत्रमा उल्लेख्य योगदान पुऱ्याए वापत	वार्षिक साधारण सभा	०७३/०७४
१६	दिनेश प्रसाद गौतम	वीरेन्द्रनगर, ४ सुर्खेत	कला र संस्कृति संरक्षणमा अनुलनीय योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०७४/७५
१७	नारायण सिग्देल	जीवनज्योति नमूना मा.वि.	शिक्षाको गुणस्तर र प्राविधिक शिक्षामा अतुलनीय योगदान	वार्षिक साधारण सभा	०७४/७५

सुन्दर नेपाल संस्थाबाट वेष्ट स्टाफ अवार्ड प्राप्त गर्न सफल कर्मचारीहरुको विवरणः

क्रसं	कर्मचारीको नाम	ठेगाना	पद	सम्मानित भएको कारण	वर्ष
१	गगनबहादुर बुढथापा	चन्दननाथ, जुम्ला	स्थानीय समाजिक परिचालक	जिल्ला स्तरमा तोकिएका जिम्मेवारी सफलतापूर्वक निर्वाह गरेवापत	०६६/०६७
२	लिला जैसी	छेडागाड न.पा. वडानं २	कार्यालय सहयोगी	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ भई संस्थाको कामलाई सहयोग	०६६/०६७
३	मिनाकुमारी राना	वीरेन्द्रनगर ५ सुर्खेत	प्रशासन तथा लेखा अधिकृत	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०६७/०६८
४	वालमुकुन्द कुवर	वीरेन्द्रनगर ८ सुर्खेत	मिनिग्रीड इनजीनियर	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०६८/०६९
५	गणेश भण्डारी	वीरेन्द्रनगर ७ सुर्खेत	सव इनजीनियर	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०६९/०७०

६	पदमबहादुर दलामी	मैनतडा४ सुर्खेत	सामाजिक परिचालक	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०६९/०७०
७	कुलप्रसाद पौडेल	गढी, सुर्खेत	कार्यक्रम संयोजक	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७०/०७१
८	शिवराज सुवेदी	विद्यापुर ३ सुर्खेत	कार्यक्रम सुपरभाइजर	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७१/०७२
९	भक्तप्रसाद घिमिरे	विद्यापुर८ सुर्खेत	कार्यक्रम सहजकर्ता	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७२/०७३
१०	चन्द्रप्रसाद तिमिल्सेना	विद्यापुर ९ सुर्खेत	कार्यक्रम सुपरभाइजर	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७३/०७४
११	विना भट्टराई	वीरेन्द्रनगर ६ सुर्खेत	कार्यक्रम संयोजक	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७३/०७४
१२	विमल प्रसाद कोइराला	वीरेन्द्रनगर ७ सुर्खेत	कृषि प्राविधिक	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७४/०७५
१३	तुलसा गुरुड	सुर्खेत	कृषि प्राविधिक	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७४/०७५
१४	गगन खड्का	चिङ्गाड-५, सुर्खेत	अभियान सुपरभाइजर	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७५/०७६
१५	तुलसा एल.जी.	गुर्भाकोट १२ सुर्खेत	सामुदायिक परिचालक	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७६/०७७
१६	टिकाराम अचार्य	चिङ्गाड सुर्खेत	कार्यक्रम सुपरभाइजर	लगनशील, इमान्दार र कर्तव्य निष्ठ	०७७/०७८

सुन्दर नेपाल संस्थाका पदाधिकारी, सदस्य तथा कर्मचारीहरूले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता

सुन्दर नेपाल संस्थालाई सदैव उपेक्षित तथा छेउलागेका समुदायको स-शक्तिकरण एवं हकहित संरक्षणमा समर्पित गराउन, यसको संस्थागत पहिचानलाई विशिष्ट बनाउन, संस्थागत दक्षता अभिवृद्धि गर्न र एउटा प्रतिष्ठित संस्थाको रूपमा स्थापित गर्नको लागि यसका पदाधिकारी, संस्थापक सदस्यहरू, साधारण सदस्यहरू स्वयमसेवकहरू तथा सुन्दर नेपालको विभिन्न परियोजनामा कार्यरत कर्मचारीहरूले आ-आफ्नो जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने क्रममा निम्न लिखित सुन्दर नेपाल संस्था आचारसंहिता २०६३ लाई आफ्नो कर्तव्य तथा आचरणगत नैतिक मूल्यको रूपमा पालना गर्नुपर्दछ ।

१) सुन्दर नेपाल संस्थाका साधारण सदस्य, संस्थापक सदस्य, पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूले संस्थाको संस्थागत मर्यादा कायम गर्दै आफूलाई सुम्पिएको जिम्मेवारी उच्च प्राथमिकताका साथ पूरा गर्नुपर्दछ ।

२) सुन्दर नेपाल संस्थाको विधान, जारी गरिएको नीति नियमहरू तथा संस्थागत मूल्य मान्यताहरूको निर्धारित पालना गर्नुपर्दछ ।

३) कुनै पनि किसिमका दलगत राजनितिक विचार तथा क्रियाकलापको समर्थन वा विरोधमा प्रचारप्रसार गर्ने जिम्मेवारी लिने र कुनै पनि राजनीतिक विचार राख्ने व्यक्ति वा संस्था प्रति पूर्वाग्रहका आधारमा व्यवहार गर्ने गर्नुहुदैन ।

४) कुनै पनि मानिसहरूलाई जात, वर्ण, धर्म, लिङ्ग, भाषा, शारीरिक अपाङ्गता, पेशा, रोग, भौगोलिक क्षेत्र सम्प्रदायका आधारमा भेदभाव वा पक्षपातपूर्ण व्यवहार गर्नुहुदैन ।

५) आफ्नो पदीय जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने क्रममा खुलापन र पारदर्शी आचरण तथा व्यवहार देखाउनुका साथै पदीय कर्तव्य तथा उत्तरदायित्वलाई उच्च महत्त्वका साथ पालना गर्नुपर्दछ र संस्थामा आपसी मनमुटाव, भ्रम, विभाजन, बदलाको भावना, रिस, इर्ष्या नलिई मिलनसार, नम्र र सौहार्दपूर्ण व्यवहार गर्नुपर्नेछ ।

६) कार्यालयमा समयमै उपस्थित नहुने, कार्यालय समयमा व्यक्तिगत काम गर्ने वा पदीय जिम्मेवारी तथा अख्तियारीका आधारमा प्राप्त कार्यालय प्रयोजनका सरसामाग्रीहरूलाई व्यक्तिगत प्रयोगमा ल्याउने वा त्यस किसिमका सामाग्री तथा डकुमेन्टहरूको हिनामिना गर्ने काम गर्नु हुदैन । संस्थाका चल अचल सम्पतिलाई यसका नीति नियम विपरीत आफुखुशी प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

७) सत्य बोल्ने, आफूलाई प्रष्ट नभएका कुराहरूको काल्पनिक जवाफ नदिने, आफूले व्यक्त गरेका प्रतिवद्धताहरूलाई पुरा नभएमा सोको स्पष्ट रूपमा समुदाय वा सम्बन्धित निकायलाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।

८) सुन्दर नेपाल संस्थाको परिकल्पना, लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू प्रभावकारी रूपमा प्राप्त गर्न र संस्थालाई दिर्घकालीन बनाई राख्नको लागि संस्थाको वित्तीय अनुशासनलाई तदारुकताका साथ पालना गर्नुपर्नेछ । उद्देश्य र प्रयोजन तोडमोड गरी खर्च गर्ने, सस्तो तथा कमसल मूल्यको सामान बढि मूल्यमा खरिद गर्ने-गराउने, लक्षित वर्गले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधाको हिनामिना गर्ने, घुस वा कमिसन लिने वा दिने गर्न पाइने छैन ।

९) संस्थाको श्रोतको सृजना गर्न, श्रोतको यथोचित परिचालन गर्न, श्रोतको संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्न संवेदनशील हुनु पर्दछ । संस्थागत श्रोतको प्रयोग गरेर कुनै पनि सेवा सुविधा लिनु परेको खण्डमा सिमित श्रोतबाट गुणस्तरीय सेवा र सुविधा र वस्तु लिनु पर्दछ जसले श्रोतको अत्याधिक सदुपयोग हुन सकोस् ।

१०) संस्थाको संस्थागत सम्बन्ध र हित विपरित संस्थागत सूचनाहरू सम्प्रेषण गर्ने र संस्थाको गोपनियता भंग गर्ने काम गर्नुहुदैन ।

११) संस्थाको सम्बन्धित कार्यक्षेत्र तथा सार्वजनिक स्थानमा कुनै पनि किसिमको मादक पदार्थ, धुम्रपान आदिको सेवन गर्ने र अरुलाई यस किसिमको मादक पदार्थ सेवन गर्नका लागि प्रेरित गर्ने वा दवाव दिने गर्न पाइने छैन ।

१२) आफ्नो कार्यक्षेत्रबाट कुनै कारणले बाहिर जानुपर्दा सम्बन्धित निकायबाट पूर्व स्वीकृति एवं सल्लाह लिएर जानुपर्नेछ । सधै आफ्नो जिम्मेवारी प्रति जवाफदेही हुनका साथै तोकिएको जिम्मेवारी निर्धारित समयभित्र सम्पन्न गर्नका लागि प्रतिवद्ध हुनुपर्दछ ।

१३) सुन्दर नेपाल संस्थाको व्यवस्थापकीय जिम्मेवारी बहन गरिरहेका पदाधिकारीहरू, कर्मचारीहरू तथा स्वयमसेवकहरूले पनि सामाजिक न्याय, स-शक्तिकरण, लैंगिक समविकास र सुशासन प्रक्रियाका आधारभूत मान्यताहरूको परिपालना गर्न तथा यसको प्रवर्द्धन गर्नका लागि प्रतिवद्ध रहनु पर्दछ ।

१४) आफू संलग्न भएको टोलीका सदस्यहरू तथा लक्षित समुदायका मानिसहरूको व्यक्तिगत स्वाभिमान घट्ने, हेपिने, हिनताबोध उत्पन्न हुने, भविष्य प्रति निराशावादी हुने तथा उनीहरूको मानमर्यादा मर्दन हुने किसिमको व्यवहार गर्ने वा त्यस किसिमको व्यवहार गर्न प्रोत्साहित गर्ने काम गर्नुहुदैन ।

१५) आफ्नो कार्यसम्पादनको क्रममा तोकिएको समयभित्र काम नगरी गैर जिम्मेवारीपूर्ण काम गर्ने, काम नगर्ने तथा बाहना बनाउने, व्यक्तिगत स्वार्थ परिपूर्तिका लागि काम ठग्ने, ढाट्ने आफ्नो कार्यस्थल गैर हाजिर रहने, संस्थागत जिम्मेवारीमा गैर इमान्दार रहने आदि जस्ता इमान्दारिता र प्रतिवद्धताहिन काम गर्नुहुदैन ।

- १६) कुनै पनि मानिसको आफ्नो मूल्य मान्यता, चलन, संस्कार, संस्कृति र परम्परालाई घृणा नगरी त्यसको विश्लेषण, संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासमा टेवा दिने र व्यक्तिगत क्षमता विकासमा समर्थन पुऱ्याउनका लागि प्रतिवद्ध हुनुपर्दछ ।
- १७) संस्था लैगिक समविकासका दृष्टिकोणले समान व्यवहार गर्नुपर्दछ, भन्ने विश्वास राख्दछ, र सोही अनुसार व्यवहार गर्नुपर्नेछ ।
- १८) संस्थाका साधारण सदस्य, संस्थापक सदस्य, पदाधिकारी तथा संस्थाका विभिन्न परियोजनामा कार्यरत कर्मचारीहरूले एक आपसमा तथा लक्षित समुदायका मानिसहरूसंग यौन दुर्व्यवहार गर्ने तथा यौनदुर्व्यवहारजन्य क्रियाकलापहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने गर्नुहुदैन ।
- १९) संस्थाको हैसियतले समुदायको परिवर्तनका लागि काम गर्ने क्रममा स्थानीय मानिसहरूबीचको सम्बन्ध बिग्रने, मनमुटाव बढ्ने, एकआपसमा हिंसात्मक क्रियाकलापहरू सृजना हुने वा वादविवाद बढ्ने किसिमको भूमिका खेल्नु हुदैन ।
- २०) सादा जीवन उच्च विचारको मान्यतालाई अंगिकार गर्नुपर्नेछ, र स्थानीय समुदायमा उपलब्ध हुने भोजन प्रचलित दररेट अनुसार नगद भुक्तानी गरी खानुपर्नेछ । कार्यक्षेत्रमा दिउसो सुत्न, जुवातास खेल्न पाइने छैन ।
- २१) लक्षित समुदायमा काम गर्ने क्रममा समुदायका मानिसहरूसँग सृजित वादविवाद अन्योल, द्वन्द, तनाव आदिको मुल कारणको खोजी गर्न तथा त्यस किसिमको तनाव तथा द्वन्द समाधानका उपयुक्त समाधानको पहिचान गर्नका लागि कुनै पक्षको पक्षपोषण नगरी तटस्त रही सहजकर्ताको भूमिका निभाउनु पर्दछ ।
- २२) स्थानीय समुदायसंग काम गर्ने क्रममा स्थानीय चालचलन संस्कारमा आघात पुऱ्याउने, स्थानीय समुदायले पचाउन नसक्ने किसिमको पोशाक लगाउने, उछुङ्खलतापूर्ण व्यवहार गर्ने र सामाजिक मूल्य मान्यतामा प्रतिकूल असर पर्ने कार्य गर्नुहुदैन । संस्थाको यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट सुरक्षा नीति, जेसी नीति, एन्टी करप्सन विरुद्धको नीति, बाल संरक्षण, कर्मचारी प्रशासन, आर्थिक प्रशासन लगायतका नीति नियमको पालना गर्नुपर्नेछ ।

सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतका आगामी वर्ष २०७९/०८० का लागि प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमहरू:

- संस्थाले हाल सञ्चालित भइरहेका विभिन्न दातृनिकायहरूसंगको साभेदारितालाई निरन्तरता दिने र थप दातृ निकायहरूसंग साभेदारिता विस्तार गर्नका लागि पहल गरिनेछ ।
- संस्थाको दिगोपन र आत्म निर्भरताका लागि आन्तरिक श्रोतको निर्माण र उचित व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिइने छ ।
- संस्थाको कार्य क्षेत्र विस्तार गर्नका लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
- संस्थामा श्रोत सामाग्रीहरूको संकलन र पुस्तकालय तथा सूचना केन्द्रको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- संस्थाका साधारण सदस्य तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- संस्थामा दलित, जनजाती, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा पछाडी पारिएका वर्गको प्रतिनिधित्व अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- संस्थामा रहेको कार्यक्रम व्यवस्थापन समूहको भूमिकालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- संस्थामा रहेको मानवश्रोतको उचित व्यवस्थापन, आर्थिक पारदर्शिता, डकुमेन्टेसन, चल अचल सम्पत्तिको अध्यावधिक समुचित प्रयोग आदिलाई अभै चुस्त र दुरुस्त राखिनेछ ।
- संस्थाका संचालित कार्यक्रम र गतिविधीहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कनमा विशेष पहल गरिनेछ ।
- संस्थासंग सम्बन्धित विभिन्न संजालहरूमा आवद्ध हुने र आवद्ध भएका संजालमा पूर्ण सहभागिता भई भूमिका अभिवृद्धि गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- संस्थामा रहेका संस्था सञ्चालन नियमावली, कर्मचारी प्रशासन नियमावली, आर्थिक प्रशासन नियमावली र अचार संहिता आदिको पालनामा विशेष जोड दिने र समय अनुकूल अध्यावधिक गर्दै जाने नीति लिइएकोछ ।
- संस्थाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका जिल्लाहरूमा रहेका सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ-संस्था, अन्तराष्ट्रिय गैह्र सरकारी संस्था, स्थानीय निकायहरू, विभिन्न संजालहरू, लक्षित समुदाय लगायतका सरोकारवाला

निकायहरुसँगको सुमधुर सम्बन्ध कायम गरी सञ्चालित कार्यक्रमहरुलाई थप प्रभावकारी बनाउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- संस्थाको कार्यक्रमहरुलाई थप पारदर्शी र जवाफदेही बनाउनका लागि हरेक लक्षित समुदायमा सार्वजनिककरण गर्ने वर्षको अन्तमा संस्थागत तहबाट जनलेखापरिक्षण गराइने छ ।
- संस्थामा रहेका उपसमितिहरुलाई थप क्रियाशील बनाइने छ । संस्थाको तर्फबाट सरोकारवाला निकायहरुसंग संयुक्त अनुगमन गरी कार्यक्रमहरुलाई थप प्रभावकारी बनाउन पहल गरिनेछ ।
- आफ्नो कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका लक्षित समुदायका वास्तविक समस्या सम्बोधन गर्नका लागि संस्थामा सम्बन्धित कार्यक्रमहरु भएमा सोको जानकारी दिइने र त्यस्ता कार्यक्रमहरु नभएमा त्यसका लागि अन्य सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने नीति लिइनेछ ।
- स्थानीय तह, प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरी सामुदायिक विकासका गतिविधिहरुलाई अगाडि बढाइने छ ।

सुन्दर नेपाल संस्था, सुर्खेत
आ.व. २०७९ र २०८० का लागि स्वीकृत तथा प्रस्तावित कार्यक्रम र
वार्षिक कार्यतालिका

अ) आ.व. २०७९/०८० का लागि स्वीकृत कार्यक्रम र वार्षिक कार्यतालिका

क्र.स	क्रियाकलाप	लक्ष्य	इकाई	श्रा	भ	आ	का	मं	पौ	मा	फा	चै	बै	जे	अ
सहयोगी निकाय-युएसएआइडी□मर्सिकोर															
कार्यक्षेत्र- चौकुने गाउँपालिका, पञ्चपुरी नगरपालिका र बराहताल गाउँपालिका															
खाद्यान्नमा पहुँच तथा उपलब्धता (कृषि)															
१	नियमित बजार मूल्य अनुगमन	३	पालिका						√		√		√		
२	कामका लागि नगदमा काम गरेका सहभागीहरूको विवरण सहित पालिकाबाट अनुमोदन	३	पालिका							√		√			
३	UCT/CFW/VV लाभदायीहरूलाई नगद स्थानान्तरण संयन्त्रमा VIAMO मार्फत टाढाको प्रशिक्षण प्रदान गर्ने	३	पालिका							√					
४	आपतकालिन रुपमा घरधुरीलाई निशर्त मूल्य भौचर वितरण	३	पालिका						√						
५	कामका लागि नगद कार्य लागू तथा कामका लागि नगद कार्य मार्फत आपतकालिन रुपमा नगद वितरण	३	पालिका						√						
६	आपतकालिन प्रतिक्रिया पछि स्थानीय स्तरमा कार्य समिक्षा	२	इभेन्ट							√					
७	मूल्य भौचर सम्बन्धी पसलेलाई तालिम	३	इभेन्ट												
८	आपतकालीन बजार म्यापिङ उपकरणको साथ इम्बेडेड पूर्व-संकट बजार विश्लेषण (PCMA)	३	पालिका												
९	पाइलट शक रेस्पोजिभ सोसल प्रोटेक्शन (SRSP) दुई पालिकामा	२००	घरधुरी												
१०	आपतकाल पछि HHs लाई मूल्य भाउचर वितरण	२४१	जना												
११	विस्थापित परिवारहरूलाई सहयोग गर्न NFRI (Y2 मा राखिएको) को वितरण	८३ जना	जना												
१२	किसानहरूलाई किचेन गार्डेन सम्बन्धी तालिम	७५	जना							√	√	√			
१३	साना किसानहरूलाई पशुपालन सम्बन्धी तालिम	३०	जना								√				
१४	विश्वास, विश्वास निर्माण गर्ने र एजी	३०	जना						√						

	विस्तारको कमीलाई सम्बोधन गर्ने उद्देश्यले किसान समूहका महिला सदस्यहरूका लागि पियर-टू-पियर सिकाइ स्थापना																	
१४	किसानहरूलाई कम्पोष्ट मल उत्पादन र मल प्रयोग सम्बन्धी तालिम	२५	जना														√	
१५	नेतृत्व विकास, सुशासन जेसी सम्बन्धी समूह सञ्चालन, व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम	२५	जना									√						
१६	अगुवा किसानलाई पर्मागार्डेन सम्बन्धी तालिम	२५	जना							√								
१७	अगुवा कृषकहरूलाई आइपिएम, भण्डारण, फोहर पानी व्यवस्थापन र सरल थोपा सम्बन्धी तालिम	२५	जना							√								
१८	कृषि सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तनका लागि आइइसी सामाग्री प्रशारण, प्रकाशन तथा वितरण	४७	सन्देश														√	√

पानी प्रणाली सुधार तथा व्यवस्थापन

१	जल उपभोक्ता समितिको योजना समिक्षा तथा व्यवस्थापन	६	स्किम							√							
२	विस्तृत डिजाइन स्टिमेन्ट सर्भे	१५	योजना					√	√	√							
३	उत्पादनमुखि पानी योजना निर्माणको लागि प्राविधिक सहयोग	१५	योजना							√							
४	आयोजनाको व्यवस्थापन र दिगोपनाको लागि केयर टेकर र उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास	९	योजना							√		√				√	
५	पानीको गुणस्तर नियमित गर्नका लागि किटको अनुगमन तथा सामाग्री अद्यावधिक	१	वटा							√							
६	स्थानीय तहका अधिकारी र सरोकारवालाहरूद्वारा संयुक्त रुपमा पानीका आयोजनाहरूको अनुगमन	३	योजना							√				√			√
७	जेसी सम्बेदनशिलताको लागि उपभोक्ता समितिको अनुगमन	१५	योजना									√					
८	सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको कार्ययोजनामा सुधार	१	सा.ब.									√					
९	विपद् जोखिम अल्पीकरणका लागि योजना सञ्चालन	६	स्किम							√		√				√	

विपद् व्यवस्थापनका लागि क्षमता विकास तथा प्रणालीमा सबलीकरण

१	एकीकृत सामुदायिक विश्लेषण कार्य योजनाको समिक्षा तथा अद्यावधिक	४७	समुदाय							√	√						
२	पालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा कार्यदललाई सुदृढीकरण	३	पालिका											√			
३	समुदायस्तरीय विपद् व्यवस्थापन तथा कार्यदलका सदस्यहरूलाई सुदृढीकरण ।	४७	समुदाय									√	√	√			
४	PEER एजेन्सीहरू र गैरसरकारी संस्थाहरू महासंघ, CSOs सँग	१	पालिका											√	√		

७	विद्यालयमा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दिवस संचालन कार्यक्रम (पानी दिवस, जैवविविधता र वातावरण दिवस आदि)	पटक	४															
उद्देश्य २: मध्यवर्ती क्षेत्रमा अबस्थित हास हुदै गैरहेको जलस्रोतहरूको नवीकरणीय ऊर्जा द्वारा समुदाय लक्षित दिगो उपलब्धता हासिल हुनेछ ।																		
८	समुदायका लागि सोलार प्रविधि छनौटमा सहजिकरण	संख्या	२															
९	सोलार लिफ्ट प्रणालिमा पुजिगत सहयोग	संख्या	२															
१०	सोलार प्रणाली सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार तालिम	पटक	१															
११	पानीको बहुउपयोग सम्बन्धि स्थलगत प्रदर्शन	पटक	१२															
१२	बहु उपयोग पोखरी निर्माण	वटा	२															
१३	मुहान संरक्षण कार्यक्रम	वटा	३															
१४	खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण	पटक	१															
उद्देश्य ३: मध्यवर्ती क्षेत्रका समुदायमा चरिचरण न्यूनीकरण, सुधारिएको चुलोको प्रयोग, र गैहकाष्ठ वन पैदावार अभिवृद्धि गरी वनमा आधारित जिविकोपार्जन कार्यक्रमको संचालन हुनेछ ।																		
१५	अनियन्त्रीत चरिचरण नियन्त्रण तथा खोर प्रवर्धन कार्यक्रम	पटक	६															
१६	समुदायिक वन उपभोक्तालार्य उन्नत जातको वोका सहयोग	स्थान	१															
१७	सुधारीएको बाखाको खोर डिजाईन र लागत अनुमान	वटा	१															
१८	विपन्न वर्गलाई बाखाको खोर निर्माणमा सहयोग	वटा	३६															
१९	नर्सरी व्यवस्थापन तालिम	पटक	२															
२०	डाले घाँस, जडिवुटि, फलफुल वेर्ना सहयोग	क्लस्टर	३															
२१	मिचाह प्रजाति व्यवस्थापनका लागि मल्वीड तालिम	पटक	६															
उद्देश्य ४:																		

१७	सहकारीमा आधारित सौर्य उर्जाको स्थापना	वटा	२												
१८	सहकारीबाट उत्पादित तथा प्रशोधित वस्तुको बजारिकरण	पटक	२												

घ															
कृषि तथा पशु उद्यमशिलता विकास परियोजना,सिम्ता															
सहयोगी निकाय: सिम्ता गाउँपालिका र हेफर प्रोजेक्ट नेपाल															
कार्यक्षेत्र: सिम्ता गाउँपालिका अन्तरगतको ९ वटै वडाहरूमा															
क्र.सं	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य	श्रा.	भा.	आ.	का.	मं.	पौ.	मा.	फा.	चै.	बै.	जे.	अ.
१	पशु खरिद तथा ढुवानी	पटक	१												
२	बागवानी तथा ढुवानी	वटा	१												
३	कृषि सामग्री तथा यन्त्र	वटा	१												
४	भ्रमण खर्च	पटक	१२												
५	तालिम	पटक	३												
६	प्राविधिक सेवा तथा मुल्यांकन	पटक	१२												

ड) स्वास्थ्य र विकासको लागि नगर सरसफाई (USHHD) परियोजना										
सहयोगी निकाय: SNV नेपाल										
कार्यक्षेत्र: वीरेन्द्रनगर नगरपालिका सुर्खेत ।										
क्र.सं	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य	श्रा.	भा.	आ.	का.	मं.	पौ.	
१	घरभेट तथा घरधुरी फलोअप	घरधुरी	५२							
२	टोल विकास समिति परिचालन	संख्या	३							
३	आमा समूह परिचालन	संख्या	८							
४	समुदाय स्तरमा सरसफाई तथा स्वच्छता अभियान सञ्चालन	पटक	३							
५	जनचेतनात्मक र्याली तथा माइकीड	पटक	३							
६	नमुना टोलका वारेमा सरोकारवाला अभिमुखिकरण	पटक	१६							

	व्यवस्थापन, विपदव्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन, फण्ड रेजिड.,सम्बन्धि क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरी दक्ष जनशक्तिमाविकास														
२	राष्ट्रियतथाअन्तराष्ट्रिय स्तरका अवलोकन भ्रमणमा सहभागीता	पटक	२												
३	दातृनिकायसँग एप्रोच गर्न सक्ने दक्षताविकास गर्ने र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	वटा	नियमित												
४	संस्थाको सामाजिक परिक्षण, जेसी अडिट, दिवश मनाउने कार्यक्रम	नियमित	नियमित												

आ) प्रस्तावित कार्यक्रमरु

क्रसं	कार्यक्रमको नाम	प्रस्तावित गरिएको निकाय तथा गरिने निकाय
१	जलवायु, ऊर्जा तथा वातावरण तथा पानी सुरक्षा योजना	युनिसेफ नेपाल
२	जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल
३	महिला, बालबालिका, किशोर किशोरीको सशक्तिकरण	स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकार
४	दिगो जिविकोपार्जन कार्यक्रम	स्थानीय तह र हेफर इन्टरनेशनल नेपाल
५	विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम तथा कर्णाली वाटर एक्टीभिटी	युएसएआइडि/डाइ

अनुसूची नं. १:
सुन्दर नेपाल संस्था सुर्खेतको संस्थागत संरचना

